

**Kinguaassiuutitigut
naapertuilluanngitsuliorneq aamma
timikkut | tarnikkullu annersaaneq
siona, nalaani kingornalu.**

KOMMUNIT ALLAKKATIGUT
UPALUNGAARSAASIORNISSAANUT
ISUMASSARSIORFIK

Imai

■ Aallaqqaasiut	3
■ Atornissaanut ilitsersuut	4
■ Oqallisissiaq – imm. 1	6
■ Akunnattoorutit	12
■ Najoqqutassat	14
■ Siorna, pinerani kingornalu.....	20
■ Timikkut tarnikkullu annersaaneq	21
Kalaallit Nunaanni naveersisinnaatitaaneq	23
■ Inatsisit.....	25
■ FN-p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa	27
■ Taaguutit isumaallu	28
■ Sulianik ingerlatitseriaqqinnissamut isumassarsiorfissat.....	36
■ Meeqqamik nakkutiginninneq allaaserineralu	39
■ Qanoq iliortariaqarpit?	42
Suleqatigiit assigiinngitsunik suliallit.....	47
■ Upalungaarsaat pitsaasoq	50
■ Atuakkanut allagaatinullu isumassarsiorfusinnaasunut innersuussutigisat	52

Aallaqqaasiut

Meeqqat inuusuttullu ajunngitsumik inuuneqarnissartik pisinnaatitaaffigaat. Illersorneqartussaapput, ineriartorsinnaatitaallutik peqataatinneqartussaallutillu. Inersimasulli iliuusaannit meeqqat amerlasuutigut eqqugaasarpur. Tamanna pisarpoq pingaartumik kinguaassiuutitigut naapertuilluanningsuliornikkut, inersimasut meeqqanik annersaanerisigut meeqqalluunniit meeqqatimik tungaannut tiinganerup tungaatigut killissamik qaangiinerisigut. Nassuerutiginninnet tamanna Isumassarsiorfiup uuma pilerneranur tunngaviuvoq taannalu meeqqat kinguaassiuutitigut atornerlugaasernerannut meeqqanillu paaqqinnilluanninnerup iliuuseqarfiginissaanur naalakkersuisut immikkut suliniutaannur ilaalluni.

Meeqqanik annersaasarneq meeqqanilluunniit kinguaassiuutitigut atornerluisarneq qanoq akulikitsigisumik pisarnerisigut ilisimaneqanngilaq. Pisut amerlappur, annertussusaalli qaquguluunniit paasinngisaannartussaavarput, pingaartumik kinguaassiuutitigullu atornerluinerit paqumigineqartarnerat, isertuussineq soorasaarinerillu pillugit. Kisitsisit qanoq ittugaluarpataluunniit ataasiarluni meeqqanik atornerluineq ataatsimik amerlavallaarput. Tamanna meeqqap sinissaanur annertuumik ilungersunartumillu sunniuteqartarpoq. Meeqqap sianissutsimigut misigissutsimigullu ineriartornera eqqugaasarpur timimigullu ineriartornera sunnerneqartarluni. Ajoquserneqarnera annikinnerpaatinniarlugu iliuuseqajaarnissaq pingaaruteqarpoq taamaasiornikkut atornerlunneqarqinnissaa kingunerlutsitsinissaalu pinngitsoortinneqarqullugit, meerralu taassumalu qanigisai isumassuisuusur ajunnginnerpaamik katsorsarneqarsinnaaqullugit.

Pisuni taamaattuni pinaveersaartisineq pingaaruteqarpoq. Nammineq timiminut oqartussaanini allalu iliuusaannur naaggaarsinnaanini meeqqap mikinerminiilli paasereersimassagaa pingaaruteqarpoq. Aammali meeqqap ajunngitsumik attaveqarsinnaanera isumassorneqarneralu, inuunermik nuannersumik ineriartornermillu kingunillit, aamma pingaaruteqarput.

Inatsisit erseqqippur. Meeqqat inuusuttullu ajunnginnerpaamik atugaqarlutik inuunissaat ineriartornissaallu kommunit immikkut akisussaaffigalugu qulakkeertussaavaat. Meerarli ajoquserneqarpat allatulluunniit sumiginnarneqarpat suliasaq kommunip immikkut akisussaaffeqarluni suliarisussaavaa. Kommunip (allaganngorlugu) upalungaarsaasiornissaanur Isumassarsiorfik una suliaavoq sulianilu qulaani taaneqartuni atortussaalluni.

Upalungaarsaat pitsaasoq uummaarissuusaaq. Pappiaqqami umeruamilu oqaasiinnaagaluarpur – ulluunerani aamma ulloq unnuarlur paaqqinnittarfinni meeqqanik inuusuttunillu sullissinermur atalluinnartussaalluni.

Meeqqap kinguaassiuutitigut atornerlunneqarsimaneranik imaluunniit timikkut tarnikkullu annersagaanerani paasinntoqartillugu pasitsaassisoqartilluguluunniit upalungaarsaat atornerneqartussaavoq. Upalungaarsaat tamatigut nalilersugassaavoq atoriaannanngorlugulu tulluarsarneqartuartaussaalluni. Upalungaarsaat tassaavoq oqaatsit ajunngitsut innersuussutillu atorsinnaasur – inuunermi aallaaveqartur. Upalungaarsaat pitsaasoq pisup siorna, nalaani kingornalu pisunur tunngassuteqassaaq. Pinaveersaartitsinermur, iliuuseqarnermur ajoquseroqareersimatillugulu pisussanur tunngavoq aammalu ungasinnerusiq isigalugu, politiit suliaat naammassereerpat, pisussanur tunngalluni.

Kinguaassiuutitigut atornerluinerit, meeqqanik inuusuttunillu 18-it inorlugit ukiulinnik annersaanerit isumassarsiorfimmi pingaarnertur sammineqarput. Kinguaassiuutitigut atornerluinerit pingaartinneqarnerupput, misilittakkammi tunngavigalugit suliat taamaattur ajornakusoornerpaapput – pisullu taamaattur paqumigineqarnerujussuat aamma tunngaviuvoq. Sulianik taamaattunik ajunngitsumik pissusissamisoortumillu suliaqartussat immikkut sunnerneqartarnerat misilittakkat takutippaattaaq.

Meeqqat inuusuttullu pillugit suliniuteqarniarluni suleqatigiiaat akornanni oqallinnermi isumassarsiorfik iluaqutaasinnaavoq. Kommunip aqqissueqqinneq pigaluttuartoq eqqarsaatigalugu kommunit isumaginnikkut suliniuteqarniarnerannur Isumassarsiorfik isumassarsiorfulluarsinnaavoq meeqqanur inuusuttunullu eqqorneqarsinnaasunur iluaqutaasumik.

November 2007

Atornissaanut ilitsersuut

Isumassarsiorfik kommuni allakkatigut upalungaarsaasiornissaanut isumassarsiorfissatut eqqarsaataavoq. Meeqqap inuusuttulluunniit naapertuilluannngitsuliorfigineqarnerata siorna, nalaani Okingornalu pisut sammeneqarnerussapput. Pinaveersaartitsineq, iliuuseqarneq, piginnaatitaneq, sulissuteqarneq piffissarlu ungasinnerusoq isigalugu ikiuineq.

Isumassarsiorfik, taassumaluunniit kapitaliisa ilaat, piareersaasionermut kommunissinnut tuluarsorisassit toqqarsimasassinnut ilaatinneqarsinnaanngorlugit suliaavoq.

Suleqatigiit pineqartoq pillugu oqallinneranni matuma isumassarsiorfusinnaanissaa neriuutigaarput taaguutinilu arlalissuarnik imaqarmat suliamut tunngatillugu quppersakkatut aamma atorneqarsinnaalluni.

Isumassarsiorfik arlalinnik kapitaleqarpoq pineqartumilu soqutiginarsinnaasut ataasiakkaat takkunani atuarneqarsinnaallutik.

Oqaluttuat oqallisissiat ingerlariaqqiffigisinnaasaannik sisamanik imallit

Oqallisissiaq ataatsimik aallaaveqartoq sisamanik assigiinngitsunik ingerlariafeqarpoq. Ingerlariaqqiffii tamarmik apeqqutitaqartut suleqatigiit akornanni oqallinnermi atorneqarsinnaapput upalungaarsaasionermilu isumassarsiorfusinnaallutik. Sinaani inatsisinut attuumassuteqartunut, taaguutinut Isumassarsiorfimmil atorneqartunut apeqqutillu akissutissaanut innersuussuteqarpoq.

Akunnattoorit

Inuunermi piviusumit isumassarsisarnikkut sulisullu naapittarnerisigut akunnattoorutaasartut arlallit ilanngutissavagut – soorlu kinguaassiuutitigut atorneqarneq pillugu suleqatigiit akornanni oqallinnermi atorneqarsinnaasunik. Akunnattoorit oqaaseqarfigineqarput, apeqqutitaqarlutik akissutaasinnasunik periarfissartaqartunik inatsisinut taaguutinullu innersuussutitaqarlutik.

Najoqqutassat

Isumaginninnermut allaffeqarfimmi ulluuneraniluunniit paaqqinnittarfinni aqutsisunut eqqaamasassat uani takusinnaavatit. Pasitsaassisoqartillugu kinguaassiuutitigulluunniit atorneqarsimaneramik paasisaqqartilluni suut eqqaamasassaappat suullu puorneqartussaanaatik. Najoqqutassat titartakkanik ilaqarput suliami aqutiginneqartussat ilanngutitinnegartussallu ersillutik.

Siorna, pinerani kingornalu

Pinaveersaartitsineq, atorfinitsisinermi ingerlatsineq pitsaasoq, suliamik aqutsisinnaaneq kinguaassiuutitigullu naapertuilluannngitsuliorqarsimappat katsorsaasoqarnissaanik periarfissaqartitsineq. Taakku tassaapput upalungaarsaasiami isiginiarneqartut. Aammali upalungaarsaasiaq uummaarissuujaqqullugu ingerlaavartumik ataavartumillu ineriartortitsineq qulakkeerneqassaaq. Ilinniartuarneq ineriartortuarnerlu oqaatsit titartakkallu atorlugit takutinneqartarput.

Timikkut tarnikkullu annersaaneq

Timikkut tarnikkulluunniit annersaasoqarsimaneramik pasitsaassaqarnermi tunngaviatigut iliuussissat kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorqarsimatillugu pisussaassuseqarneq ingerlatsinerlu atussapput. Inatsisit allat atorneqassapput meerarlu peqqarneeqataani pineqarsimasaaq. Isumaginninnikkut iliuuseqarnissaq periarfissaritinneqassaaq meerarlu ilaqutaalu aamma tassani isiginiarneqassallutik. Taaguutit kapitalimi tassani nassuiarneqassapput assersuutit akunnattoorutinillu takutitsisoqarluni ajornartorsiut pillugu suleqatigiit akornanni oqallinnissami atorneqarsinnaasunik.

Taaguutit isumaallu

Kapitali taanna ordbogitit suliaavoq taaguutinik oqaatsinillu kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornermut annersaanermullu tunngasunik imaqarluni. Kapitali ujarlerfusinnaasutut eqqarsaataavoq nassuiaatitaqarluni taaguutillu avataanni inatsisinut atorneqartunut innersuussutitaqarluni.

Inatsisit

Pinaveersaartitsinermi pingaartumillu meeqqanik inuusuttunillu timikkut tarnikkullu annersaasoqarsimaneramik kinguaassiuutitigulluunniit naapertuilluannngitsuliorqarsimaneramik pasitsaassaqarnermi inatsiserpassuit kallarneqartarput. Inatsisit, nalunaarutit, ilitsersuutit kaajallaas-itallu atorneqarnerpaasartut kapitalimi tassani ilanngunneqarput – sumiillu pinerat ilaatinneqarluni.

Upalungaarsaat pitsaasoq

Upalungaarsaatip pitsaasup suliarineqarnerani sulisut attuumassuteqarsinnaasut tamarmik oqallinnermi imaatalu ilinniarnani ilaatinneqassapput. Qaninnerisuiisoqarsinnaanngilaq. Oqallinnikkulli pingaaruteqartut erserinneqarsinnaapput.

Naqinnerit, ilisarnaatit naalisakkallu

Kapitalit quppeneri tamarmik immikkut qalipaaserneqarput.

Inatsisit atorneqartut immikkut kapitalilernerqarput – taamaattorli inatsisinut atorneqartunut tamani innersuussuteqartarpoq. Inatsisit nalunaarutillu oqaasertaat takisuujarput taamaammallu ataanisut naalisarneqarput:

KRL	Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermik inatsit
LBU	Inatsisartut meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiisarneq pillugu peqqussutaat
LPR	Napparsimasut inatsisitigut inissisimanagerat pillugu Inatsisartut peqqussutaat
LTS	Suleqatigiiaat isumaginninnermi suliasat pillugit suleqatigiinnissaannut Inatsisartut peqqussutaat
MYL	Oqartussaaneq pillugu inatsit
OFL	Pisortani sullissineq pillugu inatsit
RPL	Kalaallit Nunaanni eqqartuussisaaseq
RPL	Rettens pleje i Grønland
SBL	Sullissineq pillugu inatsit

Oqallisissiaq – imm. 1

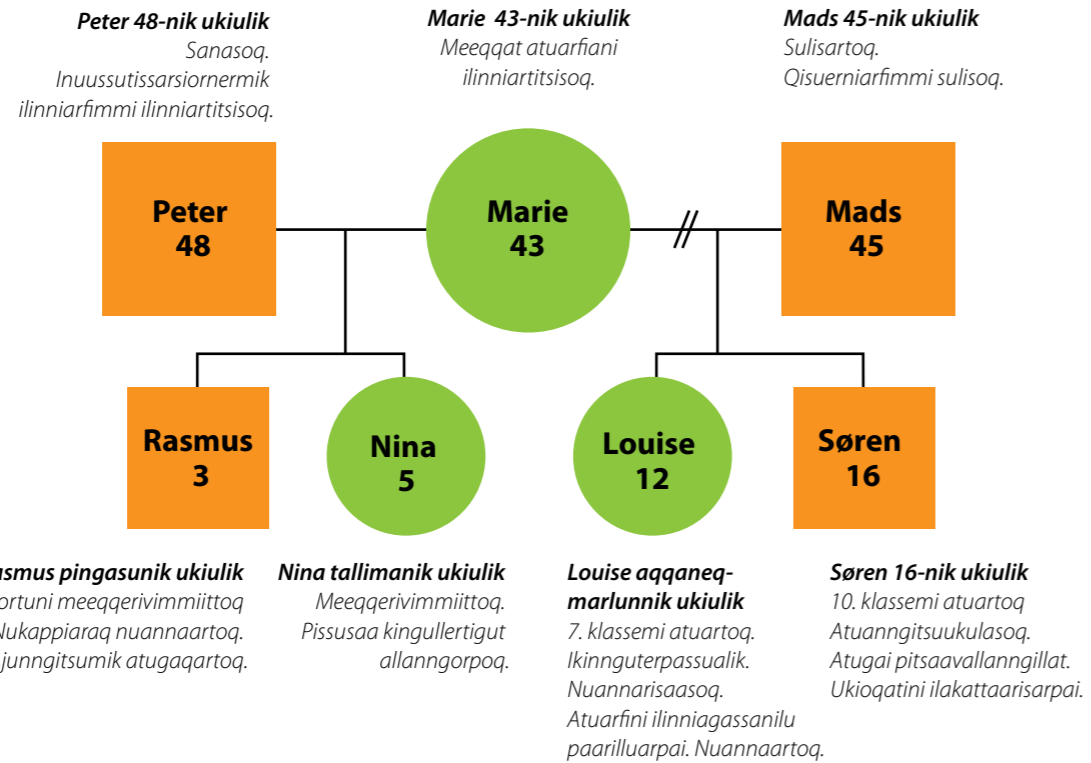
Kommunip upalungaarsaataa pisimasunit misilittakkanit aallaaveqartariaqarpoq. Ukiut pingasut-tallimat kingulliit ingerlaneranni kommunip suliarisimasaanit assersuusiortoqarsinnaavoq. Aammali oqallisissiaq ataani oqaluttuarineqartoq suliap iluatsinneranut soorlu iluatsinnginneranut takussutissatut atorneqarsinnaavoq aamma soq iluatsinngitsoornera tassuuna eqqartorneqarsinnaalluni. Apeqqutit marluk pineqartumi maluginiartariaqartunut innersuutaapput meeqqanik inuusuttunillu 18-it inorlugit ukiulinnik kinguaassiuutitigut naapertuilluanngitsuliortoqarsimanageranik (imaluunniit timikkut tarnikkullu annersaasoqarsimanageranik) pasitsaasaqarnermi upalungaarsaasiormermi ilaatinneqartussaasut.

Oqallisissiaq – sisamanik ingerlariarfeqartoq

Oqallisissiaq ataatsimik aallaaveqartoq sisamanilli ingerlariarfeqartoq tullinnguullugu ilanngutarpup atorlugi upalungaarsaasiormermi pineqartut pingaaruteqarnerit takuneqarsinnaapput.

Ilaqutariit titartaganngorlugi takutinneqarnerat oqaluttuap sisamanik ingerlariarfeqartup aal-lartiffigaa. Taava oqaluttuap sisamanik assigiinngitsunik sammiveqarluni ingerlaqqippooq. Inger-laqqinneri tamarmik upalungaarsaatip suliarinerani eqqarsaatigissallugit pingaaruteqartunik apeqqutitaqarlutillu oqaasertaqarput.

Oqallisissiaq, ingerlaqqinneri taakkulu apeqqutitaat suleqatigiit akornanni oqallinnermi aamma tunngavigineqarsinnaapput.

Ilaqutariit Jensenikkut Nuup Kommuniani najugaqarput

Marie 43-inik ukioqartoq meeqqanup sisamanut anaanaavoq. Angajullit, Søren-ip 16-inik ukiulip aamma Louisep aqqaneq-marlunnik ukiulip, Mads ataataarat. Mads aamma Nuummi najugaqartoq qisuerniami sulivoq. Meeqqat ataartartik pulaartaannarpaat. Pulaarnissaat isumaqatigiissutaaneq ajorpoq. Pulaartarnissaat aqqiissuusaanngilaq Marielu akulerunneq ajorpoq. Meeqqat angisoorsuummata namminneq aqussinnaagaat isumaqarpoq. Louisep angunni qisuerniarfimmut ilaanni pulaartarpaa atuareeraangamili tassani ilinniakerisarluni. Ukiuni kinguller-ni anguminiinnerusarpoq. Sørenip angunni weekendimiukkajunnerusooq pulaartarpaa. Ukioqatini ilakattaarinerusarpai. Illoqarfiup qeqqaniikkajunnerupput atuannngitsuukulallutillu. Søren illoqarfimmi SSSP-mi sulisut ilaasa nakkutiginerulersimavaa.

Marie aamma Mads

Marie aamma Mads ukiut aqqanillit aappareerlutik avipput. Nuannersut nuanniitsullu atuga-raat. Nuanniitsut amerlanerupput. Aappariinneranni ukioq kingulleq nuanniittoqarneruvoq. Søren inunngormat pilluaqaat. Mads tanngassimaaqaaq, anaanaq qitornaalu pillugit ajunngit-sorpassuarnik suliaqarusuppoq. Ukiut sisamangajaat ingerlareersullu qitornaasa aappaat, Louise, ingunngorpoq. Suli inunngunngitsoq Mads suliffeeruppoq ullormullu sivisoorsuarmik angerlar-simaannartarpoq iluamillu suliaqarnani imaluunniit ikinngutini imerniartarfimmeeqatigisarlugit. Ilaanni sivikitsukullaannarmik suliffeqalersarmat nuannaartuaannarnissaq ajornarsiartuinnarpoq. Mariep ilinniartitsisutut sulinini ingerlappaa pissutsilli naggataagut tassunga ingasappallaalerput. Madsilu oqqaterujussuareerlutik qanoq ilioriarfissaqanngilaq. Meeqqani ilagalugit inissiamut alla-mut nuuppoq sivitsunngitsorlu uinilu avillutik. Mads kingorna qisuerniami suliffeqalerpoq.

Marie aamma Peter

Mariep Peter suliffimmini naapittareepaa. Mariemik utoqqaanerularpoq. Mariep ajornartor-siornerani ikorfartuutaalluarpoq meeqqallu, taamani qulingluanik tallimanillu ukioqartut, pin-guaqatigilluartaipai. Peter sivitsunngitsoq Mariep meeraasalu inaanut nuuppoq ukiorlu qaa-ngiummat, katillutik. Aappariit qitornaat siulleq, Nina, katinnerannit ukioq qaangiummat in-unngorpoq. Kingorna Rasmus inunngormat ilaqutariivittut isigineqalereerput. Meeqqat angin-erit eqqarsaatigalugit Peter ataataatut inuulerpoq mikinerillu pinnguaqatigilluartaipai angerlar-simaffimminilu ikiortaasarluni. Peter ilinniarfimmi sulisarpoq inuusuttullu sulinermik ajornar-torsiuteqartartut suliffigisarlugit. Suliffini nuannaraa – Marielumi aamma suliffimmini imminnilu – naak sisamanik meeraqarami nakkutigisassarpaaloqaraluarluni – ingerlalluarpoq.

Rasmus aamma Nina

Rasmus pingasunik ukiulik aamma Nina tallimanik ukiulik meeqqerivimmi ukioqatigiinngit-sut najortagaanniittarput. Rasmus nuannaartuuvoq qungujulusuaannartoq meeraqatiminillu pinnguaqateqallaqqissoq. Ullumikkulli nipaakujuppoq meeqqerivimmiileramillu Nina alartaalior-lugu.

Nina nalinginnaasumik nuannaartuugalarpoq. Piffissamili kingullermi allanngorsimavoq. Eq-qissisimannnginnerulersimavoq meeraqatiminullu qaninngoorpallaartarluni. Mikinerusunik mar-lussoriarluni annersitsisarsimavoq – ilaannilu nukappiaqqanik pissusissamisunngitsumik attuaa-saqarniartartoq sulisut malugisimavaat. Nina ullumikkut nuannaanngilaq nipaarlullunilu. Ilaan-ni sulisunut qanillisarpoq soorluli arlaanik oqaluttuassaqaraluarluni. Nina nuannaanngissuteqa-rnersooq perorsaasup aperia. Ninali oqaluttuarumangilaq. Ilaanni imminuinnaq sammilersaraaq – ilaannilu meeraqatini tamaasa ajoqusersulersarlugit. Perorsaasup tamanna pillugu aqutsisoq oqaloqatigaa Marielu ualimut aallerluni iserpat oqaloqatigissallugu isumaqatigiillutik.

Nina piffissami kingullermi allanngorsimasoq Mariep aamma malugisimavaa eqqarsaatigisarlu-gulu. Soorli taamaannersooq ilisimannngilaq. Immaqa meeqqerivimmi arlaani pisoqarsimamat, Marie eqqarsaannartarpoq. Ninamulli apeqqutigigaangamiuk Ninap taamaannginnerartarpaa. Meeqqerivimmi ajunngilaq, Nina oqarpoq.

Perorsaasup aqutsisullu Marie isumaqatigalugu ulluni tulliuutuni Nina nakkutigineruniarpaat – tallimannngornermilu tamanna pillugu oqaloqatigeeqqinniartutik. Taamaasippat immaqa tamar-mi qaangiutereersimassaap.

Sisamannngornermi ullaakkut Mariep meeqqani meeqqeriviliaakkamigit aqutsisuusooq oqaloqa-tigiumavaa. Nina akulaamigut iluaagisaqartoq Mariep oqaluttuaraa. Nina ippassaq unnukkut uf-farmat aappillertoarluni pullattoortoq Mariep takusimavaa. Sikkiliniit pinnguartarfimmiluunniit nakkarsimanersoq Mariep apeqqutigigalarpaa. Nina naaggaarpoq apeqqutaalu allat akiumana-git. Marie ernumavoq. Qanoruna iliorniassava? Ualimut Nina nakorsaatissallugu inniminniisima-voq nalunaaqartarluni ataasinngorpat aaniarlugu oqarluni. Mariep Peter ilisimasaqarnersooq aper-i-simagalarpaa – soqutigivallaarnaguli qaangiutilerarlugi oqaannarsimalluni. Nukappiaqqat pinnguaqatigisarpai taamaalioqqusaanngikkaluarlunilu qallortarluni. Immaqa taamaammata su-soqarsimanersoq oqaluttuariumangilaq, Peter isumaqarpoq.

Nakorsap Nina oqaloqatigigamiuk ajunngilaq. Iluaagisaali pillugu apersoraluaramiuk misis-sorumallugulu akiumajunnaarpoq. Nakorsamut misissoqqunngilaq. Atisani peerumangilai na-korsallu misissornialermani misissuisarfimmut qaqiumanani. Nina nuannaanngelaluni niillaler-poq. Naggataagut nakorsamut attortinngikkaluarluni takutinnessaminut akuersivoq – nakorsallu takusinnaavaa Nina aappillertooqqaalunilu pullattoortoq. Utsummigut aamma anaalaarsima-voq. Nakorsap ernumassuteqarnini oqaatigalugu misissugassanngorppaa.

Oqallisissiaq – imm. 2

Oqallisissiaq aallaavigalugu – oqaluttuap ingerlaqqiffigisinnaasai sisamat tullinnguullugit oqalut-tuarineqassapput.

Ingerlariaqqiffigisinnaasaa A

Ulloq taanna kingusinnerusumi...

Misissueqqissaarneq ingerlanneqarpoq, utsumigullu kimillannitsitersimasoq erseqqippoq. DNA-jusinnaasunik misissugassanik aamma tigusisoqarpoq. Nakorsap misissuisup nakorsaq na-korsiartharfimmiittoq isumaqatigalugu ernumanartoqarnerarpaa. Pinnguartarfimmi nakkarnermit pisimagunanngilaq. Nina kinguaassiuutitigut naapertuilluanngitsuliorfigineqarsimasinnaavoq.

Marie tupaqaluni paatsiveerutivippoq. Upperisinnaanngilaa. Kiami taamaaliorsimassavaa? Ni-na aperaa – oqarusunneqqaaraluarsinnarluni – ataatap annersissimagaani nipikeqaluni oqar-poq...

Mariep paatsiveerutivissimasup suna upperissanerlugu nalulerpaa. Nina Peter-p annersissima-vaa? Soormi? Qanormi aamma akulaavisigut annersissinnaavaa? Nakorsap kinguaassiuutitigut naapertuilluanngitsuliortoqarsimasoraa. Kisiannimi Peter? Taannaassappammi – ilumuussappat... taavami Louise? Taanna aamma arlaanik susimanerpaa? Ninami salluneq ajorpoq.

Napparsimmavik isumaginnittoqarfimmut nalunaartussaataitaallunilu paasisutissanik tunnius-sisussaataitaavoq, Marieli nammineerluni kalerriissasoq aamma siunnersorneqarpoq. Siunnersuu-taat tunngavigalugu Marie iliorpoq. Napparsimmavimmi ikiorneqarluni sianerpoq aqagumullu oqaloqatiginnikkiartortussanngorluni. Marie kamaqaaq paatsiveeruteqqallunilu. Pasitsaassani pillugu angerlarluni Peter oqqakkusunnerugaluarpaa eqqortortaqassappallu anisinniarlugu aa-lajangersimalluni. Eqqissisaaqqaartariaqarporli. Nina aamma Rasmus anaanaminukaappai ullua-lunnilu tassaniissapput.

Mariep Louise oqaloqatigaa – siullermik oqarusunngikkaluarpoq. Peter-lli attuuasarsimagaani anaanani kingorna oqaluttuuppaa. Ukialuit matuma siorna siullermik pivoq arlaleriarlunilu pisarsimalluni. Qamatialuit matuma siorna unnuit ilaanni Peter inaanut isersimavoq innarfigi-niarsaralugulu. Peter-p kunissimagaani akulaamigullu attuaasimagaani Louise oqaluttuarpoq. Atoqatiginiarsimagaluarpaa, Louiselli naggataagut ajallugu peersissimavaa.

Apeqqutit

A1. Oqaluttuap ingerlariarfigisinnaasaani uani Peter kanngunarsaasorineqarpoq. Peter Ninap ataatagaa Louisemulli angutisiaalluni. Suliap suliarineqarnerani pissutsit taakku ajornartorsiutaa-sullu aallaaviussapput. Madsi Louisemut angajoqqaatut akisussaasuvoq. Suliap suliarineqarner-ani ilisimatinneqassava/ilanngunneqassava – aamma kikkut iliuuseqartussaappat?

A2. Isumaginninnermik ingerlatsivik qanoq inissisimava – piffissaq sivikinnerusoq sivisunerusor-lu eqqarsaatigalugit?

A3. Politiinut unnerluutiginninnermi. **Pinerlunneq pereersoq unnerluutigissallugu pisussaaf-feqartoqanngilaq.** Pillaasarneq Pillugu Inatsisip §-iisa 26-at tunngavigalugu pinerluttoqarnis-aanik pinngitsoortitsinissaq pisussaaffiuvoq. Politiinut unnerluussisoqarnissaa kiap aalajangissavaa?

A4. Peter-p suliffimmini inuusuttut ilinniartinnissaat akisussaaffigaa. Tassunga atatillugu pisoq Peter-p atorfianut qanoq sunniuteqassava? Imaassinnaavormi inuusuttut ilaat 18-it inorlugit uki-oqartut. Peter atorfinitsinneqarneranut atatillugu pisoq sunniuteqassava – kiap tamanna aalajan-gissavaa?

Taaguutit:

- Unnerluutiginninneq**
- Pinngitsoortitsisussaataitaaneq**
- Nipangiussisussaataitaaneq**
- Nalunaartarneq**
- Nalunaartussaataitaaneq**

A1: Meeqqat pillugit aalajngertoqassatil-lugu angajoqqaatut akisussaasusoq ilaa-tinneqassaaq. Peter-p najornissaa inerteq-quitigineqarsinnaavoq, killilerneqarluni nakkutigineqarluniluunniit. Eqqartuussi-vimmi takuuk MYL § 23, imaluunniit Nina assersuutigalugu inissinneqarpat takuuk LBU § 33.

A2: Meeqqat ilaquataasalu pisumit attorne-qartut pillugit isumaginninnermik ingerlat-sivik pisariaqartillugu katsorsaanissamik neqerooruteqarsinnaavoq.

A3: Innuttaasoq kinaluunniit pinerlutto-qartillugu politiinut unnerluutiginnissin-naavoq. Anaanaasoq unnerluutiginnissin-naavoq, meeraasut unnerluutiginnissin-naapput. Imaluunniit isumaginninnermik ingerlatsiviup politiinut unnerluutiginnin-nissani toqqarsinnaavaa. Unnerluutigin-ninneq allakkatigut oqaasiinnakkulluun-niit pisinnaavoq. Napparsimmaveqarfik, paaqqinnittarfiit allaluunniit isumaginnin-nermik ingerlatsivinnut kalerriinermikkut pinngitsoortitsisinnaapput.

A4: Peter pisortani atorfeqarpat Peter-llu unnerluutigineqarpat taava politiit Rigs-politiimut nalunaaruteqartussaataitaapput taassumalu atorfinitsitsisoq kalerritus-saallugu. Atorfinitsitsisup atorfinitsitsineq qanoq pineqassanersoq aalajangissavaa. Allat suliamut attuumassutillit nipangius-sisussaataitaapput.

KRL § 28 ff.

SBL § 27

Ingerlariaqqiffigisinnaasaa B

Ulloq taanna...

Napparsimavimmi misissuineq ingerlanneqarpoq utsumigullu kimillannitsitersimasoq erseq-qippoq. DNA-jusinnaasunik misissugassanik aamma tigusisoqarpoq. Pilattaasartup misissuisup nakorsaq nakorsiartharfimmiittoq isumaqatigalugu ernumanartoqarnerarpaa. Pinnguartarfimmi nakkarnermit pisimagunanngilaq. Nina kinguaassiuutitigut naapertuilluanngitsuliorfigineqarsi-masinnaasoq pineqarsimanerata takutippaa.

Marie tupaqaluni paatsiveerutivippoq. Upperisinnaanngilaa. Kiami taamaaliorsimassavaa? Ni-na aperaa – oqarusunneqqaaraluarsinnarluni – Jørgen-p perorsaasup annersissimagaani nipi-keqaluni oqarpoq...

Mariep suna upperissanerlugu paatsiveerutivippaa. Perorsaasup annersissimanerpaa? Sooq? Akulaavisigummi annersissimanerpaa? Kanngutsaatsuliorfigineqarsimasoq nakorsap takusin-naavaa. Kisiannimi perorsaasup? Taannaassappammi – ilumussappammi... Ninami salluneq ajor-poq.

Pisoq pillugu napparsimmavik ingerlatsivimmut kalerriisussaataitaallunilu paasisutissanik tun-niussisussaataitaavoq, Marieli nammineerluni saaffiginnissasoq aamma siunnersorneqarpoq. Si-unnersuutaat tunngavigalugu Marie iliorpoq. Napparsimmavimmi ikiorneqarluni sianerpoq aqa-gumullu oqaloqatiginnikkiartortussanngorluni. Marie kamaqaaq paatsiveeruteqqallunilu. Meeq-querivimmukariarluni perorsaasoq taanna oqarfigerusunnerugaluarpaa!

Louise ukiut arfinillit - arfineq-marluk matuma siorna tassani meeqquerivimmiissimavoq. Aam-ma taamani Jørgen tassani sulisarpoq. Aamma taanna attuuasimanerpaa?

Apeqqutit

B1. Isumaginninnermut ingerlatsivik suliami pisussaaffeqarpa? Taamaassappat – piffissaq sivikin-nerusoq sivisunerusorlu eqqarsaatigalugit – qanoq?

B2. Perorsaasoq kommunimit atorfinitsitaavoq meeqqanillu paaqqutaqartarluni. Pisortat su-liffeqarfiutaanni atorflik pineqarpat pissutsit immikkut ittut suut atuutissappat? Meeqquerivimmi namminersortumi pisimasuuppat maleruagassat isumaqatigiissutillu tassani atuuttut pisumi ua-ni atuutissanerpat?

B3. Politiinut unnerluutiginnittoqartillugu. Politiinut unnerluutiginninnermi. **Pinerlunneq pe-reersoq unnerluutigissallugu pisussaaffeqartoqanngilaq.** Pillaasarneq Pillugu Inatsisip §-iisa 26-at tunngavigalugu pinerluttoqarnissaanik pinngitsoortitsinissaq pisussaaffiuvoq. Politiinut unnerluussisoqarnissaa kiap aalajangissavaa?

B4. Perorsaasoq pinerluuteqarsimaneranik pasineqarpoq. Perorsaasoq ikorfartorneqarlunilu ilit-sersorneqassava? Pisumi tassani kina piginnaatitaava?

B5. Angajoqqaat meeqqallu meeqquerivimmiittut arlaqartut pillugit sulineq. Ilisimatinneqassap-at? Qaqugu aamma sooq (imalt. sooq ilisimatinneqassanngillat)? Tamassuma aalajangerneqar-nissaanut kina piginnaatitaava aamma kina ataatsimiisitsissava?

B6. Perorsaasoq ukiuni amerlasuuni meeqquerivimmi sulisuusimatillugu – piffissamilu tassani angajoqqaarpassuit meerarpasuillu tassani meeqquerivimmiittarsimatillugit suliap suliarinissaa. Ilisimatinneqassappat? Tamassuma aalajangerneqarnissaanut kina piginnaatitaava aamma kina ataatsimiisitsissava?

B7. Louise ukiut tallimat – arfineq-marluk matuma siorna tassani meeqquerivimmiittarsimavoq. Perorsaasoq taanna taamani meeqquerivimmi atorfeqarpoq. Louise meeqquerivimmiinnermini naapertuilluanngitsuliorfigineqarsimanersoq aperineqassava / imaluunniit oqaloqatigineqarnis-saminik ikiorneqarnissaminillu neqeroorfigineqassava? Louise kiap oqaloqatigissavaa iliuuseqar-rfigineqassanersorlu kina aalajangiisussaava?

B8. Tusagassiuutit. Pisoq taamaattoq nutaarsiassaavoq. Kina tusagassiuutinut oqaaseqassava – tusagassiortoq sianerpat perorsaasoq aqutsisuusorlu qanoq oqassappat?

B9. Sulisuusunik killisiuineq. Kina oqaaseqartussaataitaava – aamma pissutsit qanoq itsillugit oqaa-seqaateqassava? Pissutsit immikkut ittut tassunga atatillugu eqqumaffigineqassappat? Soorlu nipangiussisussaataitanermut tunngasoq.

B1: Meeqqat ilaquataasalu pisumit attorne-qartut pillugit isumaginninnermik ingerlat-sivik pisariaqartillugu katsorsaaanissamik neqerooruteqarsinnaavoq.

B2: Nalunaartussaanermut inatsit innutaa-sunut tamanut atuutsinneqarpoq. Kisianni inunnik isumaginninnerup iluani, atuar-fimmi, imaluunniit peqqinnissaqarfimmi atorfillit sakkortunerusumik pisussaaffe-qarput.

B3: A3-mi akissut takuuk

B4: Suliatigut peqatigiiffik perorsaasu-mik ikorfartuisinnaavoq ilitsersuilluni-lu. Meeqqueriviup isumaginninnermillu ingerlatsiviup politiinit akuerineqarnatik perorsaasoq pisoq pillugu oqaloqatigisin-naanngikkaat eqqumaffigineqassaaq. Perorsaasoq akissarsiaqartillugu suliu-naartinneqarallassanersoq kingornalu soraarsinneqassanersoq atorfinitsitsisup (uani kommunip) aalajangissavaa. A4-mi akissut aamma takuuk.

B5: Angajoqqaat ilisimatinneqassappata tamanna meeqqueriviup aqutsisuata isuma-ginninnermilluunniit ingerlatsiviup isuma-gisinnaavaa.

B6: B5 takuuk

B7: Louise aperineqassappat meeqqat allat aamma tassani meeqquerivimmiissi-masut aperineqartariaqarput. Politiit meeqquerivilluunniit aqutsisuata tamanna aalajangissavaat.

B8: Tusagassiuutinut attaveqarnissaq kommunimi sulisoqarnermut pisortaasup aqutsisulluunniit qullinerusup allap isu-magissagaa innersuussutigineqassaaq. Su-lisut allat tusagassiuutinut oqaaseqartar-tumut innersuussisassapput.

B9: Politiit killisiuisinnaapput nassuiaate-qartoqarnissaanilli piumasaqarsinnaana-tik. Kinaluunniit suliamik ilisimasaqartoq suliap paasiniarneqarnissaanut nassuiaa-nermigut peqataasariaqarpoq. Sulisoq oqaaseqarumangippat politiit akuersis-summik eqqartuussisumut piniarsinnaap-put, eqqartuussisullu takunnissimasutut nassuiaasoqassanersoq nassuiaanngit-soortoqarsinnaanersorluunniit aalajangis-savaa. Politiit ingerlatsisutut oqartussaap-put, tassa paasisutissanik politiit atorfis-saqartitaannik tunniussisoqartussaavoq.

RPL § kap. 5 immikkut 7, stk. 3
KRL § 26
SBL § 28 og 32

Ingerlariaqqiffigisinnaasaa C

Ulloq taanna...

Napparsimmavimmi misissuineq ingerlanneqarpoq utsuili kimillannearaqalersimasut erseq-qippoq. DNA-jusinnaasunik misissugassanik aamma tigusisoqarpoq. Nakorsap ilaqutariit er-nummataat paasivaa. Pinnguartarfimmi nakkarnemit pisimanissaanik takussutissaqanngilaq. Ninap naapertuilluanngitsuliorfigineqarsimanera arlalinnik takussutissaqarpoq. Marie tupaqaluni paatsiveerutivipooq. Upperisinaanngilaa. Kiami taamaalorsimassavaa? Nina aperaa – oqarusunneqqaaraluarsinnarluni – Jens-nerarlugu nipikeqaluni oqarpoq. Jensi 14-inik ukioqarpoq Susanillu, Ninap meeqqerivimmeeqataata, anigalugu. Nina Susannikkunnut pisarnermisut pulaartil-luni taamaaliorneqarsimavoq...

Mariep suna upperissanerlugu paatsiveerutivippaa. Ninami salluneq ajorpoq. Kisiannimi Jensi? Tassalu taassuma Louise arnaatigalugu!

Napparsimmavik pisoq pillugu ingerlatsivimmut kalerrisussaatitaavoq, Marieli nammineerlu-ni saaffiginnissasoq aamma siunnersorneqarpoq. Marie siunnersuutaat tunngavigalugu iliorpoq. Napparsimmavimmi ikiorneqarluni sianerpoq aqagumullu oqaloqatiginnikiartortussanngorlu-ni. Marie kamaqaaq paatsiveeruteqqallunilu. Jensip angajoqqaavinukariarluni...

Mariep Louise oqaloqatigaa – taannalu kamaammeqaaq. Qanoq aamma angutaanni pillugu anaana taama pasillersinnaava? Iniminukapallappoq matulu matorlullugu. Mariep sivikitsumik kisimiiteqqaarallarpaa – ullullu ilaa pisoq pillugu eqqissillutik oqaloqatigiipput. Louisep oqalut-tuaraa Jensip atoqatiginiarsimagaluaaraani. Namminerli naaggaarsimavoq! Kunisserusunneruvoq eqsimaagaqarusunnerullunilu.

Apeqqutit

Meeqqat meeraqatiminnik kanngunarsaanut pineqaraangat meeqqat 15-it inorlugit ukiul-lit meeraqatimik 15-it inorlugit ukiullit tiinganikkut killissaanik qaangiinerat pineqartarpoq. Kan-nguttaalliortoqarsimasinnaavoq allatulluunniit tiinganermut tunngasuusinnaalluni soorlu uani atoqatigiissimaneq eqqarsaatigineqartoq.

C1. Pisumi ilaqutariit pingasut kalluarneqarput. Mariep ilaqutai, uia Peter Louisellu angutaa Mads, kiisalu Jensip ilaqutai. Isumaginninnermut ingerlatsivik suliami qanoq inissisimava – piffissaq sivi-kinnerusoq sivosunerusorlu eqqarsaatigalugit?

C2. Susan meeraqatiminik allanik pulaartoqartarsimaguni ilaqutariit meeqqallu suli amerlane-rusut ilanngutitinneqarnissaat pisariaqaratarsinnaavoq. Meeqqarivimmut, meeqqanut allanut angajoqqaavinullu attaveqarnermut qanoq sunnuteqassava?

C3. Meeqqat 15-it inorlugit ukiullit eqqartuussisutigoortinneqarsinnaanngillat. Taamaakkaluar-toq politiit suliamut akulerutitinneqarsinnaappat? Taamaattoqarnissaanik aalajangerneq sumik siunertaqarpa aamma kiap aalajangissavaa?

Taaguutit:

- **Unnerluutiginninneq**
- **Meeqqat meeraqatiminnik kanngunarsaasut**
- **Pasillineq**
- **Nipangiussisussaatitaaneq**
- **Najoqqutassat**
- **Nalunaartussaatitaaneq**

C1: Meeqqat ilaqutaallu pisumit attorne-qartut pisariaqartissappassuk isumagin-ninnermik ingerlatsivik ikorfartuinissami-nik katsorsaanermillu neqerooruteqartus-saavoq.

C2 + C3: Meeqqat pisumi uani 15-it inorlu-git ukioqarput taamaammallu eqqartuus-sisutigoortinneqarsinnaanatik. Meeqperi-vik pisoq pillugu paasitineqassanngilaq – Marie, Sussannip anaana allalluunniit pisumik ilisimasaqalersut meeqqerivim-mut oqaluttuarsinnaapput. Meeqqeriviup aqutsisuisa pisoq qanoq pineqassanersoq aalajangissavaa. Aalajangernissaq isuma-ginninnermut ingerlatsivik immaqalu po-litiit peqatigalugit pissasoq innersuussuti-gineqassaaq.

Ingerlariaqqiffigisinnaasaa D

Kingorna, ulloq taanna...

Napparsimmavimmi misissuineq ingerlanneqarpoq taamaallaallu aapillertoorsimane-pul-lattoorneralu takuneqarsinnaalluni. Kinguaassiutitigut naapertuilluanngitsuliorqarsimasinnaa-nera takussutissaqarsinnaavoq, aammali pinnguartarfimmi issikannisaarfimmiit qeerlimiusaar-fimmiilluunniit 'nakkarninnaasimasinnaalluni'. Mariep tusakkani pillugit toqqissisimangilaq. Eqqarsaatai niaquani kaavipput. Nakkaannarsimaneersoq Nina apereqqippaa. Allamik pisoqarsi-manerpa? Ninap oqarusunneqqaaraluarsinnarluni – angummik pinnguartarfimmiittoqarsima-soq – nipikeqaluni oqaluttuaraa... Ninap angut takugamiuk nivarsiaqqat allat marluk taakaneeqa-tigisimavai. Angutip usummigut imminut attuuatigaluni nivarsiaqqat isiginnaarpei. Ninap issi-kannisaarfik angullu qimatserumalleramigut issikannisaarfimmiit nakkarsimavoq.

Marie kamaqaaq paatsiveqarnanilu. Erngeluni politiinukarusukkualuarpoq. Ninali eqqissisaq-qaartariaqarppaa Peter-llu tamanik oqaluttuukkiartorlugu. Nivarsiaqqammi taakku marluk anga-joqqaaivilu? Immaqa attaveqarfigisariaqarpei?

Apeqqutit

D1. Isumaginninnermik ingerlatsiviup pisoq paasisaqarfigaa? Taamaassappat Isumaginninner-mik ingerlatsivik qanoq inissisimassava – piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatiga-lugit?

D2. Pisoq pillugu Nina kiap oqaloqatigissavaa? Aamma tarnip pissusaanik ilisimasalimmik oqalo-qateqarsinnaassava? Periarfissaqarpa?

D3. Meeqqanik kinguaassiutitigut naapertuilluanngitsuliorneq pillaatissiussutigineqarsinnaa-voq politiinullu unnerluutigisariaqarluni. Kina unnerluutiginnittuussaava?

D1: Mariep meeqqeriviulluunniit isuma-ginninnermik ingerlatsivik pisumik ilisima-tissinnaavaat. Napparsimmaveqarfiup isumaginninneq pillugu oqartussaasut ka-lerissallugit toqqarsinnaavaa misissuinerli kinguaassiutitigut naapertuilluanngitsu-liortoqarsimaneranik takussutissiingim-mat pisussaaffiginagu.

D2: Isumaginninnermik ingerlatsiviup tarnip pissusaanik ilisimasalinnik ikiorsii-soqarnissaa neqeroorutigisinnaavaa.

LBU § 9 stk. 2

D3: Innuttaasooq kinaluunniit pinerlutto-qartillugu politiinut unnerluutiginnissin-naavoq. Anaanaasooq unnerluutiginnissin-naapput. Imaluunniit isumaginninnermik ingerlatsiviup politiinut unnerluutiginnin-nissani toqqarsinnaavaa. Unnerluutigin-ninneq allakkatigut oqaasiinnakkulluun-niit pisinnaavoq. Napparsimmaveqarfik, paaqqinnittarfiit allalluunniit isumaginnin-nermik ingerlatsivinnut kalerrinnermikku-t pinngitsoortitsisinaapput.

Ingerlariaqqiffigisinnaasaata A-p naanerisinnaasaa uani takutinne-qarpoq. Oqallisissiap ingerlariaqqif-figisinnaasai allat eqqarsaatigikkit.

Najoqqutassat qup. 14-imi eqqartorneqartut takukkit

Oqallisissiaq – imm. 3

Oqallisissiaq assigiinngitsunik ingerlariaqqiffeqarpoq, ingerlariaqqiffiani A-mi pisup angerlarsimaf-fimmi pisimane pillugu naanera imaassinnaagualuarpoq:

Marie isumaginnittumik oqaloqateqareerluni Peter pisoq pasitsaassanilu pillugu oqaloqatigis-sallugu aalajangerpoq. Peter kamaqaluni angerlarsimaffimmit anivoq. Sørenillu susoqarsimane-ra tusaramiuk kamalluni nilliaasaannarluni Peter nuannarinngisaannarsimallugu oqarluni. Louise qiavoq, kamappoq nuannaarunnaarsimallunilu. Mariep pisoq politiinut unnerluutigaa. Meeqqat killisiorneqarput misissuisoqareermallu Peter unnerluutigineqarpoq. Eqqartuussisoqarnissaa maanna utaqqivaat...

Pisimasup naanera taamaattoq apeqqutinik arlalinnik ilaqutariinnit, Isumaginninnermik inger-latsivimmit, ulluuneranilu neqeroorutaasartunit, (meeqqerivimmit atuarfimmillu) isummerfi-gineqartariaqartunik pilersitsivoq. Kingorna, politiit suliami misissuinerlik naammassippas-suk, meeqqat attorneqartullu allat pisariaqartissappassuk tarnip pissusaanik ilisimasalinnit ikior-serneqarsinnaanerit neqeroorutaassaaq. Meeqqerivimmi atuarfimmilluunniit meeqqanik ilitser-suisussamik pisariaqartitsioqarsinnaavoq, pingaartumik politiit misissuinerisa nalaanni. Pissutsit immikkut ittut allat suliami tassani isumagisariaqarsinnaapput.

Apeqqutit tamarmik paatsuugassaannngitsumik akineqarsinnaanatillu inernilerneqarsin-naanngilaq. Meeqqanut inuusuttunullu kinguaassiutitigut naapertuilluanngitsuliorqarsima-tillugu (taama pasisaqartoqartillugu) suliat ingerlarngi assigiinngitsut tulliuuttumi takutissavagut suliallu suliarinerani iliuusissanik assersuuteqarluta.

Akunnattoorutit

Taaguutit:

- **Allagaatinik takunnissinnaatitaaneq**
- **Unnerluutiginninneq**
- **Meeqqanik inuusuttunillu killisiuineq**
- **Pillagaasimanerup / pillagaasi-mannginnerup allagartaa**
- **Nipangiussisusaatitaaneq**
- **Nalunaartarneq**

LBU §§ 2 & 4

LBU §§ 6 & 7

LBU § 9

Isumaginninnermik aqutsisoqarfiup suli-amik ilisimasaqalersimanera nalaatsorne-rinnaasutut isigisariaqarpoq. Pillagaasi-manerup pillagaasimannginnerulluunniit allagartaanik piniartoqartillugu angut aku-ersiteqqaartariaqarpoq. Aapparilersima-samut paasissutissanik ingerlatitsisoqas-satillugu aamma angut akuersiteqqaarta-riaqarpoq. Nalingisaata allanngornera (Værdispringsreglen,) SBL § 28, imm. 2 nr. 3, tassani pineqarpoq ingerlatsvim-mut allamut paasissutissanik ingerlatit-seqqinneq – inunnut ataasiakkaanut ingerlatitseqqinnerunngitsaq. Angutip eqqartuusasaasimanini pillugu aappani nammineq oqaluttuutissagaa kaammattuutigineqarpoq.

MYL kap 2

SBL § 28

LBU §§ 6 stk. 3 & 33

Akunnattoorutit quppernerni tulliuuttuni eqqartorneqassapput.

Meeqqat inuusuttullu tungaannut kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorortoqarsimatillu-gu (pasillertoqartilluguluunniit) akunnattoorutit uku eqqartuinermi iluaqutaasumik atorsinnaap-put. Ajornartorsiutit taakku allaganngorlugu upalungaarsaasiornermi paasineqareersimasariaqar-put.

Akunnattoorutit suleqatigiit akornanni suliat pillugit eqqartuinermi aallaaviusinnaapput. Akun-nattoorutaasut ataasiakkaat apeqqutinik eqqartugassanik ilaqartarput. Sinaani taakkununga tunngasunik oqaaseqaateqarpoq apeqqutinut akissutissartalinnik.

Akunnattoorut 1

Niviarsiaaraq arfineq-marlunnik ukiulik kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorfigineqarsima-voq. Pisoq politiiunut nalunaarutigineqarpoq. Ilaqutariit tamakkerlutik ajornartorsiortut takuneqar-sinnaavoq erniinnaartumillu ikiorneqarnissamik pisariaqartitsillutik. Qanorli iliuuseqartoqa-linnginnerani politiiit killisiuinerat misissuinerallu utaqqeqaartariaqarpaat. Aamma katsorsaa-nermi utaqqisoqarpoq.

Apeqqut: Piffissaq sivikinnerusooq (sapaatit akunnera, qaammat) eqqarsaatigalugu aamma sivi-sunerusooq (politiit meeqqamik killisiuereernissaat/pisumik misissuereernissaat ukiullu arlallit qa-angiutereernissaat) eqqarsaatigalugit meeqqamut ilaqutaasunullu qanoq ikiorsiisoqarsinnaava? Ikiorsiisoqarsinnaanersooq qanorlu ikiorsiisoqassanersooq kiap aalajangissavaa – piffissaq qanin-nerusooq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit?

Oqaaseqaat: Ajornartorsiortoqartillugu ikiorsiineq erniinnaartumik aallartinneqassaaq, aamma politiiit suli misissuigaluarpataluunniit. Qanorli ikiorsiisoqarnersooq politiiunut oqaatigisariaqarpoq. Katsorsaaneq naapertuilluannngitsuliorqarneranilu misigisanik sularininneq meeqqap killisi-orneqareernissaanut utaqqitinneqassaaq politiiit uppernarsaatissaataannik ajoqusiinnginnissaq tassuuna anguniarlugu.

Akunnattoorut 2

Angut kinguaassiuutitigut meeqqanut naapertuilluannngitsulioereersimavoq. Eqqartuusaaavoq pillagaareerlunilu. Angut aappartaaminut, Hannemut marlunnik, nukappiaqqamik nivarsiaqqa-millu, meeralimmut nooqqammerpoq. Hanne aamma angajulliuenerusumik paneqarpoq, taan-nalu angummini najugaqartoq sapaatit akunneratalu naanera allortarlugu Hannekunniittarpoq. Ilaqutariit saniliata angut siornatigut qanoq pisimanersooq ilisimavaa ingussimallugulu. Ingutsi-nera atuarfimmi tusarneqarpoq...

Apeqqut: Ingutsineq pillugu atuarfik qanoq iliussava? Kikkut pisumi iliuuseqarsinnaatitaappat aamma qanoq iliussappat?

Pisoq isumaginninnermik ingerlatsivimmit ilisimaneqalerpoq. Qanoq katsorsaasinnaappat? Qanoq iliorsinnaappat – aamma qanoq iliussappat? Meeqqanut angerlarsimaffimmiittunut qa-noq sunniuteqassava? Niviarsiaqqamut sapaatit akunnerata naanera allortarlugu aalajangersima-sumik taakkunanii tartumut qanoq isumaqarpa? Anaanaasup aappartaava pillugu meeqqanut ataataasumut ilisimatitsissutigineqartariaqarpa? Kiap tamassuminnga oqaluttuutissavaa?

Oqaaseqaat: Nipangiussisusaatitaaneq, kalerriisusaatitaaneq akuersisusaatitaanerlu pillugit maleruagassat uani pineqarput. Angajoqqaatut akisussaasuunerlut meeqqamillu najorneqar-tarneq pillugit apeqqutit aamma eqqartussallugit naleqquppoq.

Akunnattoorut 3

Meeqqat takorluuillaqqissuupput. Misigisimasatik, takusimasatik tusarsimasatillu ilaannakorlu-git oqaluttuarisaannarpaat. Meeqqat inersimasut misilerartarpaat. Meeqqaat kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimasut aamma ilaanneeriarlutik ilaannakortumik oqaluttuar-tarput.

Apeqqut: Meeqqat oqaluttuaat upperineqarsinnaappat? Meeraq eqqortumik oqaluttuarnersooq ilaannakortumilluunniit eqqartuinersooq qanoq isumaqarpa? Immaqaluunniit oqaluttuamik ilaat allannngortillugu?

Oqaaseqaat: Politiit paasiniaaneranni immaqalu eqqartuussinermi eqqortoq paasissutissal-lu allat pingaaruteqarluiinnartuupput. Ilumuussusaali uppernarsaatissallu isumaginninnikkut ili-uuseqarnissamut tunngatillugu pingaaruteqanngillat. Meeqqap oqaluttuaa ilumoortutut isigi-neqartariaqarpoq. Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornerit meeqqat oqaluttualiarineq ajorpaat taamatullu pisoqarsimappat ilumuunnginnerarusunnerussallugu. Taamaammat politiiit paasiniaanerat eqqartuussinermiluunniit aalajangiineq aamma meeqqamut ilaqutaasunullu ikor-

fartuinissamut katsorsaanisamullu isumaginninnikkut aallartitsineq imminnut attuumassuteqa-nngillat.

Akunnattoorut 4

Ilaqutariit meeraannut, qatanngutiginnut marlunnut, kinguaassiuutitigut naapertuilluannngit-suliorortoqarsimanerannik pasitsattoqarpoq. Isumaginninnermik oqartussaasut politiiunut unner-luutiginnippat, uppernarsaatilli pillugit pasillertoqarnani. Kanngunarsaasoq ilaqutariinniiginnar-poq.

Apeqqut: Meeqqat angerlarsimaffimminniiginnassappat? Qanoq iliuuseqartoqarsinnaava? Kina iliuuseqarnissamut piginnaatitaava?

Akunnattoorut 5

Anaanaasoq isumaginninnermik ingerlatsivimmut saaffiginnippoq. Meeqqami perorsarnissaanut angajoqqaatullu ikiortariaqarpoq. Nammineq meeraalluni kinguaassiuutitigut naapertuilluannngit-suliorfigineqarsimanerminik oqaluttuarpoq. Anaanaq anaanaalluarnissani pillugu ikioqquvoq.

Oqaaseqaat: Meeraanermi kingunerlutsitsinerit sularineqanngitsut inersimasunngornermi eqqaamaneqalersarnerat ilisimaneqarpoq... aamma inersimasunngortoq nammineq angajoq-qaanngoraangat meeraasaluunniit angajoqqaajusup naapertuilluannngitsuliorfigineqarnermini ukiui nalleraangagit. Namminneq meeraanerminni toqqissisimanninneq ajunngitsumilluunniit killilersorneqannginneq misigisimasarpaat angajoqqaajussuseritillu iluamik ingerlassinnaanagu. Meeqqap - angerlarsimaffiani - toqqissisimanartumik peroriartornissaa inersimasumik ikiuinikkut anguneqarsinnaavoq.

Apeqqut: Qanoq ikiorsiisoqarsinnaava? Kina iliuuseqarnissamut piginnaatitaava?

Akunnattoorut 6

Niviarsiaaraq arfineq-pingasunik ukiulik animinit 13-inik ukiulimmit kinguaassiuutitigut kanngut-taatsuliorfigineqarsimavoq. Meeqqat atuarfeqatigiipput, nukappiaraq specialklassemiippoq. Ila-qutariit qaniginerusaasut arlaqartut ikinngutaasullu arlaqartut pisimasooq ilisimalerpaat. Ikinngu-taasut ilaasa meeraat aamma tassani atuartarput.

Apeqqut: Isumaginninnermik ingerlatsivik tassani pisussaaffeqarpa? Taamaassappat, piffis-saq sivikinnerusooq siviunerusorlu eqqarsaatigalugit qanoq? Ilaqutariit qanoq ikiorserneqarlutillu ikorfartorneqarsinnaappat? Pisup atuarfimmi allamilu sularineqarnerani immikkut iliorto-qassava? Soorlu meeqqat angajoqqaallu allat innimigineqarnerisigut, tusagassiuutitigut sulari-neqarnerani?

Oqaaseqaat: Meeqqat ikiorneqarnissaannik oqaloqatigineqarnissaannillu neqeroorfigissallugit pingaaruteqarpoq. Marluullutik pisup ammasumik oqallisiginissaanut, ikiorneqarnissamik oqa-loqatigineqarnissamillu pisariaqartitsippat. Atuarfimmi pisup ingerlanneqarnera – soorlu meeq-qanit allanit ilisimaneqalerneratigut ingutsisarnermut, qinngasaarunnermut il.il. – aamma eqqar-tussallugu pingaaruteqarpoq.

Sammineqarsinnaasut allat

Akunnattoorutaasartut killeqanngitsu(usaa)tut ippat. Pisut tarmarmik immikkut ajornartorsiuti-taqarput nalorninartortaqarlutillu. Nipangiussisusaatitaaneq, kalerriisusaatitaaneq, suleqatigii-aat akornanni suleqatiginneq, kikkut qanoq qaqugulu iliornissaat tassaapput meeqqanut inuu-suttunullu naapertuilluannngitsuliorqartillugu ataatsimoortumik isumagisassat. Sammisat ta-makku suleqatigiit akornanni eqqartussallugit naleqqupput.

- Nipangiussisusaatitaaneq. Nalunaartarneq aamma suleqatigiiginnerup ingerlateqqinnera. Nipangiussisusaatitaaneq nipangersimanissamik isumaqanngilaq – oqaaseqarnissamullu aku-erineqarnissaq pineqarluni’ eqqaamassutigissallugu ajunngilluinnarpoq.
- Piginnaassuseqartuunermit erseqqissaaneq. Kina qanoq iliussava, qaqugu aamma sooq? Soorlu kina politiiunut unnerluussisuussava aamma qaqugu / qaquguunngitsooq? Unnerluus-sissut kiap atsiussavaa? Kina tusagassiuutinut oqaaseqassava?

Tamatumani kommunip aaqqissuussaaneranut piginnaatitsinerlu pillugit aaqqissuussaanut in-nersuussissaagut aamma akunnattoorutinut sammineqartunullu allanut innersuussissaagut.

Isumaginninnermik ingerlatsivik iliuuse-qarnissaminut piginnaatitaavoq. Angajoq-qaalli akuersiteqqaanngikkunigit, meerar-luunniit ikorfartorneqarnissamik immikkut pisariaqartitsippat, annerusumik iliuuse-qarsinnaanani. Akuersitseqqaarnanili paasissutissanik piniartoqarsinnaavoq. Meerarli ikorfartorneqarnissamik immik-kut pisariaqartitsinngitsooq takuneqarsin-naappat isumaginninnikkut suliag unitsin-neqassaaq.

LBU §§ 4 & 9, stk. 2

Akunnattoorumi 4-mi akissutit takukkit.

Oqaaseqaatit taakku akunnattoorutinut 4-mut aamma tunngapput.

Tusagassiuutinut attaveqarnissaq kommu-nimi sulisoqarnermut pisortaaqut aqut-sisulluunniit qulliuenerusup allap isumagis-sagaa innersuussutigineqassaaq. Sulisut allat tusagassiuutinut oqaaseqartartumut innersuussisassapput.

LBU § 6 stk. 3 & 4

LBU §§ 10-13

LTS nr. 14 af 1.11.82

Najoqqutassat

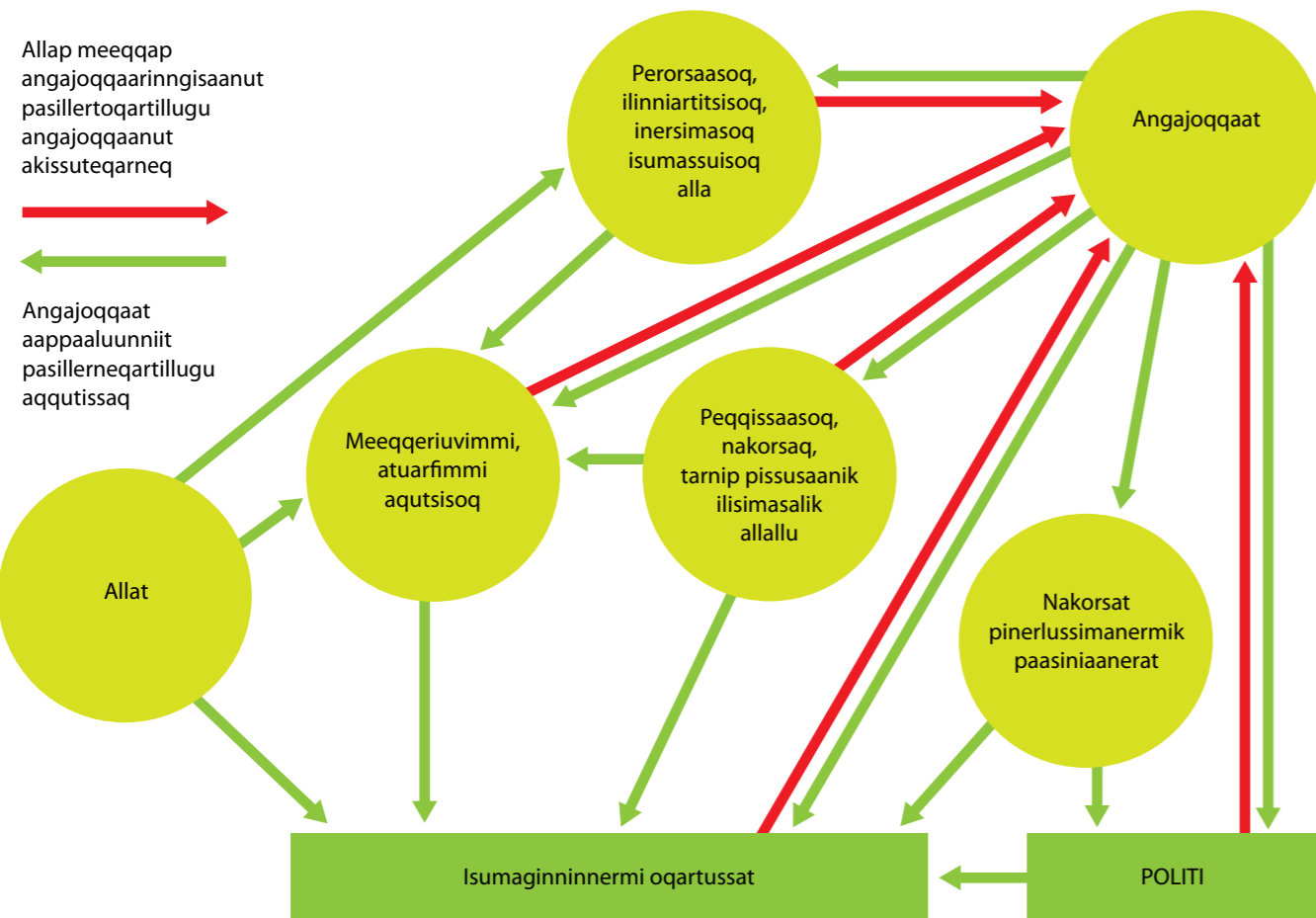
Aallaqqaasiut

Suliami sumiluunniit meeqqamik inuusuttumilluunniit 18-it inorlugit ukiulimmik kinguaassiuutigut naapertuilluannigitsuliorsorisooqartillugu taamaattoqarneranilluunniit ilisimasaqartoqartillugu iliuuseqarnissaq pisariaqarpoq. Arlalippassuit ilanngutitinnegartarput inatsisillu iliuuseqarnissamat killissaqartitsippat. Eqqaamasassarpassuaqarpoq, immikkuualuttut – sorpassuillu aqulluar-niagassaapput.

Najoqqutassat arlaqartut tullinnguuttumi takutinneqassapput, eqqaamasassatit eqqaamasi-maneritit taakku atorlugit qulakkeersinnaavat – aamma kinguaassiuutigut naapertuilluannigitsulioortoqarsimaneraniq pasinarooqartillugu ilisimasaqalerneramiluunniit aqputaasinnaasut, pisus-saaffiit periarfissallu pisup suliarinerini atornerqarsinnaapput.

Eqqaamajuk: Suliffimmi sumi pinersooq, suliap annertussusaa, qanoq ernumanartiginera, ki-na kimut qanoq iliorsimansooq apeqqutaatinnagit meeqqap isiginiartuarneqarnissaa pingaar-terqarpoq.

Meeraq ilaqutaalu isiginiarneqassapput!

Kiap kikkut oqaloqatigissavai

Pasitsaassisoqartillugu inulluunniit alla pisimasumik ilisimasaqalersillugu aqputaasartut titartakami takuneqarsinnaapput. Aqputit ingerlaffissat titarnerit qarsuusallikkat malillugit ingerla-sarnissaat innersuussutigineqarpoq. Angajoqqaat aappaa tamarmilluunniit kanngunarsaasima-sutut pasineqartillugit / paasineqartillugit aqputissaq titarnerik qarsuusartallinnik qorsorpalut-tunik nalunaarsimasut aqputigineqassasut innersuussutigineqarpoq. Taamaattoqartillugu sulia-lik angajoqqaanut attaveqassanngilaq isumaginninnermillu oqartussaasunut aamma / politiinul-luunniit tamanna isumagitissallugu.

Angajoqqaanuunngitsoq pasillertoqartillugu / ilisimasaqalertoqartillugu titarnerit qarsuusartallit aappalaartut angajoqqaanut attaveqarnermi malinneqassapput.

Ulluunerani neqeroorutaasartut

Uani najoqqutassat meeraaqqerivimmi, meeqqerivimmi, atuarfimmi, klubbimi taakkununga-luunniit assigusuni sunngiffimmi neqeroorutaasartuniittut tunngavigissavaat. Perorsaasuuguit, ilinniartitsisuuguit, ikiortaaguit allatulluunniit aqutsisutut akisussaaffeqarnak sulisuuguit ilisimasavit aqutsisornut ingerlateqqittarnissai suliasarivat. Kommunimi atorfeqartu-tut nalunaartussaataavutit. Pisussaaffik inunnut ataasiakkaanut tunngavoq ilisimasarnillu aqut-sisornut ingerlatitseqqinnikkut pisussaaffiit naammassisinnaallugu. Nalunaartugissavilli pisaria-qalersillugu isumaginninnermi oqartussaasunut nalunaartugineqarsimanersooq malinnaaffigis-sallugu sulii akisussaaffeqarputit.

Sulisooq – aqutsisuunngitsoq

- ✓ Nalunaartussaataitaneq.
- ✓ Ilisimasaniq aqutsisumut ingerlatitseqqinneq
- ✓ Meeraq isiginiarneqassaaq

Aqutsisoq

- ✓ Nalunaartussaataitaneq
- ✓ Paasisaqaruit paasisavit annertussusaata eqqarsaatigalugulu nalilersornissaa piffissaqarf-iuk!
- ✓ Ernumagisaq pillugu suleqatigiiaat / suleqatigiit / ataqatigiisaaarsulluunniit akornanni eqqar-tornissaa periarfissaqartiguk
- ✓ Meeqqeriviup / atuarfiup / klubbip iluani suliap suliarinera
- ✓ Nipangiussisussaataitaneq
- ✓ Allat...

Angajoqqaat aappaa tamarmilluunniit pasineqartillugit

- ✓ Isumaginninnermi oqartussaasunut allakkatigut nalunaaruteqarneq
- ✓ Taamaattoqartillugu eqqaamassavat pasillerneq pillugu angajoqqaat ilisimatittussaangni-nakkat
- ✓ Allat...

Kommunimi atorfilik pasillerneqarpat (sulisoq aqutsisorluunniit)

- ✓ Kommunimi sulisoqarnermut pisortaq suliap suliarineqarnera pillugu attaveqarfigiuk
- ✓ Isumaginninnermi oqartussaasunut allakkatigut nalunaaruteqarneq
- ✓ Tusagassiutini suliarineqarnera. Kina tusagassiutinut oqaaseqartassava?
- ✓ Attorneqartunut / angajoqqaanut meeqqanullu tamanut ilisimatitsineq
- ✓ Allat...

Angajoqqaajunngitsoq sulisuunngitsorlu pasineqartillugit

- ✓ Isumaginninnermi oqartussaasunut allakkatigut nalunaaruteqarneq
- ✓ Angajoqqaanut meeqqanullu attorneqartunut ilisimatitsineq
- ✓ Angajoqqaanut meeqqanullu allanut ilisimatitsinissat eqqarsaatigiuk
- ✓ Tusagassiutini suliarineqarnera. Kina tusagassiutinut oqaaseqartassava?
- ✓ Allat...

Meeraq paaqqinnittarfimmiittoq alla pasineqalersillugu

- ✓ Meeqqat pillugit perorsaaniikkut iliuuseqarneq
- ✓ Meeqqat angajoqqaallu akulerutsinneqartut oqaloqatigineri
- ✓ Isumaginninnermik ingerlatsivimmut nalunaaruteqarneq taamaalilluni tamanut / meeqq-a-nut
- ✓ tamanut ikiuisoqarnissaa qulakkeerlugu
- ✓ Nakkutilliusunut ilisimatitsineq
- ✓ Tusagassiutini suliarineqarnera. Kina tusagassiutinut oqaaseqartassava?
- ✓ Allat...

Angajoqqaat aappaa tamarmil-luunniit pasineqartillugit angajoqqaat pisoq pillugu oqaloqatigissanngilatit.

Meeraq pillugu suleqatigiitto-qalereeraluortorluunniit nalunaartussaataitaneq tunul-linngortinneqassanngilaq.

Najoqqutassat ilitsersuutaan-naapput tamakkiisuunatillu

Oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffiat

Kommunini tamani oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffeqarnissaat pillugu ileqqoreqqu-saliortoqarsimassaaq. Ileqqoreqqusaq Naalakkersuisunit akuerineqarsimassaaq. Oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffiat meeqqanik inuusuttunillu navianartorsiortunik ataqatigiissumik ikiuigasuarsinnaassapput suliallu pillugit ilisimasalinnik piginnaanilinnillu peqarnissaa isumagissallugu. Meeqqap inuusuttulluunniit kinguaassiuutitigut naapertuillanngitsuliorfigineqarsimanageranik / annersarneqarsimanageranik pasillernerup ilisimasaqalernerulluunniit isumaginninnermik oqartussaasunut nalunaarutigineqarnerani oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffianni eqqartorneqaqqaarsinnaavoq.

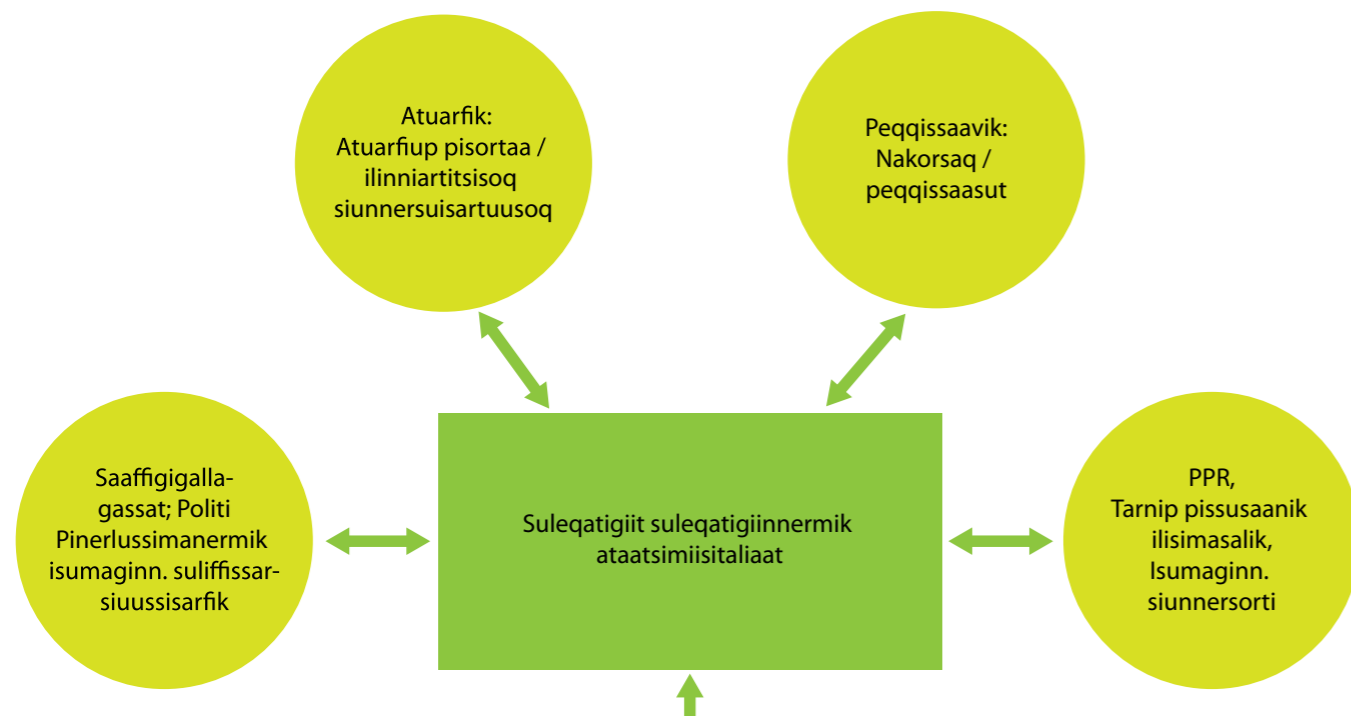
Oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffiat, quppernerup illuatungaani titartakkami takutineqartumut naleqqiullugu, oqallittarfittut nalunaaruteqarnerup siorna nalaaniluunniit suliamut attuumassuteqartunit saaffigineqarsinnaalluni inissisimassaaq.

Oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffiat minnerpaamik aaliangersimasunik ataatsimiitassaaq najukkami peqqinnissaqarfimmit, atuarfimmit isumaginnittoqarfimmiillu sinniisutitaqartoqarluni, suleqatigiiffik politiit, pinerluttaalisitsinermut isumaginnittoqarfik suliffissarsiuussisarfillu aamma ilanngunneqarsinnaapput.

Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit ataatsimiititaliaat

LTS nr. 14, 1/11-82-meersoq Oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit isumaginninnermi suliasat pillugit suleqatigiinnissaannut

Suleqatigiit suleqatigiinnermik ataatsimiititaliaat (Titartagaq 2)

Peqqissaanermik suliaqartut

Peqqissaasuuguit, tarnip pissusaanik ilisimasaqartuuguit PPR-imi allamiluunniit paaqqinnit-tarfimmut isumaginninnermilluunniit oqartussaasunut toqqaannartumik attuumassuteqanngit-suuguit najoqqutassat uku atugassaraatit. Aamma atuarfimmi nakorsaaguit peqqissaavimmi-luunniit atorfeqartuuguit najoqqutassaraatit.

Atorfilik - aqutsisuunngitsoq

- ✓ Nalunaartussaataaneq
- ✓ Oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffianni ernumagisat pillugit eqqartuinissamut periarfissaqarneq
- ✓ Nipangiussisussaataaneq
- ✓ Allat...

Aqutsisoq

Angajoqqaap aappaa tamarmilluunniit pasillerneqarneranni

- ✓ Isumaginninnermik oqartussaasunut allakkatigut nalunaaruteqarneq
- ✓ Eqqaamallugu, angajoqqaat pasillerneq pillugu uani ilisimatissannginnakkit
- ✓ Allat...

Pasillerneq kommunimi atorfilimmut tunngatillugu (suleqataasumut aqutsisumulluunniit)

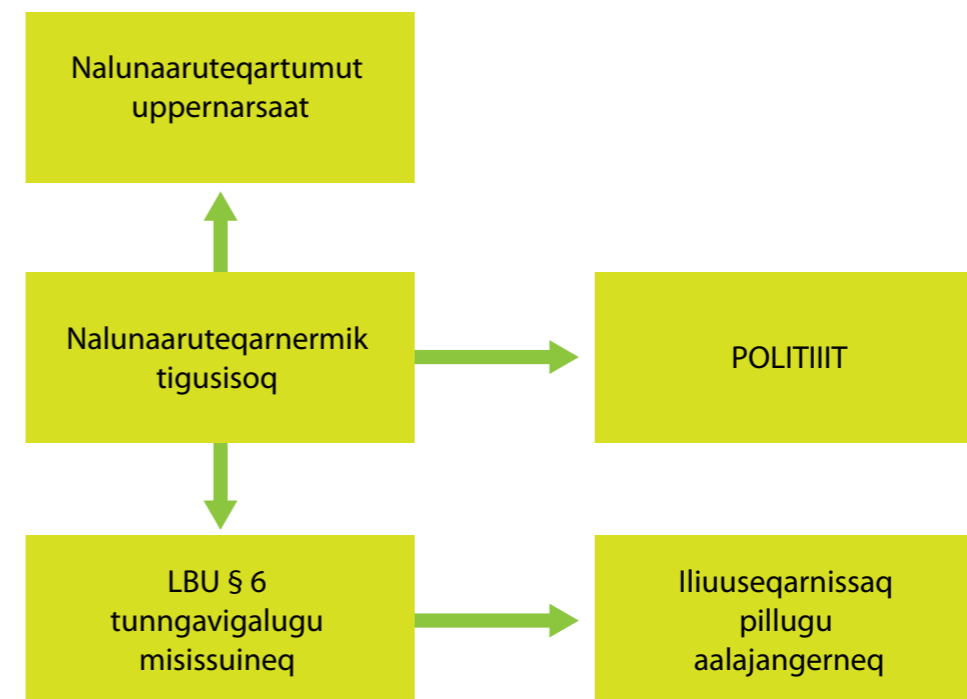
- ✓ Suliap suliarinera pillugu kommunimi sulisoqarnermut pisortaq attaveqarfigiuk
- ✓ Isumaginninnermik oqartussaasunut allakkatigut nalunaaruteqarneq
- ✓ Tusagassiutini suliarineqarnera. Kina tusagassiutinut oqaaseqartassava?
- ✓ Allat...

Pasillerneq allamut, sulisuunanilu angajoqqaajunngitsumut, tunngatillugu

- ✓ Allakkatigut nalunaaruteqarneq
- ✓ Tusagassiutini suliarineqarnera. Kina tusagassiutinut oqaaseqartassava?
- ✓ Allat...

Nalunaartarneq iliuuseqarnerlu

Meeqqamut inuusuttumulluunniit naapertuillanngitsuliorqarsimanagera pillugu allakkatigut oqaasiinnakkulluunniit nalunaartoqarnerata kingorna isumaginninnermi oqartussaasut suliamik suliaqarneranni aqquataasartut iliuusaasartullu titartakkami takuneqarsinnaapput.

Meeraq ilaqutaalu isiginarlugit!

Isumaginninnermik oqartussaasut

Isumaginninnermik oqartussaasuni atorfeqaruit aqutsisuullutilluunniit, tassa isumaginninnermik ingerlatsiviup meeqqat inuusuttullu pillugit immikkoortortaqaarfiani, ilaqutariit pillugit immikkoortortaqaarfiani allamiluunniit assingusumi suliguit najoqqutassat uku najoqqutassaraatit.

- ✓ Kalerrineq pillugu uppernarsaasiorneq
- ✓ Meeqqap illersorneqarnissaa pillugu nalilersuineq. Pinasuartumik ikiorsiinissaq pisariaqarpa, imaluunniit iliuuseqannginnermi misissueqqaarnissamut piffissaqarpa?
- ✓ Suliaq pillugu aqutsisut /suleqatigisatit suleqatigiilluunniit peqatigalugit eqqartuisinnaanermik periarfissaq
- ✓ Nipangiussisussaatitaaneq
- ✓ § 6 stk. 2 imaluunniit 3 aamma stk. 4 tunngavigalugit misissuineq– pisariaqassusaa najoqqutaralugu
- ✓ Politiinut unnerluussinissaq pillugu aalajangernissaq aqutsisumiippoq taassumalu unnerluussissut atsiussavaa
- ✓ Meeqqamut/-nut ilaqaatanullu ikiorsiineq – piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit
- ✓ Allat...

Pasillerneq angajoqqaap aappaanut tamanulluunniit tunngatillugu

- ✓ Eqqaamallugu, politiinut unnerluutiginninnissamik aalajangernissaq isummerfigitinnagupasillerneq pillugu angajoqqaat ilisimatissannginnakkit. Unnerluussisoqarpat angajoqqaanut
- ✓ qaqugukkut attaveqartoqassanersoq politiit aalajangissavaat.
- ✓ Allat...

Pasillerneq kommunimi atorfilimmut tunngatillugu (suleqataasumut aqutsisumulluunniit)

- ✓ Politiinut unnerluussinissaq kommunip aqutsisuinit eqqartorneqarlunilu aalajangerneqassaaq.
- ✓ Atorfilik suliuinnaartinneqarallanersoq kommunip aqutsisuinit aalajangerneqassaaq
- ✓ Tusagassiutini suliarinera. Kina tusagassiutinut oqaaseqassava?
- ✓ Attorneqartunut / angajoqqaanut tamanut meeqqanullu ilisimatitstineq
- ✓ Allat...

Pasillerneq allamut sulisuunanilu angajoqqaajunngitsumut tunngatillugu

- ✓ Angajoqqaat meeqqallu oqaloqatigineri
- ✓ Politiinut unnerluutiginninnissanaaneq angajoqqaat peqatigalugit eqqartorneqassaaq isumaginninnermilli ingerlatsivik kisimiilluni aalajangiisinnaatitaavoq.
- ✓ Tusagassiutini suliarineqarnera. Kina tusagassiutinut oqaaseqassava?
- ✓ Allat...

Pasillerneq meeqqamut allamut tunngatillugu (15-it inorlugit ukiulimmut)

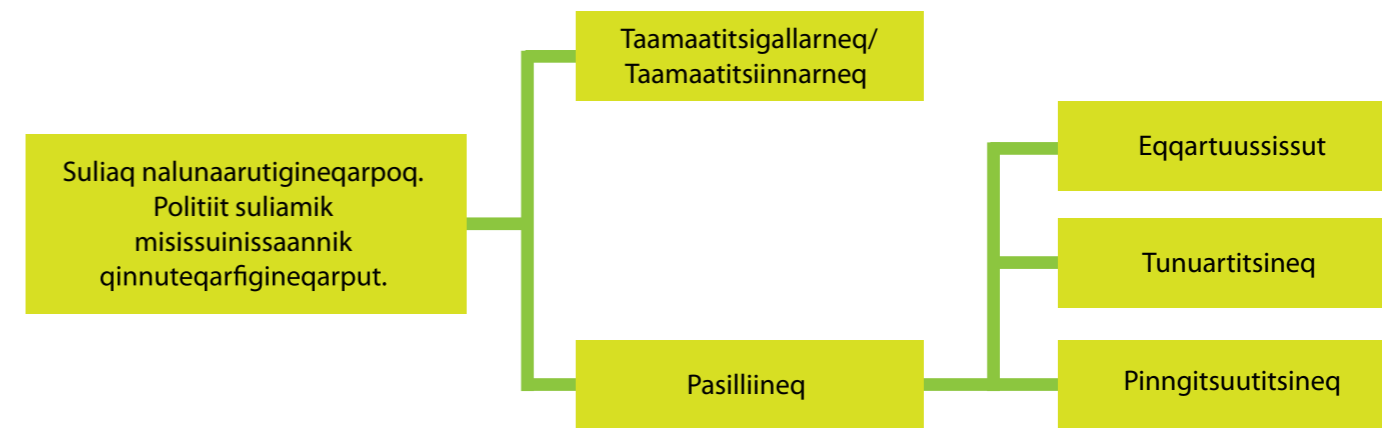
- ✓ Meeqqat pineqartut angajoqqaallu oqaloqatigineri
- ✓ Pisup annertussusaa paasinialugu politiitit ikiorserneqarnissamik qinnuteqarsinnaanermut periarfissaqarneq
- ✓ Meeqqanut angajoqqaanullu, kanngunarsaasumut/eqqorneqartunut, ikiorsiineq, piffissaq qaninnerusoq ungasinnerusorlu eqqarsaatigalugit

Nipangiussisussaatitaaneq pillugu maleruagassat eqqumaffigikkit

Politiinut unnerluutiginninneq

Meeqqamut inuusuttumlluunniit naapertuilluannngitsuliorqarsimaneranik unnerluussissummik politiit pinerminni iliuuserisartagaat uani takuneqarsinnaavoq. Pillaasarneq pillugu inatsiseqarnermi aqqutissat tamarmik titartakkami takutinneqanngillat.

Nalunaartarneq

Allakkatigut kalerrinermi najoqqutassat uani pineqarput – paasisutissallu kalerrinermi ilanngunneqartussat minnerpaamik suussanersut. Kalerrineq meeraq pillugu paasisutissanik imaqsaaq. Qanoq paasininneq qanorlu isumaqartitsineq kalerrinermi ilaassanngillat.

- ✓ Meeqqap aqqa cpr.nr.-alu
- ✓ Meeraq pillugu paasisutissat suliamut attuumassuteqarsinnaasut allat
- ✓ Kalerrinermut tunngaviusoq
- ✓ Meeqqap nalinginnaasumik ineriartornera. Suliatut isigalugu, inooqataanikkut inuttullu pisutsit tunngavigalugit
- ✓ Angajoqqaanik suleqateqarneq
- ✓ Meeraq naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimanerminik oqaluttuarsimappat taamaanneralugu oqaluttuaa
- ✓ Meeqqap inuunera, tujormissutai ernumanerminilu pissusai
- ✓ Allat...

Siorna, pinerani kingornalu

- Taaguutit:**
- Najoqqutassat
  - Akunnattoorutit
  - Oqallisissiaq
  - Inatsisit

Meeqqamat inuusuttumulluunniit kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorqarsimanerani annersaasoqarsimaneraniilluunniit sulisutut pasitsaassaqarnerup ilisimasaqalernerulluunniit kingorna upalungaarsaat pitsaasoq atugassaq pisup siorna, nalaani kingornalu pisunut tunngasuteqassaqaq.

Pisup siorna pinaveersaartitsinermit annertuumik tunngassuteqarpoq

- oqaloqatigiinnermi, peqatigiinnermi atuartsinermilu meeqqanik inuusuttunillu naapitaqarnermi
- pitsaasumik ingerlatsinermi, ulluunerani aamma ulloq unnuarlu neqeroorutaasartuni sulisusani atorfinitsilernermi
- upalungaarsaat pitsaasoq atoriaannngorlugu nutartigaallunilu uumassuseqartoq aqqu-tigalugu
- naapertuilluannngitsuliorarneq pillugu qulequttap suleqatigiit oqallitarnernani ilaatinneqarneratigut
- angajoqqaatut inuunissamat pisariaqartinneqartillugu immikkut ikorfartuinnikkut ikiorsiinnikkullu

Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorqarsimanerani pasillertoqartillugu ilisimasaqartoqalersilluguluunniit upalungaarsaat

- iliuusissanik, piginnaasaqarnermik aqquutigineqartussanillu erseqqissunik innersuussissaaq
- suliap amerlasuutitigut ajornakusoortartup suliarinerani eqqaamasassanik puujuqaqannginnissamillu qulakkeerinnissaaq
- suliap, politiinit suliarineqassappat, suliarineqarnerata nalaani isumaginnikkut suliassartaata aangaaneqannginnissanik qulakkeerinnissaaq
- meeqqap isiginiarneqarnissanik qulakkeerinnissaaq
- piffissaq sivikinnerusoq eqqarsaatigalugu pisariaqartumik ikorsiisoqarnissanik qulakkeerinnissaaq

Pisup kingorna piffissaq ungasinnerusoq ikorsiinnermit annertuumik tunngassuteqarpoq

- Meeraq pillugu ilaqutariillu pillugit iliuusissat suut atorneqassappat?
- Meeraq inuusuttorluunniit pisup kingorna, ukiut tallimat qulilluunniit qaangiunneranni, ikortissaarsiorpat ikorsiissutissat suut pigineqarpat?
- suliarineqartut suliarineqarnerisa nalilersorneqarnerat, upalungaarsaatip iluarsiallanneqarnissaa siunertaralugu aamma ilisimasat ilinniakkallu pingaarutillit suliat tulliuuttut suliarinerini suleqataasussanillu atorneqarsinnaannngorlugit ingerlateqqinneqarnissaat qulakkeermallugu.

Meeqqat inuusuttullu peroriartornermini ajunnginnerpaanik atugaqartinneqartussaapput. Illersorneqarnermik, ineriartornermik ilaatinneqarnermillu piomasaqarsinnaapput ataqatigiissumillu atugaqartinneqarlutik inuunermik misigisitinneqartussaallutik. Meeqqat inuusuttullu inersimasut inuunermik inatsisinillu, pisinnaatitaaffinnik pisussaaffinnillu oqaluttuussisut pisariaqartippaat. Inersimasut killissaminnik ilisimaarinnittut meeqqanik inuusuttunillu killiliisinnaanerannik ajoqersuussisut. Meeqqat timiminnut namminneq oqartussaaneertik ilinniassavaat isertugaatillu suut ajunngitsuunersut suullu ajortuunersut ilinniassallugu, aamma meeqqat allat inersimasulluunniit namminneq killissaminnik qaangiigaangata naaggaarsinnaanissaaq ilinniassallugu – timikkut, tarnikkut tiinganikkullu killissat. Taama ilinniartitsinermik akisussaffik angajoqqaat kisimik tigummiangilaat. Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq annersaaneerlu ulluunerani aamma ulloq unnuarlu neqeroorutaasartuni eqqartussallugu aqqusinermi angallannerup peqqinartunillu nerisaqarnerup eqqartortarneratulli naleqqutsigaaq.

Timikkut tarnikkullu annersaaneq

Annarsaaneq pingasunngorlugu immikkoortinneqarsinnaavoq – tarnikkut, timikkut tiinganikkullu annersaaneq.

Angajoqqaat isumaginnittuulluunniit allat meeqqamik annersaaneer ateruutaasumik pisusilersornertut, meeqqallu immiunat ajunngitsumik isigilernissaanut ajoqusiinertut, uani nas-suarneqarpoq.

Meeqqap ineriartornera peqqissusaalu annersaanikkut qanoq ittukkulluunniit navialisinneqar-tarpoq. Meeqqap pineqarnerminut piomassuserinngisaminik ilaatinneqarnera annersaanikkut takutinneqartarpoq.

Tarnikkut annersaaneq tassaasinnaavoq misigisitsikkut akuerisaqarumanginneq, qimagaa-nissamik soorasaarineq, pillagaannissamik soorasaarineq, mattussaaneq assigisaaluunniit. Paari-nerluinerusoq imaluunniit nalinginnaasumik nikanarsaanerusoq oqartoqarsinnaavoq.

Timikkut annersaaneq tassaasinnaavoq timikkut annersaaneq, patitsineq allatulluunniit mee-raq timaatigut toqqaannartumik eqqorlugu pillaaq.

Tiinganikkut annersaaneq tassaavoq kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornerit tamar-mik, inersimasup tiinganikkut iluarisimaarnissaminut pisariaqartitani anguniarlugit meeqqap tatiqinninneranik atornerluinera. Tiinganikkut annersaaneq, kinguaassiuutitigut naapertuilluann-gitsuliornerup saniatigut, aamma timikkut tarnikkullu annersaaneerukkajuttarpoq.

Annarsaaneq takuneqarsinnaasuaannangilaq

Annarsaaneq meeqqami takuneqarsinnaasuaannangimmat eqqaamassallugu pingaaruteqar-poq. Timikkut annersaaneq ersittunik takussutissaqakkajuttarpoq, timimi tungujornerit, talik-kut niukkulluunniit immaqaluunniit kiinnakkut. Tungujornerillit atisanit assersimaneqakkajut-tarput.

Tarnikkut annersaaneq timikkut takussutissaqartanngilaq, meerarli tarnimigut / sianissu-tsimigut ineriartornermigut akornusersimasarpoq timikkut annersaanertulli annertutiginnaas-umik.

Oqallisissiat

Assersuutini tullinnguullugu saqqummiussassatsinni pisut meeqqap timikkut aamma / tarnikkut an-nersarneqartarneranik pasillernissamat tunngaviulluarsinnaapput. Oqallisissiat apeqqutinik marlus-sunnik malitseqarput taakkulu suleqatigiit akornanni oqallinnissami aallaaviusinnaallutik.

Timikkut annersaaneq

Per tallimanik ukioqartoq meeqqeriviup torsuusaagut arpappoq. Aju-toornikkut nukappiaaraq alla aporpaa qissaserujussuarlunilu. Per-rorsaaq ilaata Peri ornillugu tuppallersarpaa. Perili aliatsalluinnar-simavoq – apornerat taama annikitsigimmat taama qiatigisinnaa-nera perorsaaq eqqumiilgaa. Perip talia tujuuluata assersima-saa marluullutik takuaat. Talia ersarissunik tungujorneqarpoq. Apormerminni tungujomersinnaanermit annerusumik tungujorne-qarpoq. Ippassaq unukkorsiorlutik nerillutik immuk kuisimagam-iuk ataataq kamaqaluni talimigut tigorulussimagaani Perip oqaluttuaraa.

Apeqqutit

a. Pisoq taanna tusarukku suut takorluulerlugillu eqqarsaatigilissavigit?

b. Perorsaaq Peri tuppallersarpaa – aammali timimigut allanik tungujorneqartoq paasillugu. Perip angerlarsimaffimmini annersinneqartarnera perorsaaq enumagileriarporaa. Qanoq ilius-sava?

Tarnikkut annersaaneq

Tina arfineq-pingasunik ukioqarpoq. Nivarsiaaravoq nipaasoq, kisimiikkajuttoq ikinngutimin-ilu angerlarsimaffimmineeqateqanngisaannarluni. Tinap meeqqat eqqaamiuni pinnguaqatigineq ajorpai. Tina atuarfimmini aallussiniarnerluttuuvooq. Anaanami qanoq innera eqqarsaatigiu-aanarpaa. Tinap annilaanganeq iluminiittoq, sunik tamanik assersuisoq, malugisarpaa. Tinap arnaa imerajuttuuvooq Tinallu nukkanii paaqqutarisarpaa, niuerniararluni imminnilu eqqaaarluni. Tinap anaanaa ilaanneeriarluni imminniararluni soorasaarisarpoq, imaluunniit puffajalerluni, ka-massarissilluni Tinalu aningaasaatiminik tillinnerarlugu paasillugu. Tinap atuarfimiit angerlaruni anaanani qanorissanerseq ilisimangisaannarpaa.

Meeqqamik inuusuttumilluunniit annersaaso-qarsimanerani pasillertoqartillugu ilisimasa-qartoqartilluguluunniit suliami kinguaassiu-titigut naapertuilluannngitsuliornermi suleriaasat toq aamma pisinnaasat pisussaaffillu atuutissapput,

Taaguutit:

- Nalunaartussaataaneq
- Annersaaneq

Apeqqutit

- a.** Tinap atugai atuarukkit taava eqqarsaatit assilissallu suut takorluulissavigit?
- b.** Tina sumi qanorlu ikiorserneqarsinnaava? Illit najukkanni periarfissat suuppat? Tina meeqqallu allat tarnimikkut annersarneqartartut qanoq ikiorsinnaavigit? Pinaveersaartitsinnaaneq aamma annersaaneq pillugu atuarfimmil qaamarsaanissamut periarfissat eqqartorsigit.

Akunnattoorutit

Annersaaneq pillugu, pingaartumik meeqqap annersarneqarsimanerani pasitsaassaqaarninni, akunnattoorutit marluk ataani oqaluttuarineqartut sulisutut isummerfigisariaqakkannut ilaapput. Akunnattoorutit apeqqutinik malitseqarput nammineq pisup eqqarsaatiginerani aallaavigisinnaasasi suleqatigiittulluunniit suliaq pillugu oqaloqatigiinnissinni aallaavigalugit.

Akunnattoorut 1

Jørgenip ernini Lars meeqqerivimmuut aavaa. Matungajalerpoq. Larsi pinnguernerminik tiguartissimasoq tuaviorluni atisalersussasoq Jørgenip peqquaa. Larsi erninnaq periarfissat ataataata sukangaqaluni assaagut tigullugu atisaasivimmukaappaa. Ataataata nakimaqaaluni atisalersorlugu kamippalersorlugulu ikiorpaa Larsilu angerlarniarloq oqaruni tusaaqqullugu.

Perorsasoq Mette atisaasivimmuut anillappoq. Kisianni Jørgen Larsilu arlaanik oqarfingngitsoorpai. Suut tamarmik sukkaqisumik pippuut meeqqallu arlaqartut taamaalinerani aamma aaneqarput. Kisianni matukkullu anisut Mette angumeralugu inuulluqaqullugit aalaterai. Lars ataataalu pinnguarterfikkoormata isiginnarpai. Pinnguarterfup matuanut killillutillu Jørgenip Larsi niaquagut patikkaa Mette takuaa. Larsi taqippoq angummilu tigummigaani qimatserniarsaralugu.

Apeqqutit:

- a.** Jørgenip Larsi patikkamiuk atisaasivik illumiittoq qimareerpaat sulili meeqqeriviup nunataaniilutik. Jørgen patitsisoq Mette takuaa. Mette qanoq iliussava aamma qanoq iliorsinnaava?
- b.** Atisaasivimmi pinnguarterfulluunniit matuata silataani, tassa meeqqeriviup nunataata avataani, pippat assigiingissuteqassava?

Akunnattoorut 2

Birgitte peqqissaasuvoq. Ulla, qaammatit qulingiluat matuma siorna Emmamik meerartaartoq, ullumikkut naggammik ornittussaavaa. Emma angajulliliaammat Ulla ilinniagassarpasuaqarpoq. Birgitte Emma siornatigut ornikkaagamiuk immikkut ittunik maluginiagaaqarfisangngilaa. Niviarsiaraaranguusooq, nipaalaartoq, takuinnaarlugulu atugarissaartoq taamaallaat maluginiarsimavaa. Emmap isimigut qiviarumangikkaani Birgitte ullumikkut maluginiarpaa. Emma kingullermik ornikkamiulli oqimaanerulersimangilaq. Naggataamik misilippaa, angissutsiminullu naleqqiulluni qisuariarneoq ajorpoq. Birgitte ernumaammerpoq Emmalli anaanaanut, Ullamut, oqarnissaminut nangaariarluni. Emmap angutaata qanoq sinilertillaqqitsigigaa Ullap oqaluttuaraa. Iluareqaa, pingaartumik kingullikkunni unnukku nerereeraluarluni nangilerneqareeraluarluniluunniit qialluni nilliasarami. Emma taamannak nillialeraangat ataataa puffaammertarpoq. Emma qajassuaatsumik pialersimavaa – siniffianut innartittarpaa inaanullu matu matusarlugu. Ulla nukatsitsivallaarnerartarpaa Emmalu sinnassaleraangamiuk pisuttuaqqusarlugu. Emmap ataataa Birgitte takusimangilaa.

Apeqqutit:

- a.** Emma ajoquserneqarsimanersoq takussutissaqanngilaq. Takussutissat suut allat meeqqap annersarneqartarsimanerani pasitsaassaqaqarnermut tunngaviusinnaappat?
- b.** Pisumi Birgitte qanoq iliussava aamma qanoq iliorsinnaava?

Kalaallit Nunaanni naveersinnaatitaaneq

Naveersinnaatitaaneq pillugu, tassa Kalaallit Nunaanni angajoqqaat meeqqaminnik annersaalutik pillaasinnaanerat, atuunnersoq pillugu naatsumik nassuiaat.

Danskit kalaallillu eqqartuussisarnermik aalajangersagaataanni angajoqqaat isumassuisullu allat, soorlu ilinniartitsisut, meeqqanik timikkut annersitsillutik pillaasinnaatitaanerat qangaaniilli atuussimasoq qularutissaanngilaq. Naveersinnaatitaaneq taamaattoq ukiuni hundredelikuutaani atuussimavoq kulturinilu assigiingitsuni atorneqarsimalluni. Naveersinnaatitaaneq Europami killermi taamaalilluni atuuttuusimavoq. Eqqartuussisarnermi najoqqutassani meeqqat, inatsisit tunngavigalugit, naveernejartarsinnaanerat pillugu allassimasooqanngilaq, taamaattorli inatsisini pisoqaanerusi naveersinnaaneq atuuppoq, kisianni qanoq taamaaliortoqartassanersoq killilerneqarsimalluni. Jyske Lov-imi 1241-meersumi naveersinnaaneq pillugu ima allassimasooqarpoq, naveersinnaasoqarpoq "sakkumik ipitsumik kilinngikkunigit avataaluunniit akornusernagit".

Naveersinnaaneq meeqqanik annersitsinnaanermit tunngaannangilaq angulli tunngavivatigut nuliainik kiffaminillu annersitsinnaatitaavoq.

Angutip nuliainik annersitsinnaanera 1920-mi atorunnaarsinneqarpoq, 1921-imi kiffaminik annersitsinnaanera kiisalu 1937-imi sulisitsisut ilinniartuutiminni annersitsisarnissaat inertequtaalerpoq. Meeqqanut tunngatillugu ilinniartitsisut atuartunik annersitsinnaanerat 1967-imi atorunnaarsinneqarpoq, 1985-imi angajoqqaat oqartussaanerat pillugu inatsimmi § 2 imm. 2-mi aalajangersagaq "angajoqqaatut oqartussaannikkut meeraq pisinnaasaalu pillugit aalajangiinnaatitaapput" allanngortinneqarpoq imaasillugu "angajoqqaatut oqartussaannikkut meeqqap timikkut tarnikkullu annersaanermit allatulluunni kanngunarsaanermit illersorneqarnissaa pisussaaffuvoq".

Oqartussaaneq pillugu inatsit 14. maj 1993-imeersoq peqqussutikkut Kalaallit Nunaanni atuuttusanngortinneqarmat inatsit atuutilerpoq tassungalu atatilugu § 6-mi imm. 2-mi qulaani taaneqartup asserluinnaasut imalik ilaalersinneqarpoq.

Angajoqqaatut oqartussaaneq meeqqamillu timikkut tarnikkullu annersaanermit illersuisaaneq innersuusutugalugu naveersinnaaneq arlalinnit tamatumuuna atorunnaarsinneqartutut isigineqalerpoq. Taamaattoqanngilarli. Aalajangersakkap oqaasertai tunngavigalugit naveersinnaatitaanerupatorunnaarsinneqarnera eqqartuussiviitakueringilaat, imaluunniit allatut oqaatigalugu meeqqat timikkut tarnikkullu annersarneqarnissaannut illersorneqassapput taamaakkaluarterli angajoqqaat meeqqaminnik pillaallutik annersitsinnaapput, soorunami meeraq ataavartumik sakkortuumilluunniit ajoqutissarsinagu.

Angajoqqaatut oqartussaaneq pillugu inatsimmi § 2 imm. 2 meeqqap timikkut annersinneqannginnissaa erseqqissumik allanngortinniarlu Danmarkimi Meeqqat Siunnersuisoqatigii 1995-imi siunnersuuteqarput. Siunnersuut pingajussaaneernejarnermini akuerineqanngilaq.

1997-imi inatsimmut allannguutissamik nutaamik siunnersuuteqartoqarpoq inatsisillu §-iisa aappaat imm. 2 ima allanngortinneqarpoq "meeraq isumassorneqarnissaminut toqqissisimasumillu inuuneqarnissaminut pinnaatitaavoq. Ataqqineqassaaq timimigullu pillarneqarnani allatulluunniit kanngunarsaataasumik iliorfigineqarnani". Inatsit nr. 387 10. Juni 1997-imeersoq atuutinneqalerpoq.

FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa, Danmarkip 1991-imi atsioqataaffigisaa malittaanillu Kalaallit Nunaannit ilaannguffigineqartoq, naveersarneq pillugu immikkut aalajangersagaqanngilaq, artikel 19-ili tunngavigalugu meeqqat angajoqqaamminiitillutik allanilluunniit paarineqartillutik timikkut tarnikkullu annersarneqarsinnaanerannut allatullu naapertuillu-annngitsuliorfigineqarnissaannut illersuinissamik atsioqataasut pisussaaffeqalerput.

Naveersisarnermik atorunnaarsitsinermit inatsit nr. 416 10. Juni 1997-imeersoq angajoqqaat meeqqaminnik katerisimaqateqarsinnaanerat pillugu inatsimmik nr. 387-imi 14. Juni 2005-imeersumik allanngineruvoq. Taanna Kalaallit Nunaanni atuutinnigilaq. Naveersinnaanerupatorunnaarsinneqarsimanera inatsisilerituutut isigissallugu taamaammat qaninneruvoq. Inatsisit taamaakkallartillugit inerniliineq imaattariaqarpoq, angajoqqaat Kalaallit Nunaanniittut pillarneqarsinnaanngitsut allatulluunniit isumaginnikkut iliuuseqarfigineqarsinnaanngitsut meeqqatik isumagippatigik perorsaariaaserli tunngavigalugu "meeqqat killilerneqartariaqarnerat pillugu ilaanni timikkut pillaaneq atorneqarpat pitsaaneusoq, soorunami pillaaneq taamaattoq meeqqamik ataavartumik annertuumilluunniit ajoqusiinngippat". Danmarkimi timikkut qanorluunniit pillaaneq, pissutsit qanorikkaluarpataluunniit angajoqqaalluunniit meeqqanik isumaginninnerat qanorikkaluarpat, pillarneqataasinnaavoq.

KRL § 60

Najoqutassat

Meeqqanut inuusuttunullu ulluunerani imaluunniit ulloq unnuarlu neqeroorutaasartumi sulisu-uguit meeqqamik inuusuttumilluunniit 18-it inorlugit ukiulimmik timikkut tarnikkulluunniit an-nersaasoqarsimanerani pasitsaassaquaruit ilisimasaqaruilluunniit najoqutassat uku najoquta-rissavatit.

- ✓ Paasisavit annertussai pillugit aqutsisut oqaloqatigalugu nalilersuigit
- ✓ Paasisat/pasitsaassalluunniit pillugu isumaginninnermik oqartussaasunut nalunaaruteqar-tariaqassavit?
- ✓ Oqartussaasut assigiinngitsut suleqatigiiffianni ataqatigiissaarisuniluunniit pisoq eqqartor-sinnaavarsi
- ✓ Allakkatigut nalunaaruteqarneq – suliap pissusaa tunngavigalugu iliuseqartussaataatil-lutit
- ✓ Nipangiussisussaatitaaneq – pisoq tunngavigalugu qanoq pineqassava?
- ✓ Angajoqqaap aappaa tamarmilluunniit pasineqartillugit – eqqaamallugu pisoq pillugu angajoqqaat oqaloqatigissannnginnakkit. Isumaginninnermik oqartussaasut uani nalunaa-ruteqarfigineqassapput.
- ✓ Isumaginninnermik oqartussaasut, soorlu politiit suleqatigalugit, politiinut unnerluussisoqa-ssanersoq aalajangissavaat
- ✓ Politiini suliasannngortinneqaraluarpuunniit suli isumaginninnermik suliasartaqarpoq meerarlu ulluunerani neqeroorutaasartumi suli isumagisassaalluni
- ✓ Meeraq isiginiarneqassaaq!

Najoqutassat qupperneq 14-miittut timikkut tarnikkullu annersaasoqarnerani pasitsaassaqarnermi ilisimasaqalermiluunniit uani aamma atorneqassapput.

Inatsisit

Meeqqanut kinguaassiutitigut naapertuilluannngitsuliornermik kiisalu timikkut tarnikkullu anner-saanermik suliani inatsisit atorneqartartut kapitalimi uani naatsumik nalunaarsorneqarput.

Inatsiseqatigiit annertuujupput inatsisillu ilitersuutitaat kaajallaasitallu taakkununga atasut il.il. tamakkerlugit uani takutissallugit ingasattajaarnerussaaq. Nalunaarsukkat tamaasa inatsisillu su-liani tamakkunani atorneqartartut nutaanerpaat pillugit www.nanoq.gl imaluunniit www.dgl.gl kiisalu www.retsinfo.dk innersuussutigineqassapput.

Isumassarsiorfimmi inatsisit innersuussutigineqartut allattorsimaffiat:

KRL – Kalaallit Nunaanni pinerluttulerinermi inatsit

Inatsit nalunaarut nr. 288 2. juli 1963-imeersoq – Inatsit nr. 1186, 7. december 2004-meersoq aqutitigalugu allannngortinneqartoq

- § 26: Pinngitsoortitsisussaatitaaneq
- § 28: Pisortat oqartussaaffinik peqquserlunneq
- § 29: Nipangiussisussaatitaanermik unioqutitsineq
- § 30: Atorfimmi sulianik isumaginninnginneq
- § 49: Ilaquttamik qanigilluinnamik kinguaassiutitigut atoqateqarneq
- § 51: Pinngitsaaliineq
- § 52: Kinguaassiutitigut atoqateqarnikkut atonerluineq
- § 52a: Arnaqatinik/anguteqatinik atoqateqartarneq
- § 53: Kinguaassiutitigut meeqqanik atoqateqarneq
- § 55: Iluanaarnitigalugu arneristineq/anguserisitsineq
- § 56: Kannuttaatsuliorneq
- § 56a: Meeqqat assingi pornomut tunngatit
- § 60: Annersaaneq
- § 128: Pineqaatissiissutit unitsinneqarnerat (suliat pisoqalisoorneri)
- Kap. 8: Tamat eqqissisimanissaannut pinerlunneq
- Kap. 9: Pisortani sulisumut suliakkerneqartumulluunniit pinerlunneq
- Kap. 16: Ileqqorissaanermut pinerlunneq

LBU – Inatsisartut meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiisarneq pillugu peqqussutaat

Inatsisartut peqqussutaat nr. 1, 15. april 2003 – meersoq, kingusinnerusukkullu allannguutaasut

- § 2: Siusissukkat iliuseqarneq
- § 4: Nakkutilliineq
- § 5: Nalunaartarneq
- §§ 6-7: Misissuineq
- § 8: Meeqqamik/inuusuttumik oqaloqateqarneq
- § 9: Ikiorsiiniarluni suliniutit
- § 10: Akuersitseqqaarnani angerlarsimaffiup avataanut inissiineq
- § 11: Siulittaasup aaliangiingallartarnera
- § 12: Akuersitseqqaarnani inissiinermi angajoqqaatut oqartussaassulimmut ilisimatitsi-sarneq
- § 13: Inissiisimanermut nalunaaruteqartarneq
- § 33: Meeqqap angajoqqaallu akormanni attaveqatigiittuarnissaq

LPR – Napparsimasut inatsisitigut inissisimanerat pillugu inatsisartut peqqussutaat

Inatsisartut peqqussutaat nr. 6, 31. maj 2001-imeersoq

Kap. 5: Nipangiussisussaatitaaneq aamma paasisutissanik ingerlatitseqqittarneq il.il.

LTS – Suleqatigiiaat isumaginninnermi suliassat pillugit suleqatigiinnissaannut peqqussut
Inatsisartut peqqussutaat nr. 1. november 1982-imeersaq

MYL – Oqartussaaneq pillugu inatsit
Peqqussut nr. 306 14. maj 1993-imeersaq

§ 23: Katerisimaarneq pillugu aalajangersakkat

Kap. 2: Angajoqqaatut oqartussaaffeqarneq

RPL – Kalaallit Nunaanni eqqartuussisaaseq
Inatsimmik nalunaarut nr. 99 21. marts 1984-imeersaq

Kap. 5: Pinerluttoqarsimaneramik sulianik suliarinninneq

SBL – Sullissineq pillugu inatsit

Inatsisartut inatsisaat nr. 8 13. juni 1994-imeersaq – kingullerpaamik allannngortinneqarpoq inatsisartut inatsisaat nr. 5 31. maj 2001-imeersaq aqputigalugu

§ 9: Allagaatinik takunnissinnaatitaaneq

§ 10: Allagaatinik takunnissinnaatitaanermik annertusissusiliineq

§ 11: Suliamik kinguartitsineq

§§ 12-14: Allagaatinik ilanngussinnginneq

§ 15: Paasissutissanik ilanngussinnginneq

§§ 16-17: Allagaatinik takunnissinnaanermik sulianik aalajangiineq

§ 18: Pinerluttulerinermik eqqartuussinermik allagaatinik takunnissinnaatitaaneq

§ 27: Nipangiussisussaataaneq

§§ 28-33: Paasissutissanik ingerlatitseqqittarneq

Kap. 4: Illuatungerisap allagaatinik takunnissinnaanera

Kap. 8: Nipangiussisussaataaneq il.il.

Nipangiussisussaataaneq – suli atuuppoq sulianilu arlalissuarni ilaatinneqartarluni. Danmarkimi pissutsit aallaavigalugit isumaginninnermik ministereqarfik nassuiaatinik ikiorsiissuteqarpoq.:

• **Oqaloqatigiinneq pillugu quppersagaq / Dialoghåndbogen**

Angajoqqaanik oqaloqateqarneq suleqateqarnerlu aqputigalugit meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiisarneq pillugu quppersagaq, 2004

• **Suut oqaatigisinnaavigit? 2005**

INATSISIT

FN-p meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa

FN-ip meeqqat pillugit isumaqatigiissutaa, 1991-mi Danmarkimit atuuttussannngortinneqar-simasooq, kingornalu Kalaallit Nunaata atsiogataaffigisaa.

Artikel 19-mi imatut allassimasooqarpoq:

“Meeqqap angajoqqaaminiitilluni, angajoqqaatut akisussaaffilinniitilluni inummilluunniit alla-mit paarsarineqartilluni timikkut tarnikkullu annersarneqarsinnaaneranut sumulluunniit, ajoqu-serneqarsinnaaneranut atonerlunneqarsinnaanerannulluunniit, paarinerlunneqarneranut sumigin-narneqarneranut, naalliutsinneqarneranut atonerlunneqarneranut, aamma kinguaassiuutitigut atonerluineq ilanngullugu, naalagaaffik illersuinissaminut naleqquttumik iliuuseqartussaavoq.”

“Kalaallit Nunaanni meeqqat pillugit inatsit FN-ip meeqqat pisinnaatitaaffi pillugit isumaqatigiissutaa tunngavigalugu suliaavoq. Namminersornerullutik Oqartussat taamaalillutik isumaqatigiissummut ilaaleramik kalaallit inuiaqatigiit meeqqap kinguaassiuutitigut allatulluunniit atonerlunneqarsinnaaneranut illersuisussaallutik pisussaaffeqarput.

Kalaallit Nunaanni meeqqat pillugit peqqussummi meeraq qitiutinneqarpoq, iliuuserineqartullu tamarmik meeqqap pisariaqartitaanit aallaaveqartussaapput meeraq taamaalilluni nalinginnaanerpaamik ineriartoqqullugu.”

Inatsisartut meeqqanum inuusuttunullu ikiorsiineq pillugu peqqussutaanni nr. 1-mi 15. april 2003-meersumi taassumalu malittaaniq ilitsersuummi ima allassimasooqarpoq:

“Peqqussummi nutaami meeqqap pisariaqartitai qitiutinneqarput iliuuserineqartunilu tamani meeqqap pisariaqartitai isiginiarneqassapput meeraq taamaalilluni nalinginnaanerpaamik ineriartoqqullugu”

Peqqussummi nutaami oqaaseq atugarissaarneq oqaatsinik ukunangga taarserneqarpoq, peqqinneq ineriartornerlu.

Peqqinneq ineriartornerlu

Oqaatsit “peqqinneq ineriartornerlu” atorneqartillugit timikkut tarnikkullu peqqissuseq tunngaviumik pisariaqartitai soorlu nerisaqarneq, isumassorneqarneq paaqqutarineqarneq, asaneqarneq, nakkutigineqarneq il.il. pineqarput.

Tunngaviumik pisariaqartitai naqissuserneqarnerisigut meeqqap ineriartornera siumukartinneqassaaq. Taamaalilluni meeqqap inuiaqatigiit ineriartorneranut ilaatinneqarnissaa, soorlu meeqqap inuuneranik namminiilersinnaanerannillu ineriartortitsisumik atuartinneqarnissaa ilinniagaqalernissaalu inuiaqatigiit pisussaaffigivaat.

Angajoqqaat allallu isumaginnittut meeqqamik isumassuisoqarnissaa paaqqutarineqarnissaalu pingaarnerpaatut akisussaaffigaat, tassa meeqqap pisariaqartitai qitiutinneqassapput pisariaqartitallu naammassineqarnissaa meeqqap ineriartornera taamaalilluni akisussaaffigalugu.

Meeqqap immikkut ikorfartorneqarnissaminik pisariaqartitsinera atugaasalu kommunalbestyrelsemit misissorneqarnissaa peqqussummi eqqaaneqarmat iliuuseqarneq angajoqqaatut akisussasunit akuersissummik peqqaarnikkut taamaaliortoqartarpoq.

Meeqqap peqqissusaa ineriartorneralu malunnaatilmik innarlerneqarsimatillugu akuersissummik peqqaarnani iliuuseqartoqarsinnaavoq. Maleruagassat sukaterneqarsimapput taamaalilluni angajoqqaatut akisussaasumit akuersissummik peqqaarnani iliuuseqarnissaa/inissiinissaa ajornaannerulersimavoq. Nalilersorneqartussat makkuupput:

- Meeqqap tunngaviumik pisariaqartitai angerlarsimaffimmini pisinnaavai imaluunniit pisinnaanngilai
- Meeraq/inuusuttoq toqqissisimasumik inuuneqarpa imaluunniit naamik
- Meeqqap/inusuttup ineriartorneranik peqqissusaanilluunniit innaarliisinnaasumik inuuneqarpa
- Meeqqap/inuusuttulluunniit inuuneranik peqqissusaanillu annersaanikkut navianartorsior-tinneqarpa

Tunngavissalimmilluunniit kinguaassiuutitigut atonerluinermik naapertuilluannngitsuliornermilluunniit pasitsaassisoqarsinaappat, taamaalillunilu meeraq/inuusuttoq immikkut ittumik paaqqutarineqarnissaminut pisariaqartitsisoq tamannalu isumassuisunit angajoqqaaminilluunniit pisinnaanngikkaa peqqutaalluni.

Aalajangersakkat sukaterneqarnerisigut meeraq/inuusuttoq qitiutinneqartoq nalornissutigineqarunnaapoq.

Taaguutit isumaallu

Taaguutit assigiingitsut arlaqartut Isumassarsiorfimmi uani atorneqartut naatumik nassuiaas-erlugit ullumikkullu qanoq paasineqartarnersut takutinneqassapput. Taaguutit sinaani inatsisinut tassunga tunngassuteqartunut innersuussuteqarpoq.

KRL § 329

LBU § 5 stk. 3

Pinngitsoortitsisussaataaneq

Pillaasarneq pillugu inatsit tunngavigalugu pinerlunnermik pereersumik unnerluutiginnittussaa-titaasoqanngilaq, ilungersunartumilli pinerluttoqarnissaa suut tamaasa atorlugit pinngitsoortin-neqartussaavoq (KRL § 26) – uani aamma pinerlunnerit uteqattaartut pineqarput.

Pinngitsoortitsisussaataaneq pisortani oqartussaasunut aamma tunngassuteqarpoq. Pin-ngitsoortitsisussaataaneq aamma qanigivallaakkamik atoqateqarnermut kinguaassiuutigullu naapertuilluanningsuliornermut tunngavoq.

Inuit Isumaginninnermik ingerlatsiviup avataaniittut pinngitsoortitsinissaq Isumaginninnermik ingerlatsivimmuut nalunaaruteqarnermik naammassisinnaavaat takuuk Meeqqat inuusuttullu pillugit inatsisartut peqqussutaat nr. 1 15, april 2003-meersoq § 5 stk. 3

Isumaginninnermik ingerlatsivimmiittut suliap misissorneqarnissaa pillugu politiinut qinnu-teqarnermik naammassisinnaavaat.

Meeqqanik inuusuttunillu killisiuineq

Meeraq inuusuttunillu 18-it (15-it) inorlugit ukiulik politiinut eqqartuussivimmiluunniit killisi-orneqassatillugu kommuni ikiuisussaataavoq.

Allagaatinik takunnissinnaatitaaneq

Allagaatinik takunnissinnaatitaanerit assigiingitsumik pisarput allagaatinillu takunnissinnaati-taaneq pillugu assigiingitsunik aamma inatsiseqarluni. Uani kinguaassiuutigut naapertuillu-anningsuliorneq annersaernerlu pillugit tunngaviusut pineqarput.

Aalajangiiffineqartussami inuit pineqartut tamarmik suliami allagaatigineqartunik takusa-qarnissartik piumasarisinnaavaat.

Uani tunngaviusoq tassaavoq inuit suliami pineqartut tamarmik pisortat suliaannik misissui-sinnaatitaanerit. Sagsbehandlingsloven § 9 allagaatinik takunnissinnaaneq pillugu aalajanger-sakkat pingaarnersaraat.

Suliami allagaatit suli suliaassissummi pillaatissartallimmi atorneqartut, tassa isumaginnin-nermik suliap ilaa politiinut misissorneqartumut ilaasut, takunnissinnaatitaanermi ilaatinneqan-gillat. Allakkat suleqatigiit akornanni atorneqartut takunnissinnaatitaanermi aamma ilaatinneqar-neq ajorput, soorluttaaq kalerriisqartillugu kalerriisup kinaassusaa takunnissinnaatitaanermi aamma ilaatinneqarneq ajortoq.

Unnerluutiginninneq

Pinerlunnermik ilisimasaqaleraanni politiinut unnerluutiginninnissaq pisariaqarpoq. Ima isuma-qarpoq, meeqqamut kinguaassiuutigut naapertuilluanningsuliorsimanermik ilisimasaqaraanni pasitsaassaqaarnissamulluunniitpeqqutissaqaraanni taava politiinut unnerluutigisariaqarpoq, taak-kualu misissuineq pisariaqartoq siulersussavaat.

Kinguaassiuutigut naapertuilluanningsuliorqarsimaneramik pasitsaassaqaaraanni – upperna-saatissaqarnanili – taava politii misissuinissaat qinnutigineqarsinnaavoq.

Unnerluutiginninnermik, tunuartitsineq

Politiit misissuinissamut tunngavissaqanngitsoq paasigunikkunni unnerluutiginninneq tunu-artinnaavaat. Tassa politiit qanoq iliuuseqassanngillat, pisullu nalunaarsornera politiit namminneq nalunaarsuiffianut taamaallaat ilanngunneqassalluni.

Ernummatit

Meeqqap ilaqutariilluunniit ajoquteqarnerannik aalajangeruminaatsumik misigisaqaraanni. Uani pisumi aalajangersimasumi inuup iliornera pillugu aalajangersimasumik ilisimasaqartoqanngi-laq. Uani aamma qularnaatsumik takussutissaqarluni pasillerneq pineqanngilaq. Ernummateqa-lerneq piffissami aalajangersimasumi meeqqamik nakkutiginninnerulernermik aallaqaammut kinguneqartariaqarpoq, angajoqqaallu (timikkut, tarnikkut kinguaassiuutigulluunniit) meeqqa-mut naapertuilluanningsuliorsimanerannik taamaallaat pasillerneqartinnagit oqaloqatigineqar-sinnaallutik.

Eqqartuussissuserisussanngortitaq

Inuk suliami pasillerneqartoq, pinerluuteqartuuserisaaq, suliap suliarineqarnera tamakkerlugu eqqartuussissuserisusussamik / illersuisusussamik tunineqarsinnaatitaavoq. Eqqartuussivik eqqartuussissuserisusussanngortitsissaaq / illersuisusussanngortitsissaaq.

Kannguttaalliorfiginninneq

Kannguttaalliorfiginninneq tassaavoq inuup sakkunnerinermigut allanik kannguttaalliorfiginnin-nera aamma / imaluunniit pissusilersornermigut mamiatsatsinera. Kannguttaalliorneq pillaaner-mik kinguneqartinneqassaguni kinguaassiuutinut tunngassuteqarlunilu peqqarnitsuliornerus-saaq. Iliorneq nammineq pillarneqassutaasinnaanngilaq inuulli allap paasinninnera / misigisaa tunngavigalugu pillaanermik kinguneqartinneqarsinnaalluni.

Atisat iluisigut qaavisigulluunniit attuusaqarneq, kunissineq, oqalulluni kannguttaalliorneq, alapernaarsuineq, tiingasinik assilisanik isiginnaartitsineq kannguttaalliornerupput. Assaat, ator-tut allat atorlugit oqqamilluunniit utsukkut attuusaqarneq. (Utsunnet mangutsigaanni taava su-liaq 'atoqateqarnermit allaanerusumik kinguaassiuutigut attuanninnertut' suliarineqalissaaq.)

Meeqqat, meeraqatiminnut kanngunarsaasut

Meeqqap 15-it inorlugit ukiullip meeqqap allap tiinganikkut killissai qaangerpagit taava meeraq meeqqamik allamik kanngunarsaasoq oqaatigineqartarpoq.

Internettimi chatterfiit

Chattertarfiit meeqqat inuusuttullu ullumikkut naapittarfigaat. Soqutigisatik pillugit, sammisat assigiingitsut pillugit chatterlutilluunniit naapittarput chatternermilu nalaani sammisatik pillugit 'oqaloqatigiissinnaapput'. Internettimi chattertarfimmik atuneq immi pinerlunnerunngilaq pil-laatisiffiusinnaasoq. Eqqumaffigissavat inersimasut ilaat nittartakkani meeqqanut atugassiaaga-luurtuni meeqqat oqallinnerannut ilannguttarmata. Inersimasut ukiutik kukkusumik nalunaa-rutugalugit nittartakkanut pisarput – inersimasullu ilaasa iluatsitaaralutik meeqqat eqqunngit-sunik oqaluullugit naapinniartarlugit. Pisut taamaattut ajornerpaagaangamik kinguaassiuutigut naapertuilluanningsuliornermik / pinngitsaaliinnermik kinguneqarsinnaasarput.

Ilaqutariit

Ilaqutariit isumaqartinneqartarpoq meeqqap inuusuttup ilaqutavii (imaluunniit ilaqutavissiai). Taa-guut aamma ilaqutasianut tunngatinneqalersinnaavoq, soorluttaaq aataasumut aanaasumullu pisut tunngassuteqartillugit taakkununga tunngatinneqarsinnaasoq. Ilaqutariivittut isigineqas-sappata aakkut ilaqutariissusaat pineqassaaq. Allatut nalinginnaanerusumik isigalugu meeq-qap ilaquttamisut kikkut isiginerai apeqquataassaaq. Pillaasarnermik eqqartuussisarnerup iluani "kinguaariittut qanigisariinneq", "ani/aqqaluaq imaluunniit naja/nuka" allallu.

Paasissutissat allanut oqaatigeqqunngisat

Ingerlatsineq pillugu inatsimmi aamma Pillaasarneq pillugu inatsimmi nalinginnaasumik allanut oqaatigeqqusaanngitsut aamma allanut oqaatigeqqusaanngilluinnartut immikkoortinneqarput. Inuup aqqa, suaassusaa ukiulu paasissutissaapput nalinginnaasut. Paasissutissat allat, soorlu am-mip qalipaataanut, upperisamut, tiingasarnermut, pinerlunnermut il.il. tunngasut allanut oqaatigeqqusaanngillat pineqartorlu akuersiteqqaartinnagu ingerlatinneqaaqqissinnaannginneri aal-laaviussalluni.

Paasissutissat ingerlateqqinneqartussat tamarmik suliamut tunngassuteqarlutik paasissutis-siinnaassapput pingaartumillu ingerlateqqinnissaanut (allakkatigut) akuersissummik tamatigut piniartoqarsimasussaalluni. Nipangiussisussaataanermut tunngasoq aamma takuuk.

Suliat pisoqalisoorneri

Pinerluttaalisitsinermit inatsit inummit unioqutinneqarpat, taamaallaallu akiligassinneqar-pat imaluunniit arsaarinnissuteqartoqarpat, ukiut marluk qaangiussimappat unnerluussisoqas-sanngilaq. Unioqutitsineri allani sakkortunerumik pineqaatissisoqarnerani, KRL § 83 malil-lugu suliat qanganitsertarnerat atuutinngilaq. Paragrafe-mi tassanerpiaq eqqaaneqarpoq eqqar-tuussut sivisuallaq atorlugi naammassineqarsimanngippat naammassinnaanullu tunngavis-saqanngittut nalilerneqarpat unnerluussut atuutsinneqassanngilaq.

Politiit suliamik taamaatitsigallarnerat

Paasiniaaneq inerneqanngippat suliaq taamaatinneqarallarsinnaavoq – allatut oqaatigalugu politiit paasiniaanertik unitsissavaat.

KRL § 49

RPL § 19
KRL kap. 16
KRL § 52a

KRL §§ 22-30
KRL § 56
KRL § 29
SBL §§ 27-33

KRL §§ 128

Arnaqatigiinnngisaminik/anguteqatiginngisaminik atoqateqartartoq

Arnaqatiginngisaminik/anguteqatiginngisaminik atoqateqartarneq arnaqatinik/anguteqatinik atoqateqartartut illuatungeraat.

Arnaqatinik/anguteqatinik atoqateqartarneq

Arnaqatinik/anguteqatinik atoqateqartarneq suaassuseqatigisaminik atoqateqartarnermut tungavoq (arnaqatiginngisaminik/anguteqatiginngisaminik atoqateqartarnerup illuatungaa). Suaassuseqatigisaminik atoqateqarneq eqqarsaatigalugu kinguaassiuutitigut ileqqorissaarnermik pinerluuteqarneq pillugu aalajangersakkat KRL § 52 a-mi aalajangerneqartutut atuutissapput.

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq, latiniserisut incestum(-us), ima nutserneqarsinnaavoq; ilaqutamik qanigilluinnakkamik atoqateqarneq imaluunniit qanittumik eqqarlerisaminik kinguaassiuutitigut ilaqarneq. Oqaatsit qanigivallaakkamik atoqateqarneq Pillaasarneq pillugu Inatsimmi toqqaannartumik taaneqanngikkaluarput, inatsisilli tunngavigalugit erseqqissumik taaguutaallutik. Kinguaariittut qanigisariilluni atoqatigiinneq, qatanngutigiiilluni atoqatigiinneq toqqaannartumilluunniit eqqarleriilluni kinguaassiuutitigut ilagiinneq KRL § 49-mi eqqartorneqarput. Qanigivallaakkamik atoqateqarneq / ilaqtumik qanigilluinnakkamik atoqateqarneq tassa kinguaariittut qanigisaminik atoqateqarneq isigineqarpoq, soorlu angajoqqaaviit meeraat, aataakut/aanaakut, aataqjiikkut/aanaqjiikkut.

Angajoqqaassat, angajoqqaarsiat aamma angajoqqaavissiat inersiumasullu allat isumassuisusat inatsisini qanigivallaakkamik atoqateqarneq / ilaqtumik qanigilluinnakkamik atoqateqarneq pillugu aalajangersakkani ilaatinneqanngillat.

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq (kinguaassiuutitigullu naapertuilluannngitsuliornerit allat) suaassutsinut tamanut tunngatinneqarput, tassa arnaqatiginngisaminik/anguteqatiginngisaminik atoqateqartarneq aamma anguteqatinik/arnaqatinik atoqateqartarneq pineqarput.

Aalajangersimasunik ilisimasaqalerneq

Meeqqap aalajangersimasup qanoq iliorneqarsimanera, uani pineqarpoq timikkut, tarnikkut kinguaassiuutitigulluunniit inummit ataatsimit aralinnilluunniit naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimanera, pillugu aalajangersimasunik ilisimasaqalerneq. Ilisimasaq meeqqap oqaluttuarneranit pisinnaavoq, kanngunarsaasumilluunniit nassuernerusinnaalluni isiginnittulluunniit oqaluttuarneralugu.

Kanngunarsaasoq

Taaguut kanngunarsaasoq nappaammik suussusiliinerunani inuup killissamik qaangiilluni / kanngunarsaalluni inummut allamat iliorneranut tungavoq. Inooqatigiinnikkut tunuliaqutaasut, inuiaqatigiinni inissisimaneq, ukiut soorluluunniit isikkoq aalavagalugit kanngunarsaasoq tikkuarneqarsinnaanngilaq.

Kanngunarsaasut allagarineqartuni assigiinnngitsunik oqaluttuarineqartarput. Assigiinnngitsunut marlunnut, pingasunut aralinnilluunniit aggulunneqarsinnaapput. Kanngunartuliortartut aamma angutinut arnanullu aggulunneqartarput.

Angutit aamma arnat kanngunarsaasartut inooqatiminnut soqutiginnngitsutut nalinginnaasumik oqaatigineqartarput, malersorneqartutut misigisimasartuullutik, annilaangajasuullutik imminnullu naleqanngitsutut isigisarlutik. Tiinganikkullu pisariaqartitatik piniartarlugit peritaarlutik iliorajuttuupput. Kanngunarsaasoq amerlasuutitigut nammineq sakkortuumik sumiginarneqarsimasinnaavoq aamma / meeraanerminiluunniit kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimasinnaalluni. (takukkit ilaatigut Eva Hildebrandt, 1986, aamma Marianne Gram, 2000). Meeqqanik atoqateqartarneq pillugu aamma takuuk.

Kinguaassiuutitigut ilaqarneq

Oqartaaseq 'atoqatigiinnngikkaluarluni kinguaassiuutitigut ilagiinneq' atoqatigiinnermut taarsuullugu atoqatigiinnermut assingusumik ilagiinnertut kinguaassiuutitigulluunniit naapertuilluannngitsuliorfik akoqartutut paasineqarluni. Tassa qanersorluni kujanninneq, itikkut kujanninneq, assannik / atorunik utsunnut mangutsineq. Kanngunarsaanerit taamaattut pillaasarneq eqqarsaatigalugu atoqatigiinnermut naligitinneqarput.

Pasisaqarneq

Pasisaqarneq uani ernummateqaannarnermit angineruvoq. Inersimasup meeqqalluunniit allap kinguaassiuutitigut killisarititaasunik qaangiilluni meeqqamut pissusilersorneranik pasillerneruvoq piffissamilu aalajangersimasumi meeqqamik nakkutiginninnikkut nassuarneqarsinnaalluni, meeqqap nammineq pisimasumik oqaluttuarnera ilisimasarlunniit allatut ilisimalersimasaq tunngavuisinnaalluni.

Sumiginnaaneq

Sumiginnaaneq tarnip ineriartornerani taaguutitut nalinginnaasumik atorineqartarpoq aammalu ileqqorissaarneq pillugu taaguutaasarluni. Inuit inooqatigiinnerannut tunngassuteqarpoq, soorlu inuup inooqatigiinnermut malugineqarnissaminik, sungiunneqarnissaminik inooqatigineqarnissaminillu pisariaqartitsineranut tunngalluni. Pisariaqartitat tamakkua naammaginnartumik tunniunneqanngippata taava sumiginnaanermik taaneqassaaq.

Sumiginnaaneq meeqqamik illersuinnnginnermik, meeqqamut annersaanermik paarinerluinermillu nalinginnaasumik nassuianeqartarpoq timikkut annersaanermi iliortutut isiginnaaginnartutulluunniit, tarnikkut annersaanermi iliortutut isiginnaaginnartutulluunniit, kinguaassiuutitigut atornerluinermi aamma aqqissuussaasumik annersaasarnermi (inuiaqatigiit aqqissuussaaneranut ilaasumik meeqqallu peqqissusaata ineriartorneratalu navialineranik kinguneqartumik).

Meeqqat assingi pornumut tunngatitat

Pillaasarneq pillugu eqqartuussisarneq eqqarsaatigalugu inummik 18-it inorlugit ukiulimmik kanngunartuliorluni assilisat, filmilat assigisaallu tuniniagassatut siaruartigassatulluunniit eqqarsaatigisat pineqartarput. Assit taamatut nassuianeqarsinnaasut pillaasarneq pillugu inatsimmi kinguaassiuutitigut kanngunarsaanermik taaneqartunut tunngassuteqarput, tassa qanigivallaakkamik atoqateqarneq, kinguaassiuutitigut ilagisaqarnermi atoqateqarnerunngitsumi kiisalu kanngunarsaanermi. Aamma meeqqanik uumasunik kinguaassiuutitigut ilaqartunik assilisat tasanani ilaatinneqarput.

Meeqqanik pornomut tunngatitanik assiliineq, assiuteqarneq siaruarterinerlu inerteqqutaavoq.

Meeqqanik atoqateqarniartarneq

Meeqqanik atoqateqarniartartoq tassaavoq (amerlaneertigut angutaasarpoq) tiingasarnermi, tiingasunik takorluuisarnermini pissusilersornerminilu meeqqanik sammisaqartartoq. Inuit meeqqanik assilisanik pornomut tunngatitanik soqutigisaqartartut meeqqanik atoqateqarniartartunik taaneqartarput. Meeqqanik atoqateqarniartartut ilaat taamaallaat meeqqanut, inersimasunuunngitsaq, tiingarusullutik kajungertarput. Meeqqanik atoqateqarniartartut inuunertik naallugu taamaattuusarput. Tiinganiartarneq akornuteqartoq inooqataaneramik ajornartorsuteqarnermik malitseqakkajuppoq. Inuk qaammatini kingullerni arfinilinni meeqqamik ukiukitsumik takorluugaqartoq, tiingarusuttoq tiinganertalimmilluunniit pissusilersortoq meeqqanik atoqateqartartuuvog. Meeqqanik atoqateqartartoq 16-it sinnerlugit ukioqartuuvog meeqqamillu ikinnerpaamik ukiunik tallimanik angajulluilluni.

Unnerluussinermik unitsitsinnarneq

Unnerluussisut / politii pillaanissaq siunertarlugu unnerluussinissaq unitsissinnaavaat – pinerluutaasimasoq pillugu uppernarsaatissanik naammattunik takutitsissinnaannginneq amerlanertigut pissutigalugu

Unnerluussinissamik unitsitsinerup pinngitsuutitsineq assiginnngilaq. Pinerlunneq pisimasog pillugu uppernarsaatissanik naammattunik peqannginneq kisimi pissutigineqarpoq.

Meeqqamik oqaloqateqarneq

Meeqqamik oqaloqateqarnermi oqaloqatiginneq meeqqap ukuanut ineriartorneranullu (meeqqap inerissimassusaanut) naleqquttuutinneqassaaq meeqqallu misigisaanut tunngatillugu oqaatsit naleqquttut atorineqassallutik. Killisiuineq politiiit suliasaraat. Meeraq pillugu iliuuseqartoqassanersoq isumaginninnermik oqartussaasut aalajangissavaat. Aalajangiisussat tamarmik meeqqap isumaa paasissallugu pisariaqartippaat – meeqqalli meeraanissani pisariaqartippaat.

Meeqqat qanigivallaakkamik atoqateqarsimanermik aamma / imaluunniit kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornermik eqqugaasimasut pisup isummamikkut aqqissuunnissaa pisariaqartippaat. Meeqqat ilaasa namminneerlunik oqaluttuarisinnaasarpaat imaluunniit pinnguarnermikkut titartaanerikkulluunniit takutissinnaallugu. Meeqqat allat pisimasog oqaluseriumaneq ajorpaat, aliasunnertik, anniarnertik, kamannertik misigissutsitillu allat allaanerumik takutittarlugit.

Inersimasut oqaloqatigineqarsinnaanerit pisorlu pillugu eqqartuerusinnaanerit meeqqamut pingaaruteqarpoq. Inersimasut meeqqamik killisiuinnnginnissaat taamatulli pingaartigaaq. Ajornakusoortuuvog oqimaqatigiissaarinissarlu ajornavissunngilaq.

Angajoqqaanik oqaloqateqarneq

Qanigivallaakkamik atoqateqartoqarsimaneramik imaluunniit kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorqarsimaneramik pasitsaassaqaaraanni ilisimasaqaleraanniluunniit angajoqqaanut attaveqartarneq pillugu immikkut najoqqutassaqarpoq.

KRL § 51-52
KRL § 56a
LBU § 8

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq aamma takuuk

KRL kap. 16

Meeqqat inuuneranni pisoqartillugu angajoqqaat ilaatinneqartarnissaat aallaaviussaqaq. Oqaloqatigiinneq angajoqqaanullu attaveqarluartarnej taamaammat pingaaruteqqaat.

Qanigivallaakkamik atoqateqarsimanermik kinguaassiuutitigullu naapertuilluannngitsuliorsimanermik suliani amerlanerni politiit, politiinullu unnerluussisoqartinnagu, isumaginninnermik oqartussaasut angajoqqaanullu attaveqartartuussapput. Suliani taamaappoq angajoqqaat allaluunniit inersimasut angajoqqaatut pisussaaffeqartut pasineqartillugit pinerlisimanerannilluunniit ilisimasaqartoqartillugu. Suliami paasiniaaneq uppersaatissalluunniit, soorlu meeqqamik apersuineq, qulakkeerniarlugit politiit aamma / imaluunniit isumaginninnermik oqartussaasut angajoqqaanullu attaveqartartuunerat pingaaruteqarpoq.

Kinguaassiuutit, meeqqat

Kinguaassiuutit aamma pingaartumik meeqqat kinguaassiuutaat tarnip ineriartorneranik paasinieriaatsit assigiinngitsut naapertorlugit paasineqarlunilu nassuiarneqartarpoq. Meeqqat kinguaassiuutit atortaraat, allaallu meeqqat mikisut kinguaassiuutiminnik malussartartut, nalinginnaasumik ullumikkut ilisimaneqarpoq. Nukappiaqqat naalungiarsuit tissattarput meeqqallu mikisut (marlunnik-pingasunik ukiullit) kinguaassiuutimikkut attuuallutik imminnut ilurusitsittarput. Qa-qugu nalinginnaanngitsumik / kinguaassiuutitigut immikkut pissuseqarneq nalilissagaanni meeqqat kinguaassiuutaasa ineriartornerat nalinginnaasoq ilisimassallugu pingaaruteqarpoq.

Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq

Taaguutit kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq aamma kinguaassiuutitigut atonerluineq taaguutaapput assigiinngitsut tamarmik kinguaassiuutitigut kannguttaatsuliornermut tunngasut tassani kinguaamik qanigilluinnakkamik atoqateqarneq, ulluinnarni qanigivallaakkamik atoqateqarnermik taaneqartartut. Inatsisit eqqarsaatigalugit kinguaamik qanigilluinnakkamik atoqateqarneq / qanigisamik atoqateqarneq kinguaassiuutitigullu naapertuilluannngitsuliornerit allat immikkoortinneqarluninartut. Taaguutit taakku pillugit atuakkiarneqartartuni immikkoortinneqannginnerupput.

Atoqatigiinneq, atoqatigiinnani kinguaassiuutitigut ilagiinneq kanngunarsaanerlu pillaasarnermik eqqartuussisarnej eqqarsaatigalugu kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornerit isigineqarput.

Inersimasup meeqqamut kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornera (aamma qanigivallaakkamik atoqateqarneq eqqarsaatigalugu) ataani nassuiarneqartutut paasineqartarpoq:

- inersimasup meeqqap tatiginninnera atonerluppaa
- meeraq kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornerikkut innarlerneqarpoq
- iliorneq meeqqap paasininnaanngilaq paasinerlussinnaalluguluunniit, inersimasullu iliornera meeqqap inersimanninnini pissutigalugu akuersinnaanagu
- kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq tassaavoq inersimasup pisariaqartitaminik nammineq piumasani naapertorlugi piniarsarineri

Iliornerit meeqqanik kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornerit / atonerluinerit taaneqarsinnaasut assigiinngitsut pillaasarnermut inatsimmi immikkoortinneqarput:

- pinngitsaaliilluneq atoqateqarneq allatulluunniit kinguaassiuutitigut ilaqarneq, paaqqinniffiup sulisuisa akornanni imaluunniit ineqartut/inissinneqarsimasut akornanni (KRL § 51)
- meeqqamik 15-it inorlugit ukiulimmik atoqateqarneq allatulluunniit kinguaassiuutitigut ilaqarneq (KRL § 53)
- kinguaariinni qanigilluinnakkamik soorlu qatanngummik atoqateqarneq allatulluunniit kinguaassiuutitigut ilaqarneq (KRL § 49)
- atortittartunut tunngatillugu tunuliaqutaaneq (KRL § 55) aamma
- meeqqat assingi pornomut tunngatit (KRL § 56a)

Meeraq kinguaassiuutitigut meeraqamminut kanngunarsaalluni pissusilersorpat taaguut kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq aamma atorneqassaqaq. Taamaalisoqartillugu meeqqat 15-it inorlugit ukiullit pineqartarput, tassa pillaatissinneqarsinnaanerminnut ukioritneqartut ammut killingat ataallugu ukiullit.

Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliornerit, takussutissat

Meeqqat ilaasa pineqarnermik takusimasatilluunniit oqaluttuarisarpaat. Oqaluttuarineqartoq ilu-moorullugu pisariaqarpoq. Meeqqat tiinganeq pillugu takorloortakkatik oqaluttuarinaviangikkaat sallunaviannngitsulluunniit aallaaviusariaqarpoq.

Meeqqat ilaat ukiuminnut inerissimassutsiminnullu naleqqutinngitsumik tiinganermik sunner-

neqarsimallutik pissusilersorpat. Taamaaliorneq ilu-moorullugu pisariaqarpoq kinguaassiuutitigullu naapertuilluannngitsuliorneqarsimaneramik pasisannissamut tunngaviussalluni.

Taamaatorli najoqqutassanik, taakkunani tallimat eqqorneqarpata naapertuilluannngitsuliorneqarsimaneramik takutissinnaasunik, piareersimasunik peqanngilaq. Meeraq taamaammat ukiuminut inerissimassutsiminnullu naleqqiulluni allaanerumik pissusilersorpat taava nakkutigininnerusariaqarneq aallaaviusariaqarpoq.

Meeqqat sumiginnaaneq inuulluannnginnerlu qisuariarfigisarpaat – takussutissallu takuneqartut kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneqarsimatillugu aamma aallaaviusarput. Meeqqat ilaat inussiortuujunnaartarput, nipaarlunngorlutik immikkuulerlutillu. Meeqqat allat kamasarissunngortarput meeraqatimilu akornanni naalagaaniartunngortarlutik. Meeqqat nuanner-sunik misigisaqarsimagaangamik peqqinnartumillu ineriartoraangamik nuannaarnermik takutissarput.

Meeqqat nuanninngitsumik misigisaqarsimasut sumiginnagaasullu killissaminillu qaangiisineqarluni pineqarsimasut (imminnut) aseruutaasumik iliulersarput.

Pasillerneq

Politiit pillaatississutaasinnaasumik pasisaqarunik pinerluttuosorisaaq pasillersinnaavaat. Inuk qa-qugu pasillerneqassanersooq eqqartuussisaaseq pillugu inatsimmi nalinginnaasumik maleruagassa-qanngilaq. Taamaatorli pasineqartut pisinnaatitaaffi pillugit maleruagassat eqqartuussisaaseq pillugu inatsimmi eqqarneqarput.

Pasillerneq eqqartuussinnermik kinguneqartuuaannartanngilaq. Pasillerneq paasiniaanerup iner-nera apeqqutaalluni uppersaatissalluunniit pillugit ingerlatinnarneqarsinnaavoq eqqartuussivimmullu apuunneqarluni imaluunniit politiit unnerluussisulluunniit pasillerneq unitsissinnaavaat.

Pillagaasimanerup / pillagaasimannnginnerup allagartaa

Nalunaarut nr. 218, 27.marts 2001-meersoq malillugu malittarisassat nalinginnaasumik atuuttut Kalaallit Nunaanni qitiusumik pinerluteqarnermik nalunaarsuiffik (Det Centrale Kriminalregister) pillagaasimanerup / pillagaasimannnginnerup allagartarmut suut ilanngunneqartarnermut allassi-mapput.

Ataani allassimasut ilanngunneqartanngillat:

- Unnerluussutit eqqartuussivimmi akuereqartumik unnerluussaajunnaarsimappat, unnerluussaajunnaarnerlu ukiunik 2-nik qaangiussimappat.
- Akiligassinneqarsimanermit, aaliangiisoqarneranit ukiut 2 qaangiussimappata
- Unioqqutitsinerup suunera apeqqutaalluni piffissaliussat piffissat killisarititaasut allat atuut-tarput tassaasut, ukiuni 3-ni imaluunniit 5-ni inuup nammineq pillagaasimaneramik / pillagaasimannnginneranik allagartaani takuneqarsinnaasarput

Inuusuttunut 15-18 illu akornanni ukiulinni makku killissarititaapput:

- Pinerluttarnermut inatsit siornatigut unioqqutissimannngikkaani, unnerluussullu ukiup ataatsip iluani eqqartuussivimmit akuereqartumik unnerluussaajunnaarsimappat, tassanilu immikkut inuusuttoq isumaqatigiissusiorfigineqarsimappat.
- Pinerluttarnermut inatsit siornatigut unioqqutissimannngikkaani, akilassiissumillu pineqaatinneqarsimagaanni, aaliangiinerlu ukiumik ataatsimik qaangiussimappat.

Nipangiussisussaataaneq

Nipangiussisussaataaneq pillugu maleruagassat pinerluttulerineq pillugu inatsimmi § 29-mi aamma sullissinnermut inatsimmi § 27-mi eqqaaneqarput. Nipangiussisussaataaneq pillugu maleruagassat inatsisini peqqussutinilu aamma eqqaaneqarsimasinnaapput.

Pisortani sulisut inuillu inuiaat suliassiisutaannik suliqartut tamarmik nipangiussisussaataapput. Inuit siunnersorneqarnissaminnik, ilitserorneqarnissaminnik immaqalu ikorneqarnissaminnik pisariaqartitsisut pisortat ingerlatsiviannik tatiginnissinnaanissaat nipangiussisussaataaneq pingaarnertut siunertaraa. Paasisutissat allanut oqaatigeqqunngisatut oqaluttuarisamik nipangiussimaneqarnissaat ilisimassavaat.

Allanullu oqaatigeqqunngisat pinngitsoornani ingerlateqqittariaqartut ilaanneeriarluni naammattuugassaasarput. Taakku suunersut Sullissineq pillugu inatsimmi § 28-mi eqqaaneqarput paasisutissallu allanut oqaatigeqqunngisat qaqugukkut ingerlateqqinneqarsinnaanersut uani naatsumik oqaluttuarineqassapput.

Paasisutissat allanut oqaatigeqqunngisat nipangiunneqartussaasullu ingerlateqqeqqusaannginnerat pingaarnertut malittarisassaavoq. Tamannali saneqqunneqarsinnaavoq paasisutissallu allanut oqaatigeqqunngisat ingerlateqqinneqarsinnaallutik imatut pisoqartillugu:

SBL. Kap. 8
LPR. Kap. 5
KRL. § 29
LBU § 5
BEK. Nr. 218

Akuersisoqartillugu

Inuk paasissutissani allanut oqaatigeqqunngisani pineqartoq akuersissimappat paasissutissat allanut oqaatigeqqunngisat ingerlateqqinneqarsinnaapput. Akuersissut allaganngorlugu nalinginnaasumik pigineqassaaq paasissutissallu suut ingerlateqqinneqarsinnaanersut erseqqissumik oqaatigineqarsimassallutik. Akuersissut ukioq ataaseq ingerlareertillugu atorunnaassaaq. Inatsisini aalajangersagaq

Inatsit tunngavigalugu paasissutissat ingerlateqqinneqartussaaitillugit. Meeqqanik inuusut-tunillu ikiorsiisarneq pillugu inatsisartut peqqussutaata § 5-anni kalerriisussaataaneq uani as-sersuutigissallugu pitsaasuvoq. Kalerriisussaaneq pineqartillugu angajoqqaat akuersissuteqa-rnissaat suleqatigilluarnissaallu oqaatigineqareersutut isumassarsiaavoq pitsaasoq, meeqqamilli sumiginnaaneq pineqartillugu angajoqqaallu suleqataajumatinnagit nipangiussisussaataagalu-arluniluunniit kalerriinissaq inerteqqutaanngilaq. Inerteqqutaanngiinnarnani pisussaaffiuvoq.

Soqutigisariaqakkanik oqimaatigiisitsineq

Soqutigisariaqakkanik oqimaatigiisitsineq pineqartillugu paasissutissani allanut oqaatigeq-qunngisani pineqartoq nammineq inuttut aamma pisortani sulisutut suliassanit annerusumik isumaqartinneqassanersoq nalilersuisoqassaaq. Inuusuttoq annertuumik pinerlussimaner-mik pinerlunniarnermilluunniit oqaluttuortoq assersuutigisinnavaarput. Tassani allanut oqaa-tigeqqunngisat inuiaallu pinerlunnerup paasisaqarfiginissaanik soqutigisaat nalilersorneqas-sapput. Pinerluffigineqartoq nalilersuinnermi aamma ilanngunneqarsinnaavoq. Isumaginninner-mili siunnersorti perorsaasorluunniit politiinik sullissisuunnginnerat eqqaamassallugu pingaar-utearpoq.

Suliap sularineranut ilaasoq pingaarutilik

Suliassanngorteqqitat oqartussaasumulluunniit paasissutissineq uani pineqarput.

Suliaq SSSP-mi suliapat pinaveersaartitsinerutillugu ingerlatitseqqissinnaaneq pillugu maleru-agassat sukanninnginnerupput. Pinerluttoqarsimaneranilli paasiniaasoqartillugu ingerlatitseqq-ittoqassanngilaq.

Nalunaartarneq

Nalunaaruteqarnermi meeraq / inuusuttoq pillugu paasissutissanik, takusimasanik oqaaserine-qarsimasunillu taamaallaat tunniussisoqassaaq. Qanoq isumaqartitsineq nalunaaruteqarnermi aallaavittut ilaassanngillat. Qanoq isumaqartitsinerit ilanngunneqassappata paasissutissanit im-mikkoortillunnarlugit ilanngunneqassapput. Takukkit najoqqutassat qupperneq 14-imiittut.

Nalunaaruteqartarneq, tassanngaannartumik

Meeraq meeqqerivimmuut aaneqanngippat angajoqqaavilu pissarsiarineqarsinnaanngippata, angajoqqaavisaaluunniit aallernermik nalaani imigassamik allanillu ima sunnertisigisimappata, allaat meeqqap tunniunnissaa illersorneqarsinnaanan taava tassanngaannartumik pisoqartoq oqartoqarsinnaavoq.

Meeraq inuusuttorluunniit naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimatillugu, annersarneqarsima-tillugu allatulluunniit naalliutsinneqarsimatillugu pisut aamma tassanngaannartuupput.

Tassanngaannartumik nalunaaruteqartoqartillugu, allatut isumaqatigiittoqarsimatinnagu, angajoqqaanik ilisimatitsinissaq ingerlatsiviup (meeqqeriviunngitsooq) akisussaaffigaa.

Nalunaartussaataaneq

Meeraq paarinerlunneqartoq allatulluunniit nikanarsaataasumik iliorfigineqartoq imaluunni-it peqqissusaa ineriartorneralu navialisillugit inuutinneqartoq kialuunniit paasisaqarfigiguniuk kommunimut nalunaartussaataavoq.

Nalunaartussaataaneq, sakkortusisaaq

Sakkortusisamik nalunaartussaataaneq ataasiakkaanut tunngavoq pisortallu suliffeqarfutaanni atorfeqartumut aammalu namminersortuni atorfeqartumut paaqqinnittarfinnilu imminut pigisu-ni atorfeqartumut pisortanik sullissisumut tunngasuulluni. Meeraq ulluinnarni najortakkamini soorlu atuarfimmi inuiaqatigiinniluunniit ajornartorsiuteqaruni imaluunniit inuunera ima naam-maginannngitsigippat allaat timikkut tarnikkullu pisinnaasai annikillismallutik – imminullu ikior-sinnaannginnini pillugu ikiortariaqarluni – taava nalunaartussaataaneq atuutissaaq.

LBU § 5,stk.2

LBU § 4, stk. 3

Nalunaaruteqartarneq, kommunit akornanni

Ilaqutariit 18-it inorlugit ukiulinnik arlalinnik meerallit kommunimiit kommunimut allamut nuup-pata kommunillu qimanneqartup meeraq ataaseq arlalilluunniit immikkut ikorfartortariaqartu-tut isigigunigit taava taakku pillugit kommuni qimanneqartoq kommunimut nuuffigineqartumut nalunaaruteqartussaataavoq.

Paarinerluineq

Meeqqap pisariaqartitai isumassuisunit paasineqanngillat. Ersiutit makkuusinnaapput, soorlu meeraq ipertuvoq paarineqarparinnanilu, kukkusumik inuussutissaqartinneqarpoq, amigartu-mik sunniivigisaavoq nakkutigineqarnani misigissutsimigulluunniit attaveqarnani. Meeqqat miki-sut misigissuseqanngivissornerat malunnartarpoq.

Videomut immiullugu killisiuineq

Meeraq sisamat aamma aqqaneq-marluk akornanni ukioqarpat politiit killisiuinerit videomut immiussinnaavaat. Meeqqat sisamanik ukiukinnerusut ilisimannittutut oqaluttuarnissaminut naleqqutinnngillat/oqaluttuarnissanngillat.

Meeqqanik sisamat inorlugit ukiulinnik aqqaneq-marlullu sinnerlugit ukiulinnik apersuinnermi immiussinissamut tunngavissaqartillugu videomut immiussisoqarsinnaavoq. Taamaaliornissarli suliarmi suliamut nalilerneqarlunilu aalajangerneqartassaaq.

Annersaaneq, tarnikkut, timikkut, kinguaassiuutitigut killissanik qaagiineq

Meeqqap pineqarnerminut piomassuserinngisaminik ilaatinneqarnera annersaanikkut takutin-neqartarpoq. Timikkut annersaaneq misigissutsikkut itigartitsinikkut, qimagaanissamik siooraa-sarinikkut, pillaanikkut, mattussinikkut assigisaanillu takutinneqartarpoq.

Timikkut annersaaneruvoq, patitsinerulluni allatulluunniit meeraq timaatigut eqqorlugu pil-laanerulluni.

Kinguaassiuutitigut killissanik qaagiineq imaluunniit annersaanermi kinguaassiuutitigut naaper-tuilluannngitsuliornerit tamarmik ilaatinneqarput, meeqqap tatiginninneranik atonerluinerulluni inersimasullu tiinganikkut pisariaqartitaminik pissarsiffigisaa.

Qanigivallaakkamik atoqateqarneq aamma kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq tamarmik timikkut, tarnikkut tiinganikkullu meeqqamik annersaanerupput.

Angajoqqaat isumassuisussalluunniit allat meeqqamik qanorluunniit annersaanerat meeqqap imminut ajunngitsumik isigineranut aserorsaataavoq ajunngitsumilluunniit imminut isigiler-nis-saanut pinngitsoortitsilluni. Annersaanerit suulluunniit meeqqap ineriartornera peqqissusaalu navialisittarpaat.

Pinngitsaaliineq

Pinngitsaaliineq annersaalluni annersaanissamilluunniit siorasaarilluni atoqateqarnertut Pillaas-arneq pillugu Inatsimmi Nassuiarneqartarpoq.

Supervision

Supervisionip nassuiaata ukunanga Mogens A. Lund & Lis Keiser:

“Supervisioni suleriaasivoq makkuninnga siunertalik: tapertaqarnermik alloriaqqinnissamut sulisutullu nakkutigineqarluni ingerlariaqqissinnaanissaq. Aalajangersimasumik isumaqateqa-rnikkut piffissalernikkullu ingerlanneqartoq. Sulisutut ilisimasat isummertarnerillu immisut ilin-niarsimasumik misilittagaqarnerusumillu ikiorteqarluni timitaliiniarneq tamatumuuna sulisup ilinniakkani tunuliquataralugit sullissilluarsinnaanerulernissaa anguniarlugu”.

Kalaallisuunngortitsisut: Nukákuluk Kreutzmann & Asii C. Narup

Sulianik ingerlatitseriaqqinnissamut isumassarsiorfissat

Takussutissat suut eqqumaffigisariaqarpat? – Meeraq atornerlunneqarsimappat

Ajortoqarnera pillugu meeraq kaleriinaraangat

Ernummateqarneq taamaattoq angajoqqaanut ingerlateqqissallugu pingaartuuvoq. Suliaqatigii-aat pisut ilaanni angajoqqaat suleqatigalugit ermunartumik pissusilersorneq ineriartornerluunniit allangortissinnaavaat. Pisut ilaanni suleqatigiiit allat suliniuteqarnermi ilanngutitinneqarsinnaapput. Suleqatigiiit ernummateqarnerat suliarineqarsinnaalersillugu takussutissanik tulleriarineq sakkutut atornerqarsinnaavoq ernummateqarnerup taamaattup erseqqissarneqarneranut atornerqarsinnaalluni.

Takussutissat suleqatigiiit akornannit allaaveqarsinnaapput - suliaqatigiilluunniit akornannit allaaveqarsinnaallutik. Sulisut ernummateqarnerat naliliinermik tunngaveqartuaannarpoq ernummateqarnerup paasineqarneranik iluarsiniarneqarneranillu malitseqartussaasoq, taamaalluni meeraq ikorfartorneqarnani ikiorneqarnaniluunniit kalerrisaarilussinnartinnagu.

Paaseqatigiiffiusinnaasut ima siunertaqarsinnaapput:

- meeqqap pissusilersornera ineriartorneraluunniit navianartorsiortinneqartoq pillugu suleqatigiiat ikiorsiinissaata pitsaassusaata ataqatigiissarneratalu qulakkeernissaa
- meeqqap pissusaata ineriartornerataluunniit
- ikiorsiiffiginissaa pillugu suleqatigiiat akisussaaffiinik iliuuseqarsinnaanerannillu ilisimaarininnerup sakkortusarneqarsinnaanera
- meeqqat angajoqqaallu pisariaqartitaannik ikiorserumallugit suleqatigiiat suleqatigiinnissaannut periarfissat ersarillisassallugit
- meeraq ajortoqarneranik kalerrisaarippat suliaqartut makkunanga ernummateqarnerat allaavissaaq:
- pissusaata allangorneratigut
- ineriartornerata allangorneratigut
- avatangiisiminut angerlarsimaffimminilu avaangusuuteqarpat nalunaarsuutit

Meeqqap naleqquttumik, ataqqineqarluni meeraalluarnissaanik ajortumut sunniisut nalunaarsuutini ataaniittuniinnaapput.

Takussutissat soorlu makkuusinnaapput:

- napparsimakulaarneq ataavartumik artorsaataalersunik nappaateqarneq
- atuangitsuuqulaneq, sunngiffimmiluunniit sammisaqartitsinernut ilaangitsuuqulaneq
- aalassarluttuuneq
- ukiunut naleqqutinngitsumik ineriartulerneq
- atugarluuteqarneq, uninngaannartuuneq, uniffeqanngitsuuneq
- pualavallaartuuneq saluppallaartuunerluunniit
- isigiarsunnermik, tusaaniarnermik malussarniutigulluunniit allatigut ajornartorsiuteqarneq
- annersarneqarsimanermik paarinerlunneqarnermilluunniit takussutissat
- ikiaroorniutinik imigassamilluunniit pinngitsoorsinnaannginneq
- oqaatsitigut kinguarsimasuuneq

- ajornartorsiutaasumik oqqarluttuuneq aamma paasinninniartarneq
- sianissutsikkut ajornartorsiuteqarneq, silamigut inortuuneq kinguarsimasuunerluunniit
- tarnikkut allaassutit, malunnartumik annilaangasuuneq ernumatuunerluunniit
- misigissutsikkut akornuteqarneq
- eqqissisimanninnermik sunnerneqajanerujussuaq
- ukkissisinnaannginneq/allamut saasaariuarneq
- pissusunik allangortitsineq
- akulerussinnaannginneq, tunuarsimaartuuneq, sammeqqusaarneq, piumasaqartuuneq
- kamajasuuneq
- ingasattajaartumik akisussaaffeqarneq
- pinerluttuuneq

Sakkortunerulersitsisut makkuusinnaapput:

- ilaqutariit nunaqqatiminnut attaveqannginnerat
- sanngiitsunik angajoqqaarneq
- ilaqutariit inuuniarinnikkut immikkoortut
- angajoqqaat tarnimikkut nappaateqarnerat
- angajoqqaat silatussutsimikkut kinguarsimasut
- angajoqqaat suliffimminnik pingaartitsisut
- angajoqqaat sernissuivallaartut
- ilaqutariit nuukulasut
- inissaaleqisuuneq iniluttuunerluunniit
- angajoqqaat utoqqaassusaat (utoqqaat/inuusuttut)
- ilaqutariit pinerluuteqartarnermik ajornartorsiuteqartut
- upperniarpallaarneq
- assigiinngitsutigut innarluuteqarneq
- suliffissaaleqisuuneq
- annersaasarneq
- atornerluisuuneq, soorlu imigassamik, ikiaroorniutinik, nakorsaatinik pinnguaatinilluunniit

Pisut immikkut eqqumaffigisariaqakkat

- avatangiisinut attaveqarsinnaannginneq
- ilaqutariit ilaasa timikkut anniateqarnermik maalaaruteqartuaannarnerat
- angajoqqaat kisermaat "attaveqarfissaaleqisut"
- ilaqutariit sanngiitsut attaveqarfissaaleqisullu
- tassanngaannartumik ajornartorsiulerneq, nappaateqalerneq, toqusoorneq ilaqtalluunniit ilaannik ajutoortoorneq

Meeqqat ajornartorsiutimik aqqinnissaa pillugu ikiortariaqarnermikkut amerlasuutigut kalerrisaaruteqartut pillugit suliaqartut immikkut eqqumanissaminnut akisussaaffeqarpat. Meeqqat ajornartorsiuteqartut kalerrisaarippata suleqataasut tamanna maluginiartassagaat naatsorsuutigineqarpoq. Meeraq/inuusuttoq angajoqqaavilu eqqortumik ikiorneqarnissaat pisariaqarpat angajoqqaat suleqatigalugit suliaqatigiinnut innersuunneqarsinnaapput. Suleqataasooq kinaluunniit nammineq ernummateqarnini aallaavigalugu malugaluguiliuuseqarnissaminut akisussaaffeqarpoq. Nalorninikkut aqutsisuusoq ikiortissarsiorfigineqassaaq.

Meeqqat malugeqqusaat

Meeraq naapertuilluannngitsuliorfigineqarpat – Ersiutit maluginiagassallu suut eqqumaffigissavigit?

Malugiuk! Maluginiagassat nalorninaatsuunngimmata. Meeqqap naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimaneranik ersiutaasariaqanngillat, peqqiilliorneranilli takussutissaalluni. Tulleriaakkat ataaniittut iluaqutigisinnaavativit.		
Tarnikkut naapertuilluannngitsuliorfigineqarnej	Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorfigineqarnej	Timikkut naapertuilluannngitsuliorfigineqarnej
<p>Meeqqat mikinerit</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilaguutiinnaleqqaneq imaluunniit aallaamaneq • Qiaqqajaaneq kamassarinnerluunniit • Nalinginnaasumik peqqiilliorneq • Angajoqqaanut naleqqutinngitsumik pissuseqarnej 	<p>Tarnikkut naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimasutut ersiuteqarnej</p> <p>Ersiutit allat aamma makkusinnaapput:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Taamaattussaannngitsunik malunna atilik, aappillertooqqaneq qanikkut kinguaassiuutitigut itikkulluunniit ilukullu anniaateqarnej • Quisoortarnej quilluni anarluniluunniit iluaagisaqartarnej • Atoqatigiinnermiksoqutigisaqarpallaarnej (ukiuminut naleqqutinngitsumik) • Kinguaassiuutitigut nappaateqarnej 	<p>Tarnikkut naapertuilluannngitsuliorfigineqarsimasutut ersiuteqarnej</p> <p>Timikkut ajoqusersimaneq, soorlu:</p> <p>Ukiunut agguagaannngitsut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Annersinneqarnermi kingorna takussutissaqarnej (assammik allamiluunniit atorutimik) • Aalaterujussuarneqarnermi iginneqarnermi isimminneqarnermiluunniit kingorna akornu-sersimaneq, • Uutitererit, • Avattanneqarsimanerup kingorna takussutissaqarnej (assaati ininissimasut allunaasalluunniit inaat) • Napisimaneq (niukkut, talikkut, niaqqup saarnatigut) • Siusinnerusukkut ajoqusersimanermit qileroqarnej
<p>Meeqqat anginerumaartut</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imminut tatiginnginneq avatangiisinut tatiginnginneq inummillu aalajangersimasumik peqateqarusunnginneq • Inunnut ilisarismannngisanut isorniajuinneq • Ineriartornikkut kinguarsimaneq kamassarissuunerluunniit • Annilaangasutut pissuseqarnej • Kinguarsimaneq, soorlu meerarpaluppallaartumik nipeqarnej qaangereersimasariaqakkaluaminillu pissuseqarnej <p>Meeqqani annilaangasuni ersiutit (Illummut qisuariartartut)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imminut akornusertalernej, neriniarnikkut akornuteqalernej, nipaarluneq, aangaajarniutunik atornerluisunngorneq (imigasaq, ikaroomartoq hash aamma naamaartarnej, iisartakkat) • Tarnikkut akornuteqalernej/tarnikkut akornuteqarnej tunngavigalugu naammangittaalluuteqarnej (niaqorlunnikkut aamma naarlunnikkut), • Imminorusunnermik eqqarsarnej, paqumisuttuuneq, ilatsiinna-leqqaneq, sinnattupiluttarnej sinissaaruttarnerlu <p>Meeqqani kamassarissuni ersiutit (Ammasumik qisuariartartut)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ukkissisinnannginneq, aallaamasuuneq, imminut aqussinnaannginneq, annersaaniartartuuneq 	<p>Ersiutit taakkua naartuliarnarlu, naartumik peersitsiarnej</p>	
<p>Inuusuttuaqqap</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meeqqamut sunniutaatulli, sakkortuneruinnarlutik <p>Meeqqat annilaangasut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Imminut akornusertalernej, imminorniarnermik eqqarsarnej, tarnikkut akornuteqarnej, matoqqajartuinneq, taaqquganeq <p>Meeqqat kamassarissut:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pinerlunniartarnej, qiimaasarnej, naalagaqannginniarnej, nalinginnaanngitsunik ilaqarniartarnej 		

Meeqqamik nakkutiginninneq allaaserineralu

Meeqqap nakkutigineqarlunilu allaaserineqarnissaa aalajangerneqartillugu oqariartuutisat ilaqaataasunit ikiorniakkaniit paasineqarsimanissaat qulakkiissallugu pingaaruteqarpoq. Iliuseriniakkap aallartinnnginnerani suleriaatsit suliffigisami nalinginnaasumillu suleriaaserineqartartut eqqumaffigineqassapput inatsisunik maleruagassanillu tamatta malitassaqaaratta, soorlu makkununga atatillugu:

- Isumaginnittoqarfimmut annertusisamik kalerriisussaataitanermit
- suliamut tunngasuni, pissusilersornikkut inuuniarnikkullu ajornartorsiuteqarnermik tunngaveqartumik PPR-imut innersuussisoqartillugu
- immikkut atuartinneqartariaqarnermik pisariaqartitsinermit
- annertusisamik immikkut ittumik atuartinneqartariaqarnermik pisariaqartitsinermit
- pissusilersornikkut inuuniarnikkullu ajornartorsiorneq pillugu atuarfimmil iliuuseqarnermit
- suliaqarnej pillugu pinngitsoorani ataatsimiittussaanermit ingerlatsinermit
- meeqqap/inuusuttup innarluuteqarneranik pasitsaassinermit
- angajoqqaanik attaveqatigiittartunik ataatsimiitsisarnermi ataqatigiissaarinnermiluunniit
- angajoqqaat peqataatinngit suliaqatigiit ataatsimiinnissaasa pisariaqarnerani ataqatigiissarisooqartariaqartilluguluunniit
- meeqqap nakkutigineqarlunilu allaaserineqarnissaanik aalajangiinnermit meeqqap atugarliorneranik timikkut kinguaassiuutitigulluunniit atornerlunneqarneranik ersiuteqarnera tunngaviuvoq

Sulisut nakkutiginninnerminni iliuuseqarnerminnilu piffissaq atugaat

Meeqqami malugineqarlutik ernumagineqalersut pillugit meeraq sivikinnerpaamik qaammammi ataatsimi nakkutigineqassaaq. Ajornartorsiutip qanoq ittuunera apeqqutaalluni meeraq sivikinnerpaamik qaammammi ataatsimi nakkutigineqassaaq, aammali sapaatit akunnerinnaasinnavaoq. Nalornisoqartillugu suleqatit isumaqatigineqassapput aammali:

- suleqatigiit nakkutiginninnermik oqaluuserisaqartariaqartillugit, suleqatigiit naammattuu-gaat; soorlu kina qanoq misigisaqarpa. Tamanna pingaaruteqarpoq sulisup ataatsip pasitsaas-sani kisermaatinnnginniassammagu.
- sulil nalornisoqartillugu illit suleqativilu nakkutiginninnermi ingerlatinnassavarsi. Uippaller-naveersaarsiit sukkavallaartumillu iliuuseqarnerveersaarlusi sallaatsumillu nukingerlusi. Aqut-sisoq aallaqqaataanilli kalerrinneqassaaq/ilaatinneqassaaq.
- takusat tamarmik allatorneqassapput ullulerlugit piffissalerlugillu, qanoq oqartoqarsimane-ranik tusarsimasaq imaqarniliorlugu. Aamma kalerreereernerup kingorna taamaalioroqas-saaq. Sumik takusaqarsimaneq, qanoq tusagaqarsimaneq suullu oqaluuserineqarsimanersut eqqaamanasorisarpagut. Puigortarpugulli. Suliaq eqqartuussinermit naggaserneqassatillugu allattukkat tamakku iluaqutaalluinnartussaapput.
- pisoq taamaattoq aalajangersimasumik inuttalernagu oqallisigineqarsinnaavoq taamaalilluni politiinut nalunaarutiginninnissamat tunngavissaqalersoqarsinnaalluni. Aqutsisup kommuni-mi qullersani attaveqarfigissallugit pisussaavoq, nalunaaruteqarnissaaq eqqarsaatigisiuk.
- meeqqap pisariaqartippagu atornerluineq pillugu oqaloqatiguaruk
- suliap ingerlanerani meeqqamik ilinnillu ikorfartuutaasussamik suliffeqarfik iliuusissanik pi-lersaarussisaaq.
- nipangiussaataitaneq eqqaamajuk, uippallilernermit qaangiinnartoorneqarsinnaavoq.
- angajoqqaat attaveqarfigineqartuassapput.
- angajoqqaat kikkorpiaanserut eqqumaffigilluarneqassaaq, inuuniarnikkut qanoq inissisimapat, "oqaasii" qanoq ittuuppat?
- angajoqqaat pisoq pillugu oqaluttuukkutisigut qanoq qisuariassappat? Angajoqqaanut oqa-luttuarisassat ajortuuppata tamatumaa oqallisigineqarsimanissaa pingaaruteqarpoq.
- sulisut angajoqqaallu kanngutsisinneqarsinnaanerit eqqaamallugu, aamma angjoqqaat ajor-tumik periartoqarsinnaaneranut pillarneqarnissaminnullu ernumasarnerat eqqaamaneqas-saaq.
- kalerriineq tunngavigalugu aqutsisoqarfik politiinut nalunaaruteqassaaq.
- pillaasarnermik inatsimmik unioqquitsisinermit pasillertoqartillugu inuup nammineq politiinut nalunaaruteqarnissaa inatsisitigut illersugaavoq,
- pasillerneq angajoqqaanut, taassumaluunniit aappaanut, tunngatillugu politiit angajoqqaan-ut attaveqartussaapput.

Nalunaartarneq

Pisortat suliffeqarfutaanni sulisut tamarmik nalunaartussaataa nerat inatsisitigut tunngaveqarpoq. Nalunaartussaataaneq imminiiginnarneqanngisaannassaaq – aamma meeqqat inuusuttullu pillugit inatsisartut peqqussutaanni § 9 imaluunniit §10 tunngavigalugit suliaqatigiit suleqatigiilereeraluarpataluunniit qanorlu iliuuseqarnissamut pilersaarusiortoqareeraluarpalluunniit.

Meeraq aaqqittarialimmik ajornartorsiuteqarluni kalerriisartooq eqqumaffigissallugu pisortat suliffeqarfutaanni sulisut tamarmik immikkut eqqumaniartussaallutik akisussaaffeqarput.

Ikiuunneq pingaartumik angajoqaat suleqatigalugit oqaloqatigisarlugillu pissaaq.

Suleqataasoq kinaluunniit nammineq ernummateqarnini pillugu iliuuseqarnissaminik akisussaaffeqarpoq.

Suliaqatigiit namminneq suleriaaseqarlutillu suliap suliarinissaanut politikkeqarput.

Ernummatigineqartut siullit sulisut aqutsisullu peqatigalugit nalinginnaasumik misissorneqqaassapput oqaluserineqarlutillu.

Angajoqqaat meeqqallu qanoq suleqatigineqarnissaat kiisalu ernummatigineqartut qaangiutinneqarnissaa pillugu iliuuserisassat suussanersut tamatum kingorna pilersaarusiartineqassapput. Taama iliuuseqarnermi meeqqat ineriartornerat ajunngitsumut saatinneqanngippat suliaqatigiit akornanni suleqatigiinneq aallarneqarsinnaavoq.

Suliap aallartinneqarnerani suliarineqarneranilu meeqqap ajornartorsiutai nalunaarteqarnissamut tunngavigissallugit naammannersut eqqarsaatigineqassaaq.

Sulisut tamarmik isumaginninnermik oqartussaasunut nalunaarummik suliaqarnissartik nalunaarteqartuunissartillu pillugu nalornissuteqartarput. Nalunaarteqarnerup aaqqissuussamik allaganngorlugulu suliarineqarnissaa taamaammat pingaaruteqarpoq. Meeqqap ajortoqarneranik malussarfigineqarnera pillugu nalunaarteqarnerup eqqortumik ikorfartuinnissamut ikiuunnissamullu pingaarnermik aqquutissiuuivoq.

Allakkatigut kalerriissussanngorneq angajoqqaat "ajornerannik – naammattumik isumaginnissinnaannginnerannik" tikkuartuineruvoq, tamannalu ajornarnerpaasarpooq. Allakkatigut kalerriineq angajoqqaat amerlasuutigut annilaangalernerannik, kamannerannik, kanngusunnerannik, paatsiveerunnerannik, imminiiginnarneqartutut misigisimanerannik, qianermik soqutigisaqannginnermilluunniit malitseqakkajuppoq.

Misigissutsit taamaattut sulisut inissaqartinniassallugit ajornakusooritissinnaasani piareersimaffigissavai. Nalunaarteqarnermut atatillugu meeqqamik angajoqqaanillu taperseruisinissamut upalungaarsaasioreersimanissaaq isumassarsiaavoq ajunngitsoq, taamatuttaaq sulisunut, sulisumut paasisanik angajoqqaanut saqqumiisussamut, tunuliaqutaasunut. (Nalunaartarnermi ileqqorissaarneq).

Tassanngaannartumik nalunaarteqartarnerit

Meeqqamik navianartorsiorisaqarnermi pillarneqaataasussamilluunniit iliornermut akuusorisaqarnermi sulisutut naliliinermi Isumaginninnermik ingerlatsivimmumt pinasuartumik nalunaarteqartoqassaaq.

- Suliaq tassanngaanniit taakku ingerlatilissavaat.
- Kina qanoq iliortassanersoq isumaqatigiissutaassaaq
- Politiinut nalunaartuginnittoqarpat angajoqqaat kalerrinneqassanngillat. (angajoqqaat aappaannaaluunniit pasitsaanneqarpat)
- Politiinut nalunaartuginnittoqassappat tamanna Isumaginninnermik ingerlatsivimmit suliarineqassaaq.

Nalunaarteqarnissaaq qaqugukkut allanneqassava?

Atugarliortoqartillugu tamatigut nalunaartugineqartassaaq:

- Meeqqat timikkut tarnikkulluunniit annersarneqartillugit naalliuutsinneqartillugilluunniit
- Meeqqat timikkut tarnikkulluunniit paarinerlugaatillugu
- Meeqqat kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimatillugit.

Nalunaarteqarnissat ima pisoqartillugu eqqarsaatigineqartassaaq:

- Meeqqat ukiuminnut naleqqutinngitsumik pissuseqarpat peqqiilliorpataluunniit
- Meeqqat ajortumik peroriartornerminnik malunnartumik takutitsippata
- Meeqqat timikkut tarnikkullu ilaginnagaappata
- Meeqqap pissusilersornerata allanngoriartornera suliaqatigiit malugalugu "ernummatigilerpassuk".

LBU §§ 9 & 10

Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiarneq pillugu inatsisartut peqqussutaat nr. 1 aprilip 15-anni 2005-imeersup § 5-ianni immikkoortoq 2 tunngavigalugu tamatigut kommunalbestyrelsimut nalunaarteqartassaaq, nalunaartarneq aqutsisumut akisussaasumut ingerlateqqarneqassaaq isumaginnittoqarfyllu pisortaata suliap malittarinissaa ingerlateqqinnissaalu akisussaaffigaa.

LBU § 5

Nalunaarteqartarneq qanoq ilusilerneqassava?

Nalunaarteqartarneq aalajangersimasumik iluseqartariaqanngilaq. Taamaattorli nakkutilliinermit paasisanik imaqqassaaq suliap ingerlateqqinneqarneranut pisariaqartunik. Suliaqatigiit pappia-raataat ilisarnaatillit atorlugit suliarineqassaaq. § 5 malillugu nalunaarteqartarneq allakkatigut pissasoq immikkut piomasagaataanngilaq. Nalunaartarneq oqaatsitigut pisinnaavoq, siunertarineqartorlu anguneqarluni. Arlalinnilli eqqumaffissaqarpoq – ilaatigut oqaatsitigut nalunaarteqarsimaneq uppersararuminaassinnaavoq, aamma qulakkeerneqarsinnaanngilaq kommunemi tiguisussamut eqqortumut apuunnersooq.

Kommune-mi sulisutut pissusaaffuvoq offentlighedslov § 6 malillugu oqaatsitigut nalunaartigineqarsimasut allattussallugit. Allattukkat suliamut allanneqassapput sullisisumullu attuumasuteqartumut ingerlanneqarlutik.

Nalunaarteqarnermi tamatigut ilaatinneqartartussat

- Meeqqap aqqa, ataataasup anaanaasullu/angajoqqaatut akisussaataasup CPR-normua, aqqa, najugaqarfia oqarasuaataatalu normua
- Angajoqqaatut akisussaasuusooq
- Suliaqatigiit meeraq qanoq sivisitugisumik ilisarimasimaneraat
- Suna ernummataanersoq
- Pisumik ilisimasaqarpit?
- Qanoq ilimagisaqarpit
- Meeqqap pissusaa sukkuat allanngorpa?
- Ilisimalikkatik sumi paasivigit?
- Ernummatigineqartooq suliaqatigiit qanoq qisuariarfigaat
- Isumaginninnermik ingerlatsiviup kalerrinneqarnera pillugu angajoqqaat paasitinneqarpat?
- Ernummatigineqarluni oqaatigineqartooq qanoq qisuariarfigaat?

Nalunaartup allanneqarnerani tamatigut eqqarsaatigineqartussat

- Meeqqap timimigut/tarnimigut/inuuniarnikkut ineriartornera
- Meeqqap suliarisartagannaavi qanorlu pisarnersoq
- Meeqqap pisinnaasai – assersuusiorit
- Meeqqap meeraqatiminut inersimasunullu pissusilersortarnera
- Ilaqutariit pillugit paasissutissat. Angajoqqaat suleqatigineqartut pillugu paasissutissat
- Meeqqap angajoqqaani ilagileraagamigit pissusaa
- Meeqqap paaqqinnittarfimmukartarnera pillugu paasissutissat

Naliliinerit ilanngukkusukkukku eqqarsaatigineqartussat

- Ernummateqarneq qanoq tunngaveqarsoraajuk?
- Ernummataasup qanoq aqqinneqarnissaanik siunnersuutissatit.

Nalunaarteqarneq qanoq ingerlateqqinneqassava?

Isumaginninnermik ingerlatsivik kalerrinneqarpat kommunip ullut 14 sinnernagit ingerlareepata kalerriutit tiguisimaneq pillugu kalerriisoq oqarfingissavaa suliallu ingerlateqqinneqarnera pillugu paasitissinnaallugu.

Angajoqqaat attavigineqassapput paasitinneqarlutillu § 6 tunngavigalugu pissutsit misissorneqartut. Iliuuseqarnissaaq misissuinikkut pisariaqartinneqarpat tamanna § 7 tunngavigalugu pissaaq (iliuuserisassanut pilersaarummik suliaqartoqassaaq) imaluunniit suliaq unitsinneqarsinnaavoq. Misissuinerup nalaani isumaginninnermik siunnersortip angajoqqaat isumaqatigalugit suliaqatigiit kikkut paasitinneqassanersut angajoqqaallu naleqquttumik suleqatigineqassallutik.

Kalerriisoq suliami peqataanngilaq taamaammallu allagaatinik takunnissinnaatitaanani

Suiaqatigiit suleqqinneranni paasissutissat pingaaruteqartut suleqatigiiaat suleqatigiinneranni atorneqassapput.

Nalunaarteqartooq paasissutissanik suliamut tunngasunik pisinnaatitaanngilaq. Naapertuilluarnertut isigineqassangaluarpoq nalunaarteqartooq suliaq pillugu paasissutissanik pisinnaangaluarpat soorlu suliap qanoq ingerlanneqarneranut tunngasunik, kisianni paasissutissat tamakku tunniunneqarsinnaanngillat suliamut attuumasuteqartooq akuersissummik atsiorsimanngippat. Nalunaarteqartumut paasissutissanik tunniussineq nipangiussisussaataa nerminik uni-oqqutitsinerussaaq.

Qanoq iliortariaqarpit?

– Meeqqamut naapertuilluannngitsuliortoqarneranik pasitsaassaqarnermi?

Suliaqatigiiaat suleqatigiinnerat aamma oqartussaaffeqarfiit assigiinngitsut suleqatigiinnerat ataavortoq ineriartorfusorlu

Meeqqanut inuusuttunullu ikiorsiisarneq pillugu peqqussut nr. 1, aprilip 15-anni 2003-meersoq tunngavigalugu sulisuugaanni, soorlu perorsaasutut, ilinniartitsisutut, tarnip pissusaanik ilisimasalittut, isumaginninnermi siunnersortit, nakorsatut, sundhedsplejerskesut, tagiartuisartutut aamma pillorissaasutut sulisuugaanni, meeqqap inuusuttulluunniit ineriartornera pissusilersortarneraluunniit ernumanortoqarsorinarpit, qisuariarnissamik pisussaaffeqarpoq. Ajoqusiinerup killilerneqarnissaa meeqqalluunniit kingunerlutsitsisinaasumik naapertuilluannngitsuliortifigineqatigiinnerat pillugit piaartumik iliuuseqarnissaq pingaaruteqarluinnarpoq ilutigalugulu meeraq avatangiisaalu isumaginnittuusut pitsaanerpaamik katsorsarneqarnissaannik neqeroorfigalugit.

Suleqatigiiaat isumaginninnermi suliat pillugit suleqatigiinnerat pillugu inatsisartut peqqussutaat nr. 14 1. November 1982-imeersoq tunngavigalugu kommunalbestyrelsen tamarmik kommunalbestyrelsemut isumaginninnerluunniit pillugu ataatsimiisitaliamut tapertaasussanik suleqatigiiaat suleqatigiinnerat pillugu ataatsimiisitaliortussaapput. Kommunalbestyrelsit ataasiakkaat suleqatigiiaat isumaginninnermik suliat pillugit suleqatigiinnissaannut ileqqoreqqusaliorsimassapput ilaqutariissuseq pillugu Naalakkersuisumit akuerineqarsimasumik.

Suleqatigiiaat suleqatigiinnerat pillugu ataatsimiisitaliami ilaasortaasut suliaqatigiiaat oqartussaaffeqarfillu suleqatigiinnerannit pisinnaasaqarluarnertik pillugu isumasioqatigineqarluarsinnaapput, soorlu meeqqat ilaqutaasa qaangeruminaatsunik ajornartorsiuteqarnerat meeqqanilluunniit atornerluisartumik kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliortifigineqarsimanerat pillugu suliamik saqqummertoqarnerani. Kinguaassiuutitigut atornerluisarneq kommunimi ammasumik oqallisigineqarneratigut paaqqinnittarfinni sulisut eqqumanerulersinneqarsinnaapput suliaqartut ilisimasassaannik pitsaanerpaanik iliuusissamullu tunngavissanik tuniorarluarsinnaallugit.

Suleqatigiit Ataqtigiisarisut ajornartorsiorfup nalaani paasinarsaasuussapput

Suleqatigiiaat suleqatigiiffanni sulinerup saniatigut suleqatigiit ataqtigiisarisut meeqqanut inuusuttunullu naapertuilluannngitsuliortoqartillugu kommuninut periarfissiillutik sulilertassapput. Kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliortoqarsimatillugu suliffeqarfinni tamani suleqatigiit suliamik aqutsisunit qaaqquneqarlutik aallartitaqarsinnaanissaat pingaaruteqarpoq. Suleqatigiit Ataqtigiisarisut upalungaarsaammik tunngaveqarlutik suliaqartariaqarput, male-ruagassaq ajornartorsiornermik paasinarsaasusaaq piareersimasooq najoqqutaralugu. Taamalilluni suleqatigiinnut suliarinissaq, paasissutissiinnissaq, ikiorsiineq, ikuineq, siunnersuineq ajornaanerulissaaq.

SSP-mi suleqatigiit suleqatigalugit

Oqartussaaffeqarfiit suleqatigiiaallu suleqatigiinnerat kommunini arlalinni ingerlareerpoq. SSP-sut ilisimaneqarpoq. "Atuarfiup, isumaginninnermik ingerlatsiviup politiillu pinerluttaalisitsinissaq siunertaralugu suleqatigiiffiat". Soorlu Nuup kommuneani peqqissaaveqarfik aamma ilaatinneqarpoq taamaammallu SSP-mik taaneqarluni.

Suleqatigiiaat suleqatigiinnerisa iluaqutaasa ilagisinnaavaat ilisimasanik misilittakkanillu katersisoqarsinnaammat, soorlu pineqartut iliuuseqarfiusinnaasullu eqqarsaatigalugit, peqataasut isumassarsiornermik meeqqamut naapertuilluannngitsuliortnermik sumiginnaanermilluunniit pinngitsoortsitsisinaanissamik isumassarsitillugit.

Suleqatigiiaat

Peqqissaaviit aqunneqarnerat aqqissugaanerallu pillugu Inatsisartut peqqussutaat nr. 3 23. Maj 2000-imeersoq aamma pitsaaliuineq pillugu ataatsimiisitaliat pillugit Namminersornerullutik Oqartussat nalunaarutaat nr. 18 18. Maj 2001-imeersoq tunngavigalugit suleqatigiianik pilersitsisoqartussaavoq, taakku aqutigalugit assersuutigalugu meeqqat inuusuttullu pisariaqartitaat ataatsimoortinneqarsinnaapput. Nunaqarfinni pitsaaliuinerut ataatsimiisitalianik pilersitsisoqarsanersoq kommunip nunaqarflluunniit namminneerlutik aalajangissavaat.

Sumiiffinni pitsaaliuinerut ataatsimiisitaliamik pilersitsinikkut siunertaavoq attorneqartut qa-

nimut suleqatigiissinnaassammata taamaalillutik sumiiffimmi tassani peqqissutsikkut ajornartorsiutaasut paasillutik pisariaqartitanik pinaveersaartinneqartariaqartunillu tulleriarisinnaammata.

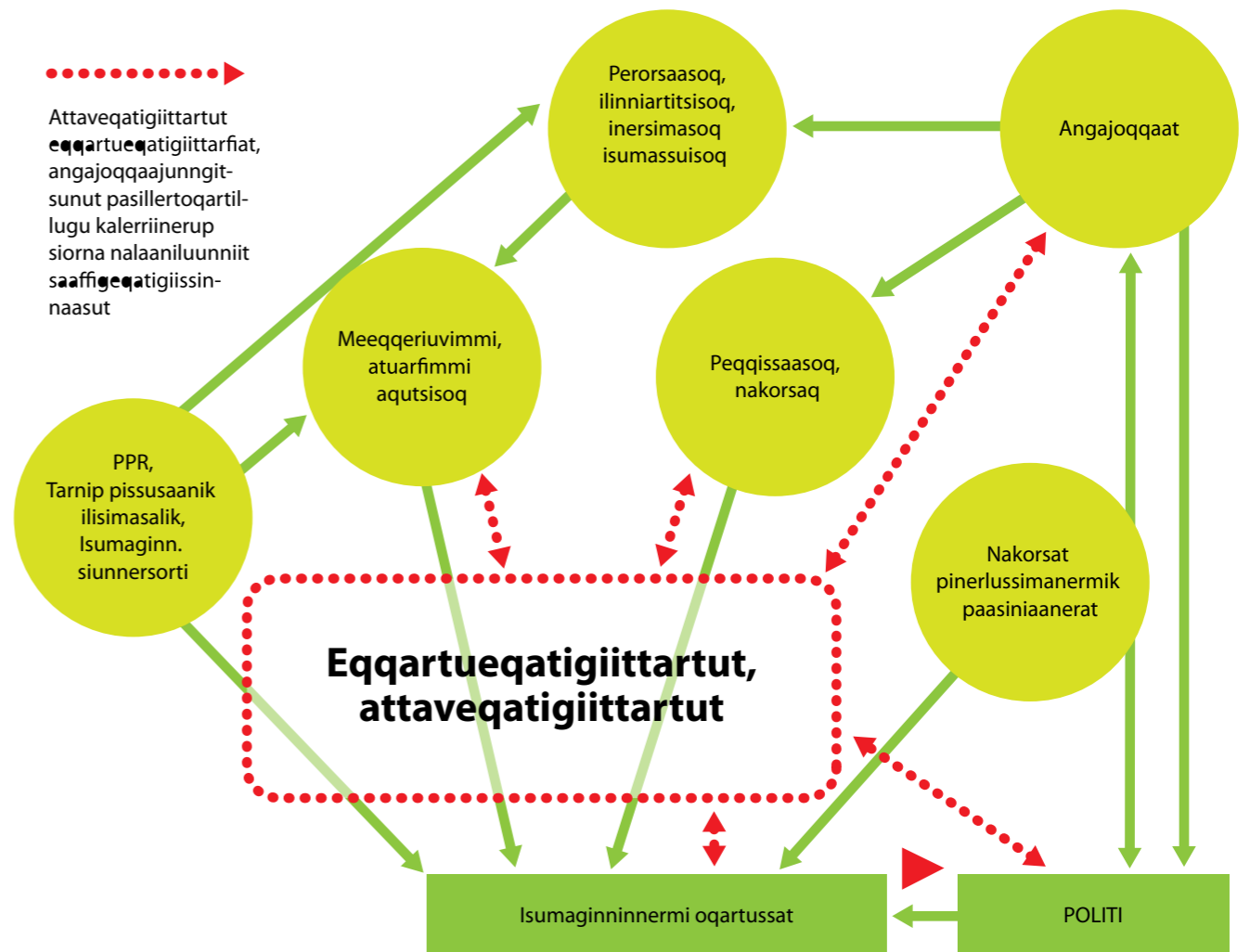
Nunaqarfinni illoqarfinnilu mikinerusuni attaveqatigiittarfiit

Isorliunerusuni attaveqatigiittartut ilaanni ajornartorsiorarsinnaapput, tamaanimi inuit attaveqatigiittartut pisinnaasallit ikittuinnaapput sumik pisoqartillugu imminnullu atorfissaqartittuutullutik, naak immaqa ilaanni ajornartorsiummut ilaasusarlutik.

Nunaqarfippassuarni illoqarfinnilu mikinerusuni kikkut tamarmik imminnut ilisarimasarput. Kiap kikkorpiat ilaqutarinerai ilisimaneqarluartarpoq. Nunaqarfimmi pisuni arlalinnik taamaanera toqqissisimanerulersitsisarpoq. – Aammali toqqissisimannginnermut aallaaviusinnaavoq. Ajornartorsiorut ilannut pisinnaasallit ilaqutaasinnapput taamaammallu sullissisutut atorneqarsinnaajunnaartarlutik. Pisinnaasallit nassaarnissaq ajornakusoorsinnaasarpoq pisinnaasummi nunaqatiminnit ajattorneqalinnginnissartik pillugutaamatut atuukkusuttannngissinnaammata. Nunaqarfimmi ajornartorsiorqalersillugu taamaammatt illoqarfimmeersumit tapersersorteqarnissaq pingaaruteqarpoq. Pitsaaliuinerut ataatsimiisitaliap pisinnaasallit nunaqarfimmi kisimi-itinneqannginnissaat tapersersorteqatigillutillu suleqatigiinnissaat qulakkeertussaallugu.

Meeqqap ernumalersitsisup angajoqqaavi suliap aallaqqaataanilli ilaatinneqanngippata suliap aqqinneqarnissaanut suliaqartut pingaarutilimmik amingaateqassapput. Suliat taamaattut suliarissallugit ilungersunartut suliarineranni kisermaallugu aallartitaqarneq amerlasuunut ajornakusoorsinnaasarpoq. Attaveqatigiittarfeqarnikkulli sulialittullu suliaqarnikkut ajornarnera anikillisarneqarsinnaavoq ajornarunnaartivinneqarsinnaalluunniit.

Eqqartueqatigiittartut (Titartagaq 3)

Suliaqatigiit amerlanerit suleqatigalugit

Meeraq/inuusuttoq inuunermini ajornartorsiuteqartoq paasineqaraangat meeqqallu assigiinnigilluinnartunik tunulequtaqarnerat suliaqartut paasigaangamikku suliaqarfii ataasiinnaat sulisuisa pisinnaasaat naammagunnaartarpoq.

Suliaqatigiilli suleqatigiinnerat suleqataasumut ataatsimut inuttut suliaqartutullu unamillernartorpassuaqarpoq. Sulisut ilaasa makku aporfisinnasarpaallusooq:

- Sulineq sivisuallaqaaq
- pitsaasumik inernejarnaviangilaq
- Misilippara, suleqatigiinnerunani pissaaniunermik aallartitsiinnartarpoq.
- Pisut ataasiakkaat pillugit aalajangiinissaq ajornakusoorpallaarpoq.
- Immaqa kisimiilluni sullillugit ajornaanneruvoq – immaqa angajoqqaat qaninnerusumik suleqatigalugit.

Suleqatigiit suleqatigiinnerat kisimiilluni sullissinermut naleqqiullugu sivitsorsaaitut isigineqarsinnaagaluarpoq; taamaattorli piffissaq sivisunerusoq isigalugu suleqatigiilluni sullissinerup pitsaassusaa annerusarpoq.

Angajoqqaat "iluamik isumaqarlutik" sullissisorpassuit qalleraatiinnartutut illutik sullissinnginnerat iluaqutaasa aamma ilagaat.

Suleqatiimmi suleqatigiinnerminni kiap angajoqqaat toqqaannartumik attaveqarfigisassaneraat isumaqatigiissutaareertarpoq. Soorlu suleqatigiit anguniakkamik anguniagaqarnerminni suleriaatsiminni pingaartitat inuttullu naleqassuseq isumaqatigiissutigereersimasaraat. Suleqatigiit suleqatigiinneranni nalinginnaasumi taamaappoq – assersuutigalugu SSP-mi suleqatigiinnermi suliaqatigiiaallu suleqatigiinneranni – meeqqamillu naapertuilluanningsuliorfigineqarsimasumik sullississusattut pilersinneqartuni.

Angajoqqaat peqataasuupput pingaarutillit

Angajoqqaat meeqqap isumassorneqarnerata qulakkeerneqarnissaani suliaqartut pingaarnertut suleqatissaraat. Ilaqutariit tapersersortariaqalersimappata angajoqqaat pisinnaasaat perusususaallu tunngaviususaavoq. Taakku eqqarsaataat neriuutaallu, qanoq ataatsimoorumanersut suullu allannortikkusunneraat taakkunaniippoq.

Meeqqat inuusuttullu eqqarsaatigalugit peqqissaanermi pitsaaliuisarneq pillugu peqqussummi aamma meeqqat atuarfianni meeqqanik inuusuttunillu ikiorsiisarnermi suliaqatigiit suleqatigiinneranni pitsaassuseq eqqarsaatigalugu angajoqqaat makkunanga maluginiagaqartussaapput:

- Periarfissaqartitaaneq
- Akisussaaqataaneq
- Aaqqissuussamik sullissisoqarnera
- Suliaqartut pisinnaasaasa tamakkiisumik atorneqarnerat
- Meeqqap/inuusuttup angajoqqaallu nukittuffisa ersarissineqarnerat
- Attaveqarfigisqarnerat
- Ikiorsiineq iluaqutaasoq
- Ikiorsiinissap aqqutaa anguniarneqartorlu ilisimassagaat.

Suliaqatigiit suleqatigiinneranni kikkut pisariaqartinneqarpat?

Kikkulluunniit ajornartorsiummik aaqqiinarnermut atorsinnaasumik suleqataasinnaasut tamarik tikilluaqqaasarpur. Meeqqap angajoqqaallu pitsaanerpaamik ikiorserneqarnissaat suleqataasullu paasisaasa ataatsimoorinneqarnissaat oqartussaaffeqarfiit suleqatigiinneranni pingaarnertut anguniagaassaaq. Suleqatigiinnermut atatillugu sulisutut aamma inuttut nukittuffigsat suullu killissaqarneq ilisimasariaqarput. Kingulleq pisariaqarpoq, tassami suleqataasut atuaqarsornikkut, ilisimatusarnikkut nalilersuisarnikkullu tunngaveqarnatik "tamanik" ilisimasaqarsorisut tassaammata nukissanik arsaartuinerpaasut. Suleqatigiinnerup iluatsittumik ingerlanisaa pillugu nammineq suliaqarfigisaaq atorlugu pisinnaasat ilisimanerisa saniatigut inooqatigiinnikkut pisinnaasaqarnissaq pisariaqarpoq. Suliaqartut suliaqatigiit akornanni suleqataasinnaasut attuumassuteqartut kikkusinnaappulluunniit – meeqqap paaqqinnittarfinni sorlerniinnerat apeqqutaatillugu – arlaatigut meeqqap inuusuttulluunniit inuuneranut akisussaaqataasut: Nunaqarfimmi/illoqarfimmi suliaqarlutik attaveqatigiittartut, angajoqqaat, isumagininnermi ikiorti immikkoortortaqarfiup allaffianiittoq, kommunefogedi, ajoqi, illoqarfimmi juumuumiit peqqissaasumut, meeraaqqerivimmi meeqqerivimmilu perorsaasoq, ulluunerani paarsisarpoq, ilinniartitsisoq, timelærer, PPR-imi suleqataasut, atuareernerup kingorna sunngiffimmiittarfinni klub-bimilu perorsaasut sulisullu, nakorsa, kigutigissaasoq, palasi politillu. Avataatungaaniillutik, suleqataanissamullu tikilluaqqaasut, tassaapput timersoqatigiiffimmi aqutsisoq sungiusaasorlu, spejderini aqutsisoq il.il..

Attaveqatigiittartuni iliuuseqarsinnaasuni piusunilu ilaanerup iluaqutissartaasa ilagaat pasitsaas-

saqarneq suliaqartutullu eqqarsaatigisat eqqartorneqarsinnaammata.

Meeraq naapertuilluanningsuliorfigineqartoq pillugu iliuusissatut nalornisoorutit isumasioqatigiinnikkut ilitsersuinnikkullu qaangemeqarsinnaapput. Tamatuma saniatigut meeqqamik inersimasunillu akuusunik sullissinermi suleqataasut akornanni ilisimasat tunngavigalugit eqqornerpaamik ikiorsiinarnermi misilittagaqartoqalersinnaavoq. "Ilaqutariit tarnikkut inuuniarnikkullu inissisimanagerat ataatsimut nalilersorlugu meeqqap isumassorneqarnera naammannersoq inu-aqatigiillu tungaanniit ikiorsiinnikkut iluarsineqarsinnaanersoq allalluunniit isumassuisusariaqarnerisut nalilersussallugu." (Kari Killen)

Meeqqat inuusuttullu inuuniarnikkut ajornartorsiuteqartut pineqartillugit oqaatigineqareersutut angajoqqaat pingaarnertut suleqatissaapput.

Meeraq ilaqutariillu pillugit paasissutissat suleqatigiit akornanni atorneqarsinnaanerat angajoqqaanun pinngitsoorani akueritinneqaaqassaaq. Ataatsimiinnermi qanoq eqqarsaasortoqarsimanersoq qanorlu inerniliisoqarsimanersoq angajoqqaat taamaallitut paasisinnaalissavaat. Taamaaliornikkut qisuariaateqarnissaminut aamma periarfissaqartinneqassapput.

Suleqatigiiaat qanoq pissuseqarpat?

- Suleqataasut ataasiakkaat suliarfik pillugu ilisimasaqarlunissaat; ilisimasat suleqataasunit tamanit atorluarneqarsinnaasut
- Suleqataasut ataatsimoorlutik suliamik naammassiniaasut, naammassisassaq tamarmik ilisimasaat akuerisaallu
- Nalinginnaasumik aqutsisulernagu suliaq aallaavigalugu ataqatigiissaarisulerneqassasoq taamaalluni akisussaaffiit agguataarneqarsimanissaat inuillu pingaarutilinni inissisimasussat toqqanerareersimanissaat
- Suliaqatigiit misissuinerikkut inerniliinerisa aalajangiinnermut ilaatinneqarnissaat, soorlu iliuusissatut katsorsaanissamillu pilersaaruisani
- Ilisimasanik, isummanik isiginnittaatsinillu nutarsaasarnissaq attaveqartarfissat taamaallugit nalilersorneqarlutillu iluarsineqartarnissaat
- Taaguutit assigiinningsumik isummorsoneqartartut ataatsimut atugassanngorlugit atasiinarmik isummorsoneqarnerat

Anguniagaqarluni suleqatigiinnermi tunngaviusut

Qulaani taaneqartoq malinneqassappat tunngavissaqartariaqarpoq. Suleqataasut tamarmik suleqatigisamik suleriaasiat, suliaqarfii aammalu taamatut suliaqartutut suliasanun isumaat paasissavaat.

Suleqatigiiaani sulineq toqqissimalersitsisarpoq. Oqaatsit ataatsimut atorneqartut atorneqalersarput meeqqallu atugarluttut pillugit pisinnaasat iliuuseqarfissallu pillugit isumaqatigiissuteqarnissamut periarfissaqalissalluni. Tunngaviusut tamakku suleqatigiiaat oqartussaaffeqarfillu akornanni suleqatigiittuarnikkut tunngavilerneqarsimassapput suliasallu ilungersunartut takkuneranni taamaallaat uummarissarneqartarnatik.

Suleqatigiiaat suleqatigiinnerat ingerlaavartumik paarisassaavoq ineriartortinneqarlunilu, soorlu meeqqat atugaat pillugit sammisaqartitsinikkut imaluunniit suleqatigiinnissamik iliuusisanillu isumaqatigiissutit ingerlaavartumik nalilersortuarneqarneratigut. Taamaalluni meeqqat atuarluttut pillugit iliuuseqarnermi pissutsit ilisimasallu nutaanerpaat tunngavigineqarsinnaapput kommunillu tamakku pillugit politikkiat aallaavigalugu.

Qaagukkut iliuuseqartoqassava?

Meeqqap inuusuttulluunniit naapertuilluanningsuliorfigineqarsimaneramik atorneqarneqarsimaneraniilluunniit qaagukkut takussutissaqartarnersoq pillugu suleqatigiiaat suleqatigiinneranni paaseqatigiittoqartariaqarpoq. Kommunit suleriaasertik/suliap ingerlanneqarnera sumiiffimmut tulluarsarlugu ineriartortippaat. Atortoq taamaattoq atorsinnaassappat suleqatigiit piginnittutut sunniuteqartutullu misigisimasariaqarput, taamaangippammi suliap allaffiup amusartuaniinnissaa ilimanaateqarnerussamat. Suleriaatsip/suliap ingerlanneqarnera aamma nalilersorneqartuarlunilu nalerisartuarneqassaaq.

Suleqataasutut ernummateqarneq qanoq iliuuseqarfigineqassava?

Ilisimasalittut ilitsersuineq (supervision), suleqatini ilitsersorneqarneq, suleriaatsinillu ineriartotitsineq pillugu ataatsimiinnerit tassaapput ernummatinik suleqatinun aqutsisunullu eqqartuiffiusinnaasut.

Taakku aqqutigalugit meeqqamut ikiorsiissutissat suut aamma periutsit suut atorneqassanersut isumaqatigiissutigineqarlutik paasinarnesqassapput. Allakkatigut suliaqarneq, aqqqissuusaaqumik nakkutiginninneq, anguniakkamik aalajangiussaaneq, suliasanik agguaneq nalilersuinissamullu piffissaliineq isumaqatigiissutaassapput kiisalu angajoqqaat taakkulu attaveq-

rtarfiisa suliamut qanoq attuumassuteqartinnissaat isumaqatigiissutaassalluni.

Qanorpiq iliuuseqartoqartassanersoq peqqussutit nalunaarutillu piumasaqaataat najoqqutalugit suliasat, pisussaaffiit piumasaqaatillu sumiiffimmi agguataarneqarsimaneri apeqqutaasaaq.

Najoqqutassat taamaattut suleqataasunut, peqqussutit oqaasertaani taaneqartut ilanngullugit, erseqqissarneqarsimallutillu nalunaarutigineqarsimassapput.

Suleqataasooq ajornartorsiummik aaqqeriarnissaminut najoqqutassaqanngitsumik naammattoorsiguni – aamma sumiiffimmi, peqqussumik toqqammaveqarluni sulinissani pillugu, aqut-sisuni sinniisussaniluunniit paasiniaavigalugit siunersiussavai.

Suleqatigiit ataatsit angajoqqaanik suleqateqarlutik sulinerat ineriartorfiunngippa suleqatigiit allat sorliit ilanngutitinneqarsinnaanersut isumaliuutigineqarsinnaavoq.

Nipangiussisussaataaneq

Ammasumik ingerlatsineq ingerlatsineri malittarisaavoq pingaarnaq, nipangiussisussaataaneq ...

Paasissutissat inuummut ataatsimut tunngasut isertuunneqartariaqartullu ingerlateqqinneqarneranni ileqqorissaarneq makkununga tunngassuteqarpoq:

- Angajoqqaat sapinngisamik annertuumik sapinngisamillu siusissukut peqataatilikkit.
- Ammasuuneq unneqqarissumillu attaveqarneq, pisut eqqartukkit – takusatit oqaluttuarikkitt.
- Ilaqutariit atugaat illit atukkattut takorluukkit
- Piumaneqartut kisiisa paasissutissiisutigikkitt
- Allanneqartut angajoqqaanut oqaluttuarikkitt

Paasissutissat inuummut ataatsimut tunngasut paasissutissallu allat isertuunneqartariaqartut allanut susassaqqanngitsunut ingerlateqqittussaannikkaat malittarisaavoq pingaarnaq.

Suleqatiginnikkusunnginnermi nipangiussisussaataaneq utoqqatsissutitut atorneqassanngilaq. Taanna taamaallaat innuttaasut illersorneqarnerannut atorneqassaaq.

Kalerrissisoqarnerani meeqqap atugaqarnera pillugu paasissutissat ingerlateqqinneqassapput, taakku isumaginninnermik ingerlatsiviup suliamik ingerlatitsinissaanut tunngaviummata. Isumaginnittorli pisup imai pillugit susassaqqanngitsunut oqaloqateqassanngilaq. Inuit allat pillugit paasissutissat marlunnut avinneqarsinnaapput:

- Pissusilersornera – tassa kikkut tamarmik takusinnaasaat. Meeqqap pissusilersornera nalinginnaasumik oqaluuserineqarsinnaavoq.
- Inuummut ataatsimut tunngasut isertuuttariaqartullu: inooqataaernermit tunngasut ajornartorsiuutillu, atornerluineq, peqqissutsimut, atoqateqarternermut, pineqaatinneqataasinnaasunut, upperisamut, ammip qalipaataanut, naalakkersuineq niueqateqarnermullu tunngasut. Paasissutissat taamaattut akuersissumik peqqaartinnani nalinginnaasumik ingerlateqqinneqarneq ajorput.

Suleqatigiit ataatsimiinnerat

Suleqatigiiaat nassuiaassinertalimmik ataatsimiinnerat

Meeraq ajortoqarneranik takusutissiisoq pillugu suliaqartoq kinaluunniit suleqatigiit ataatsimiinnissaannut aggersaasinnaallunilu suut nassuiaatigineqassanersut, eqqartorneqassanersut aalajangiiffigineqassanersulluunniit pillugit oqaluuserisassat aalajangersinnaavai.

Suleqatigiit arlaqartut ataatsimiinnerminni makkunanga anguniagaqarput:

- Ajornartorsiuut nukunginnartumik aqqittarialik erseqqissarlugu qulaajarlugulu
- Ilisimasanik ataatsimoorussilluni
- Suliaq ingerlateqqinnissaanut immersoqatigiilluni
- Iliuuseqarnissamut anguniagalersorneq
- Akisussaaffiit pillugit isumaqatigiissusiorluni: kina qaqugu qanoq iliussava?
- Suliamik nangitsilluni ataatsimiinnissaq tulleeq qaqugu pissanersoq isumaqatigiissutigalugu.

Suleqatigiit assigiinngitsunik suliallit

Angajoqqaanik akuersititsisoqassaaq.

Ataatsimeeriaaseq kommunimi oqartussaasoqarfiit assigiinngitsunik suliallit ataatsimeeriaasannut assersuunneqarsinnaavoq.

- **“paarlakaajaalluni suliamut attuumassutip suunera oqaatigineqassaaq”.** Suliffik suna tunuliaqutarinerlugu suliamullu tassungarpiq qanoq attuumassuneqarnerluni ilisaritinneq. Suliassaq ilaqutariillu pillugit suna suliassanersoq qitiutinneqassapput.
- **Ilisimasanik katersineq.** Nammineq takusimasatit oqaatigikkitt. Allat ilisimasaanit allaanerupput. Taamaattumik suliassaq sammivinnit assigiinngitsunit saqqummersinneqarpoq.
- **Oqallinneq – suliassanut atasut – isumassarsiorneq.** Oqallittoqassaaq. Ilimagisat saqqummiunneqassapput. Ilaqutariit taakorpiat periarfissaat takuniarneqassapput/nassarineqassapput.
- **Aalajangiinerit.** Suliassat pillugit peqatigiilluni aalajangiisoqassaaq, kiap suna sularissavaa, qaqugu, qanoq iliorluni. Tullianik ataatsimiinnissaq isumaqatigiissutigineqassaaq, oqaloqatigiittoqassaaq, angusat siurariaatit imaluunniit kinguariaatit saqqummiunneqassapput. Ilaqutariinnik sullissineq unitsinnagu ingerlatiinnarneqassaaq. Sulineq unittoorpat ilaqutariit periarfissaat tulleriaarlugit allatorneqassapput.

Tigusiffik: Eva Hildebrand, Eva & Conni Gregersen: Dreng og seksuelle overgreb. Forståelse, analyse og behandling, Hans Reitzels Forlag, 1994

Attaveqarfiit ataatsimiinneri

Ataatsimiinneq siulleq paasinarsitsillunilu erseqqissaanerussinnaavoq suleqataasullu kisimik tassani peqataasinnaallutik angajoqqaat paasitinneqarsimallutik.

Angajoqqaat meerartk pillugu ataatsimiinnerni peqataasuaannartussaagaluarput. Peqataasinnaanngippata oqaluuserineqartussat ataatsimiinnermilu inerniliussat pillugit ilisimatinneqartassaput. Peqataatinneqarnerisigut iliuuserineqartussat pillugit aalajangeeqataaernerik misigisimatinneqarsinnaapput taamaallutillu iliuuserineqartut ilaqutariit iluanni ingerlateqqinneqarnissaannut akisussaqaataatinneqalerlutik.

Oqaloqatigiinneq/nakkutiginninneq allaaserinninnerlu pisariaqartillugu alajangiunneqarpat iliuuseqarneq misissuinerussanersoq qulaajaanerussanersorluunniit paasissallugu pingaaruteqarpoq.

Misissuineq: Tassa meeqqap pisinnaasai aamma paaqqutarineqarnermini ajornartorsiuutai pillugit iliuusissat pitsaanerpaat nassariinarlugit misissuinerup siunertaraa, aamma meeraq taasumalu qanoq inuuneqarnera annertunerusumik paasisaqarfigiumallugu. Tassa meeqqap paasinnassusaata, misillitagaasa, pissusaata, ineriartornermini killiffiata qanorlu inuunerata paasisaqarfiginissaa aamma siunertaavoq. Taamaammatt meeqqamik oqaloqateqarneq avatangiisini sungiusimasaani ingerlanneqarpat isumassarsiatsialaassaaq, soorlu angerlarsimaffiani, angajoqqaarsiaani, meeqqerivimmi atuarfimmiluunniit, ukunanngalu ingerlanneqarsinnaalluni:

- Ilinniartitsisumit siunnersortaasumit, ilinniartitsisut allat qanimut suleqatiginerisigut
- PPR-imi tarnip pissusaanik ilisimasalimmit
- Ilinniartitsisumit oqallorissaasumit
- Annertusisamik immikkut atuartitsisartut siunnersortaasumit
- Meeqqerivimmi sulisunit perorsaasutulluunniit siunnersortimit misissuinermik suliaqartitaasumit

Qulaajaaneq: Tassa meeqqap misillitagai misigisimasaalu pillugit nakkutiginneq tassani siunertaavoq. Ernummatigineqartut piviusunut attuumassuteqarnerisut qulaajassallugit, ilumoonersut ilumuunnginnerisulluunniit paasissallugu meeqqamut aalajangiisuulluinnarsinnaanera pingaa-

ruteqarpoq. Pisimasut pillugit meeqqap nassuiaatai meeqqap inuunerata taamaassimaneranut kisiartaallutik paasissutissaasinnaapput.

- Meeraq uagut ilisimanngisatsinnik ilisimasaqarpoq. Meeqqap tamakkunannga oqaluttuutis-savaatigut.
- Arlaleriarluni pisimaneranik takussutissaqarpoq naapertuilluannngitsuliernerluunniit meeqqa-mut akornutaasimasinnaavoq, soorlu kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliernerulluni,
- Oqaloqatiginnineq suliassallu kingorna sularinera peqqissaartumik pilersaarusiugassaavoq: Kiap oqaloqatigissavaa? Sumi oqaloqatigineqassava? Ernummatigineqartoq tulliani takus-sutissaqalernissaanut utaqjisoqassava? Kikkut paasitineqassappat? Pisup pissusaa najoq-qutaralugu sullissisoq angajoqqaat qanimut suleqatigalugit imaluunniit politiit (nakorsaq) isumaginnittorluunniit qaninnerpaaq?
- Paasissutissap uppersarneqarsinnaanera pisimanngitsutulluunniit uppersarneqarsin-naanera pingaaruteqarpoq (inunnik isumaginnittup suliassaqarfia)
- Oqaloqatiginninnerup inerner aallaavigalugu iliuuserineqartussat pillugit arlalitsigut pil-ersaarusiortoqartariaqarpoq.

Qulaajaaniarluni oqaloqateqarnissaq pilersaarutit malillugit ingerlasuaannartanngilaq. Oqaloqa-tigiinnermi allatulluunniit pinermi pineqartoq allanngoratarsinnaavoq. Pisut taamaasitillugit iner-simasumut ajornakusoorsinnaapput.

Meeraq kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliortoqar-simaneranik, annersaasoqarsimaneranik allatulluunniit sumiginnaasimanermik oqaluttuarpat ima iliorsinnaavutit:

- Meeraq assersuutigalugu kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliortfigineqarsimanerminik oqaluttuarpat tusarnaassaait meerarlu oqaasissiuunnagu. Tusarnaarsinnaallugu, oqaluttuai inissaqartillugit takutiguk meeraq tatigisinnaagaatit takutiguk toqqissisimasinnaaneraniillu takutilluguttaaq. Tusarnaarit meeqqallu oqaluttuai ilumoorukkitit ikiorumaarlugulu takutil-lugu, minnerunngitsumillu: Meeqqap oqaluttuaa upperiuk. Meeqqap oqaluttuarfigissallutit toqqagaraatit!
- Meeqqap isertuusseqqullutit piuffigippatit isertugaatit allanut tusartinneqartariaqarneri meeqqamut nassuiaatigissavat. Isertuunneqarnissaat neriorsuutigisinnaanngilat sulisutullu pinngitsoornak iliuuseqartussaallutit pisussaavutit
- Meeqqap pismusunut pisuutinneqarsinnaannginninini paasissallugu pisariaqartippaa. Meeraq tatigalugu aamma oqaluttuutissavat ilinnullu oqaluttuarnera eqqortuliernerusoq paa-sitillugu. Pisut meeqqap pisuussutiginnikkaa erseqqissassavat.
- Aalassatsinneqarsinnaavutit, taamaannerilli meeqqamut takutissanngilat. Kissaammerpal-laarnikkut, kamannikkut aliatsannikkulluunniit meeraq matusoortinneqarsinnaavoq oqalut-tuarumajunnaarlunilu, meeraq aamma paatsiveerutinneqarsinnaavoq pisuusutullu misigi-simatinneqalerluni. Oqartitsiniutinik apersornaveersaassavat oqartinniarsinaguluunniit, aamma nangeqattaartumik apersussanngilat taamaalioruimmi "isumaqartitsilersimasutut" isigineqalersinnaavutit.

Aperisinnaavutit

- Meeqqap killissarititani qaangerlugu iliorfigineqarsimalluni oqaluttuarpat angut nalunngin-neraa qanorlu iliorsimanersoq aperisinnaavat. Atia pillugu aalajangersimasunik siunnersor-naveersaassavat imaluunniit angut allanik qanoq iliorsimanersoq aperinaveersaarlugu. Ta-amaasigaanni siunnersuutitit meeqqap pigiliussinnaavai.

Angajoqqaanik oqaloqatigiinnerup ajornakusoortup piareersarneqarnera:

- Ajornakusoortumik oqaloqatiginnissinnaaneq piareersimaffigiuk taamaammallu "oqaloqati-giinneq ajornakusoortoq" piareersaruk. Angajoqqaat qanoq aamma qaqugukkut akulerutsin-neqassanersut suliffinni eqqartorsiuk. Angajoqqaanut qanoq oqassaagut, taakkunannga suut paaserusuppagut? Soorlu paasissutissat suut atuarfimiit meeqqalluunniit angerlarsimaffi-annit pisariaqartippagut il.il., paasissutissanik perusullutit angajoqqaat oqaloqatiginiarlugit taakkunannga akuersissummik piniarit.
- Oqaloqatigiinneq sumi pissava? Angerlarsimaffianni, tassani angajoqqaat imminniissapput imminnullu illersorusunnissaat annikinnerusinnaalluni. Oqaloqatigiinnermi ilungersuna-rluinnartut pineqassatillugit meeqqerivimmi atuarfimmiluunniit oqaloqatigiittoqartariaqar-poq. Oqaloqateqassatillusi marluusuaannassaasi.

- Suleqatit kikkut peqataatinneqassappat, meeqqamik isumaginninnerusoq peqataassava, taamatulluunniit oqaloqateqarnissamut pikkorinnerusoq meeqqamillu ilisarismannillillu-annerusoq ilaatinneqassava aamma ajornanngippat aqutsisoq ilaatinneqartassaaq.
- Oqaatsit kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq atornaveersaaruk, pisorli er-nummatigineqartorlu ersarissumik eqqartoruk.
- Inerniliinallu pisup suussusianik eqqartuinaveersaarit. Aamma meeqqap pissusaa pillugu er-nummateqarneq pillugu.

Pinaveersaartitsineq ilisimasanut tunngassaaq suleqataasunullu tamanut pikkorissarnerulluni

Meeqqanik sullitaqartut ilisimasaqarnissaat naapertuilluannngitsuliorneq pillugu pinaveer-saartitsisoqassatillugu pisariaqarpoq.

Ilisimasat:

Meeqqap ineriartorneranut takutittagaanullu ilisimasaqarneq pineqarpoq, aamma meeqqan-ik peqateqarnermi sullissinermiluunniit ernummateqalerluni pasitsaasaqarluniluunniit suleqati-giinnit allanik ikiortissamik pisariaqartitsinermi saaffiginniffissanik ilisimasaqarneq pineqarluni. Kiisalu atorussat suut ilisimanerlugit pineqarluni. Taamaammatt meeqqanut naapertuilluan-ngitsuliorneq pillugu ilisimasaqarnissaq pisariaqarpoq. Ilisimasat isummanik pigiliutiinnakkanik iliuuseqarsinnaajunnaarnermillu peersitsisarput. Suleqatigiiaat assigiinngitsut timikkut tarnik-kullu annersaanermik aamma meeqqanik inuusuttunillu kinguaassiuutitigut naapertuilluannngitsuliorneq ilisimasaqarnissaat pingaaruteqarlunnaarpoq taamaalillutik misigissutsit aallaavigi-nagit sulisutulli iliuuseqarsinnaassammata. Naapertuilluannngitsuliortoqarsimanera paasisinnaas-sagaanni meeqqap tunngaviusumik pisariaqartitai ilisimasariaqarput meeqqallu ineriartornera kinguaassiuutimillu atorneri (seksualitet) ilisimasariaqarlutik. Meeqqap naapertuilluannngitsulio-rfigineqarsimanera pillugu paasisaqarnermi taava qanoq iliuuseqarsinnaaneq ilisimasaqarfigiilis-savaat. Nalinginnaasut ilisimanngikkaanni taava nalinginnaanngitsut takuneqarsinnaanngillat.

Meerartatta pitsaanerpaamik illersorneqarnissaat pillugu paasissutissiuartarnissaq pisariaqar-poq aamma sulisut allallu meeqqanik sullitaqartartut ernummateqarnertik, nalorninertik pasit-saasaqarnertillu pillugu pitsaanersumik iliuuseqartarnissaat pillugu. Ilisimasaqarnikkut suleqa-tigiiaallu suleqatigiinnerisigut naapertuilluannngitsuliorneq pinaveersaartinneqarlutillu qulaaja-neqarsinnaapput soorluttaaq eqqunngitsumik pasilluteqarnerit pinaveertinneqarsinnaallutik.

Ilinniarneq

Ilinniarnikkut kommunimi/meeqqerivimmi/aaqqissuussisimanermit/peqatigiiffinnilu paasiuminar-tunik najoqqutassaqarnikkut sulisut ataasiakkaat ilisimasaat iliuuseqartariaqarnerannillu paasin-ninnerat annertusartuarneqarsinnaavoq. Sulisutut ilisimasaqarnerat sakkussallu pitsaasut aqqu-tigalugit – meeqqamut, ilaqutariinnut inuiaqatigiinnullu – pingaaruteqarlunnaartumik meeqqanut naapertuilluannngitsuliorneq pinaveersaartinneqarsinnaapput imaluunniit minnerpaatut siusis-umi unitsinneqarsinnaallutik.

Kikkut qanoq iliornissaat pillugu paasinarsaneq – nammineq paasinnissimanissaq pisariaqarpoq.

Meeqqanut naapertuilluannngitsuliornernik pinaveersaartitsiniaraanni/akuliunniaraanni ilisima-saqareernissaq pingaaruteqarpoq. Taamaakkaluartoq ilisimasat pisumut inuup tusagaanut naleq-qiullugit oqaatigiuminaassinnaapput. Oqaatigisinnaaniaraanni oqaasinngorlugit imminut al-lanullu oqaluttuarisinnasariaqarput, qanoq nakkutiginnittoqarsimanersoq, qanoq paasineqar-nersut sulisutullu qanoq paasineqarnerisut, pisup ilungersunarsusaa qanoq paasineqarnerisut, ili-uuserineqarsinnaasut suunersut il. il.. Inuup qanoq meeqqamut, meeqqap ilaqutaanut aamma nammineq suliffigisamut pisussaaffini naapertorlugi kiisalu taakku akornanni assigiinngissutsit allanngornerit tunngavigalugit paasisimasariaqarppaa.

- Inuup nammineq pisussaaffini ilisimassallugu pingaaruteqarpoq:
- Suut nammineq suliassarai aamma allat suut akisussaaffigaat?
- Sulisut pisussaaffi paasisimasariaqarput, soorlu immineq, suleqatit aqutsisullu.
- Suleqatit avataaneersut pisussaaffi.
- Ilisimasalimmit ilitersuisussamik ikiorserneqarneq suleqatigiittulluunniit oqaloqatigiinneq pingaaruteqarpoq.

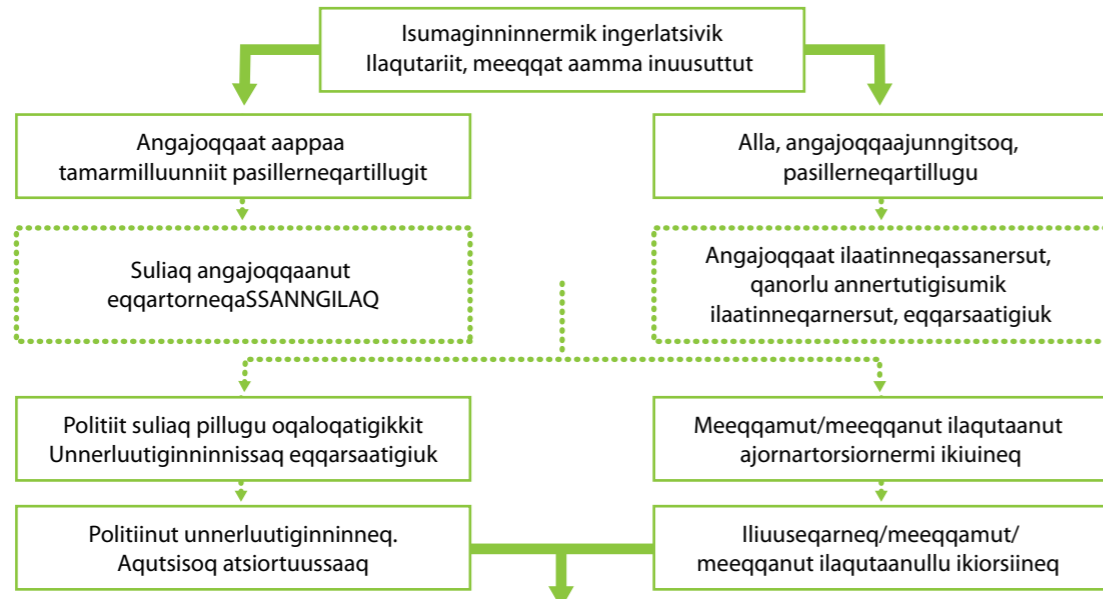
Upalungaarsaat pitsaasoq

Upalungaarsaat pitsaasoq suliarineqarnermigut, soorlu uani Isumassarsiorfimmi takutinnaireqartut, pilersineqassaaq. Meeraq upalungaarsaammi pitsaasumi isiginiarneqarpoq – aammali sulisunik ilinniartitsineq ilinniartitseqqinnerlu isiginiarneqarlutik – taamaaliornikkullu sulianik taamaattunik suliallit ilisimaarinnittut ulluinnarni suliaminnik isumaginninnerminni ikiorserneqarsinnaanissaat ilitsersorneqarsinnaanissaallu qulakkeerneqarluni.

Upalungaarsaat pitsaasoq oqaaserpassuarnik pitsaasunik imaqarpoq – suleqatigiit akornanni suliat pillugit oqallittarnikkut nutarterneqartuarlunilu nalilersorneqartuatoq.

Upalungaarsaatip imaata ersarissarnissaa pisariaqarmat tamanna ilutigalugu nassuerutigissavarpot, soorlu pineqartut pingaaruteqarnerit pingaartumillu suliami aqputigineqartussat ajornaanninngortillugit paasiuminarninngortillugillu. Titartakkami ataani skemanngorlugu assersu-usiaralugu takutinnaireqarpoq. Najooqutassat amerlaqisut titartakkap paasiuminarsakkap taarsersinnaanngilai. Paasissutissanilli pingaarutilinnik pissarsingasuarnissamat iluaqutaasinaavoq.

Upalungaarsaat nutarterneqartuassaaq. Aamma sulisunit tamanit ilisimaneqassaaq – aamma immikkoortartaqarfissinni sulilerlaamit.

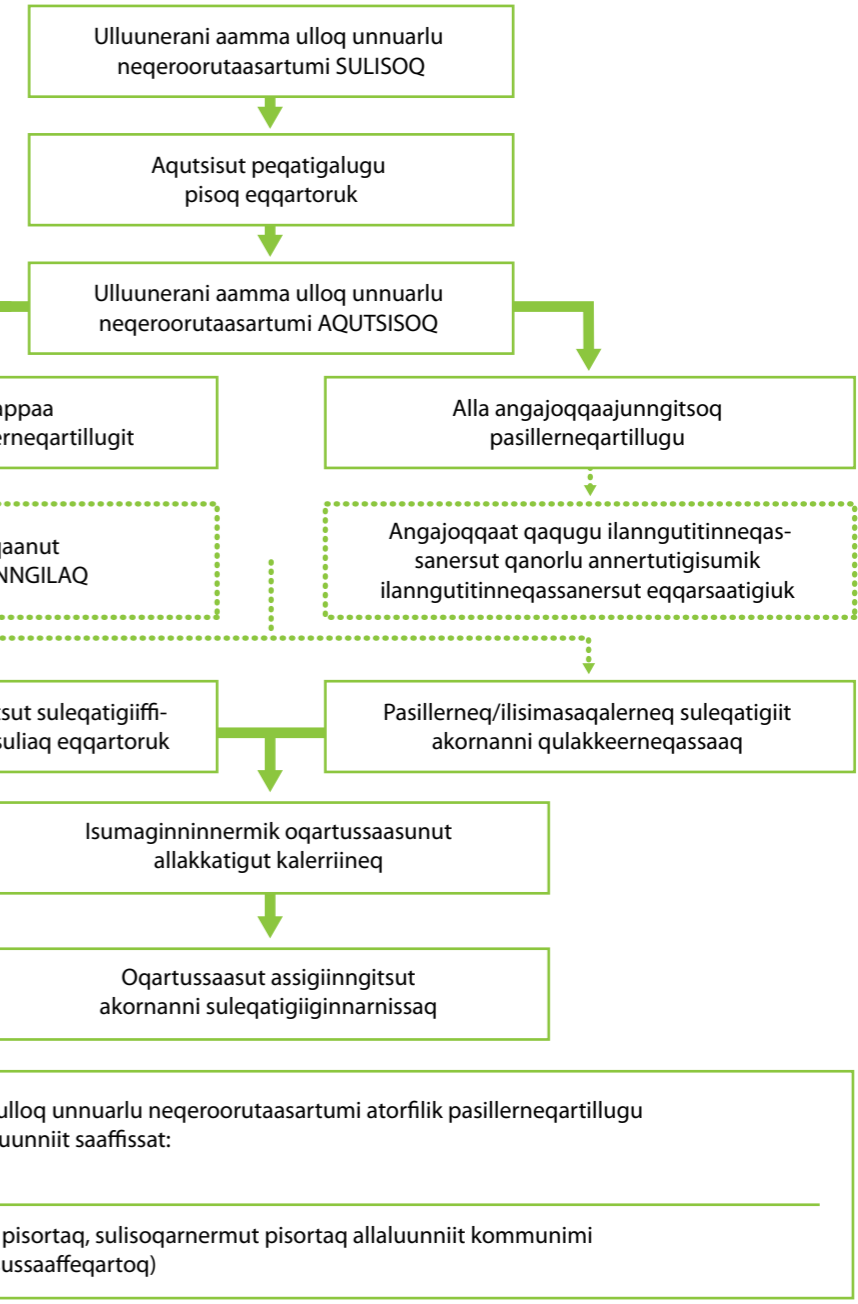
MEERAQ ILAQUTAALU ISIGINIARNEQASSAPPUT

Ulluunerani imaluunniit ulloq unnuarlu neqeroorutaasartumi atorfilik pasillerneqarpat ilisimaneqarpat ingerlatsiviup aqutsisua ukununga saaffinnissuteqassaaq:

(soorlu paaqqinniffinnut pisortaq, sulisoqarnermut pisortaq allaluunniit kommunimi sulisoqarneq pillugu akisussaaffeqartoq)

Attavigineqartartussat

Meeqqat inuusuttullu pillugit immikkoortartaqarfup aqutsisua _____ Tlf. _____ Mobil _____
 Souschef _____ Tlf. _____ Mobil _____
 Isumaginninnermi ataatsimiititaliap silulittaasua _____ Tlf. _____ Mobil _____
 Politiit _____ Tlf. _____

Attavigineqartartussat

Paaqqinnittarfiup aqutsisua _____ Tlf. _____ Mobil _____
 Paaqqinnittarfiup aqutsisuata tullersortaa _____ Tlf. _____ Mobil _____
 Isumaginninnermik ingerlatsivik _____ Tlf. _____ Tlf. (2) _____
 Politiit _____ Tlf. _____

Atuakkanut

allagaatinullu isumassarsiorfusinnaasunut innersuussutigisat

Timikkut tarnikkulluunniit annersaasoqarsimaneranik pasitsaassaqaruit aamma kinguaassiutitigut atornerluineq qanoq akiorniarlugu qanoq iliorsinnaanerit ukunani paasisaqsinnaavutit.

Inatsisit peqqussutillu il.il.:

- Inatsisartut meeqqanut inuusuttunullu ikiorsisarneq pillugu peqqussutaat nr. 1 15. April 2003-meersoq.
- Namminersornerullutik Oqartussat meeqqanut inuusuttunullu ikiorsisarneq pillugu nalunaarutaat nr. 32 14. December 2006-meersoq.
- Ilaqutarissuseq pillugu pisortaqarfik – Kalaallit Nunaanni Namminersornerullutik Oqartussat, Meeqqat inuusuttullu pillugit ilitsersuut.
- Inatsisartut Isumaginninnermi suliat pillugit suleqatigiiaat suleqatigiinnerat pillugu peqqussutaat nr. 14 1. November 1982-meersoq.
- Inatsisartut Peqqissaaveqarnerup aqunneqarnissaa aqqissuussaanelu pillugu peqqussutaat nr. 3 23. Maj 2000-meersoq.
- Namminersornerullutik Oqartussat sumiifinni ataasiakkaani pinaveersaartitsineq pillugu nalunaarutaat nr. 18 18. Maj 2001-meersoq
- Kriminalloven for Grønland - Lovbekendtgørelse nr 288 af 2. juli 1963
- Myndighedsloven - Anordning nr. 306 af 14. maj 1993
- Rettens pleje i Grønland - Lovbekendtgørelse nr. 99 af 21. marts 1984
- Sagsbehandlingsloven - Landstingslov nr. 8 af 13. juni 1994

Namminersornerullutik Oqartussat "Immikkut Suliniuteqarneq" aamma internetsikkut nittartagaq "Akisussaaffipput".

Meeqqat inuusuttullu sumiginnagaasut pillugit qaammarsaaneq, Ilaqutariinnermut Peqqinnisamullu Naalakkersuisoqarfik. Quppersakkat internetsikkullu nittartagaq uani takuneqarsinnaapput: www.nanoq.gl

Quppersakkat ilitsersuutillu:

- "Nipangiussisussaataitaaneq aamma kalerriisussaataitaaneq" – pasillernartoqartillugu
- "Meeqqamik nakkutiginninnermi paasisutissanik katersineq" – Ilitsersuut
- "Kinguaassiutitigut naapertuilluanningsuliorneq pillugu suliani ilitsersuutit siunnersuutillu"
- Quppersakkat kalaallisut qallunaatullu suliaapput, suliarinnittuvoq PPR Nuuk, Nuup Kom-munea www.mipi.gl-imilu pineqarsinnaallutik.

Atuakkat pitsaasumik isumassarsiorfusut:

- Omsorgssvigt er alles ansvar, allattoq Kari Killén, Hans Reitzels Forlag (attaveqatigiit ataasimittarnerat)
- Overgreb mod børn. Ser du det? Gør du noget? Det Kriminalpræventive Råd, (skema)
- Familier med sexuel misbrug af børn, af Eva Hildebrand og Else Christensen, Hans Reitzels Forlag (ersiutit)
- Indgreb mod småbørn, af Erik Jappe, Frydenlund (ilaatigut naveersisinnaataitaaneq atorunnaarsinneqarmat)
- "Iagttagelse og fortælling, pædagogisk iagttagelse og beskrivelse af børn", af Søren Smidt og Henning Kopart
- At tale med børn, af Haldor Øvreeide, Hans Reitzels Forlag (samtaletyperne)
- "Det er lidt svært – men jeg må jo sige min mening", af Hanne Warming, Frydenlund (børnesamtalen)
- Atuagaq piviusulersaarut "Glaspigen", af Karin Dyhr Daugaard, piniarneqarsinnaavoq una www.glaspigen.dk aqqutigalugu
- Eva Hildebrand & Conni Gregersen: Dreng og seksuelle overgreb. Forståelse, analyse og behandling, Hans Reitzels Forlag, 1994
- Det seksuelle overgreb – Krænkerens profil af Marianne Gram.

DVD:

- "Jeg har bedt til gud om at få en anden familie", isiginnaangassiaq meeqqat tarnimikkut nap-parsimasunik angajoqqaallit pillugit.
- "Det skjulte ansigt". /Ajortoq toqqortaq. Kinguaassiutitigut atornerluineq pillugu filmiliaq
- "Meeqqanik inuusuttunullu isumassuineq" - 3 dokumentarudsendelser. Familiedirektoratet 2007
- "Sig det ikke til nogen". Kinguaassiutitigut kannguttaatsuliorneq pillugu filmiliaq

Allat:

Pitsaasumik isumassarsiorfusut allat Red Barnet-ip quppersagaanit ukunanga tigusaapput:

- "Meeqqanik kinguaassiutitigut atornerluineq pillugu"
- "Isigisaqarnanilu passussivoq"
- Quppersakkat marluk taakku www.redbarnet.dk aqqutigalugu inniminnerneqarsinnaapput.
- Angajoqqaat suleqatigalugit meeqqanik inuusuttunullu ikiorsisarneq pillugu quppersagaq www.sm.dk
- "Naalakkersuisut meeqqanik atornerluisarnermik akiuniarneq pillugu naalakkersuisut iliuusissatut pilersaarutaat". Danmark-mi Justitsministeriet aamma Socialministeriet www.jm.dk

Internette-mi alakkarternegarsinnaasut pitsaasut:

Meeqqanut kinguaassiutitigut naapertuilluanningsuliortoqartillugu isumaginnikkut iliuuserineqartartut pillugit ilisimasani katersivik.

- SISO-p suliniutai nutaanerpaat ilinniutit annertuut saqqummersinneqartut, "Meeqqat kinguaassiutitigullu naapertuilluanningsuliorneq" www.siso-boern.dk
- Grønlands Hjemmestyre, se også "Særlig indsats" www.nanoq.gl
- MIPI – Meeqqat Inuusuttullu pillugit ilisimasaqarfik www.mipi.gl
- Kalaallit Nunaanni peqqinnissaqarfiup paasisutissiiva www.peqqik.gl
- Paarisa www.paarisa.gl
- Danmark-mi Socialministerie-qarfik www.social.dk
- Meeqqat inuusuttullu pillugit inersaaviullunilu paasisutissiisarfik - Udvikling-og formidlingscenter for børn og unge www.ufc-bu.dk
- Videnscenteret for social indsats ved seksuelle overgreb mod børn www.siso-boern.dk
- Behandling af unge, der begår seksuelle overgreb mod andre www.projektjanus.dk
- FN's børnekomité www.unhchr.ch
- Tassani inniminnerneqarsinnaasut makkuupput: "Børns og seksualitet" Meeqqat kinguaassiutimikkut ineriartornerat, pissusaat kinguaassiutitigullu naapertuilluanningsuliortarneq pillugu pinnguartarnerat. Sulisunut angajoqqaanullu, Anna Louise Stevnhøj-imit allagaq. Links til hjemmesider www.børnsvilkår.dk

Kolofon

Isumassarsiorfik una isumassarsiofimmit uannga nutserneqarlunilu tulluarsagaavoq "Seksuelle overgreb og fysisk/psykisk vold-før under og efter. Inspirationskatalog til udarbejdelse af et skriftligt kommunalt beredskab" SISO-p aamma Socialministerieqarfiup saqqummersinnikuusaanit.

Atuakkiortut

Qallunaatuani: Gitte Jakobsen, Anne Melchior Hansen, Gitte Bossi-Andersen

Atuakkap aqqa

Kinguaassiuutitigut naapertuilluanngitsuliorneq aamma timikkut/tarnikkullu annersaaneq siona, nalaani kingornalu. Kommunit allakkatigut upalungaarsaasiornissaanut isumassarsiorfik

Isumaginninnermi tunngasuni Kalaallinut Nunaannut suliarinnippoq tulluarsaasuullunilu

Isumaginninnermi siunnersorti Sara Abelsen

Isumassarsiorfimi inatsisinut tunngasuni aqqissuisuupput

Inatsilerituut Jakob Lawaetz, Jesper Müller, Mary Stisen

Isumassarsiorfiup qallunaatuumiit kalaallisuunngortinneqameranik suliarinnittoq

Nutserisoq Aqqalu Olsvig

Aaqissueqataapput

Ellen Magnussen & Karen D. Jensen
Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfik

Saqqummersitsisoq

Namminersornerullutik Oqartussat
Ilaqutariinnermut Peeqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfik
Box 260, 3900 Nuuk.

Copyrigt

Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Naalakkersuisoqarfik

Naqinnera, ukiua

Naqinnera siulleq, ilusaa siulleq – Juni 2008

Ilusilersornera

Jette Brandt, grafiker. Saqqaa Deluxus Studio & Jette Brandt

Naqitenera

Naqitat A/S

Amerlassusaa

1 000

SISO-p Socialministeriaqarfimmit akuerineqarluni suliarisimasani "Kinguaassiuutitigut naapertuilluanngitsuliorneq aamma timikkut tarnikkullu annersaaneq, siorna, nalaani kingornalu. Kommunit allakkatigut upalungaarsaasiornissaanut isumassarsiorfik" Ilaqutariinnermut pisortaqarfimmit nutserneqarluni Kalallit Nunaannut tulluarsarneqarnissaa akuerisimavaa.

